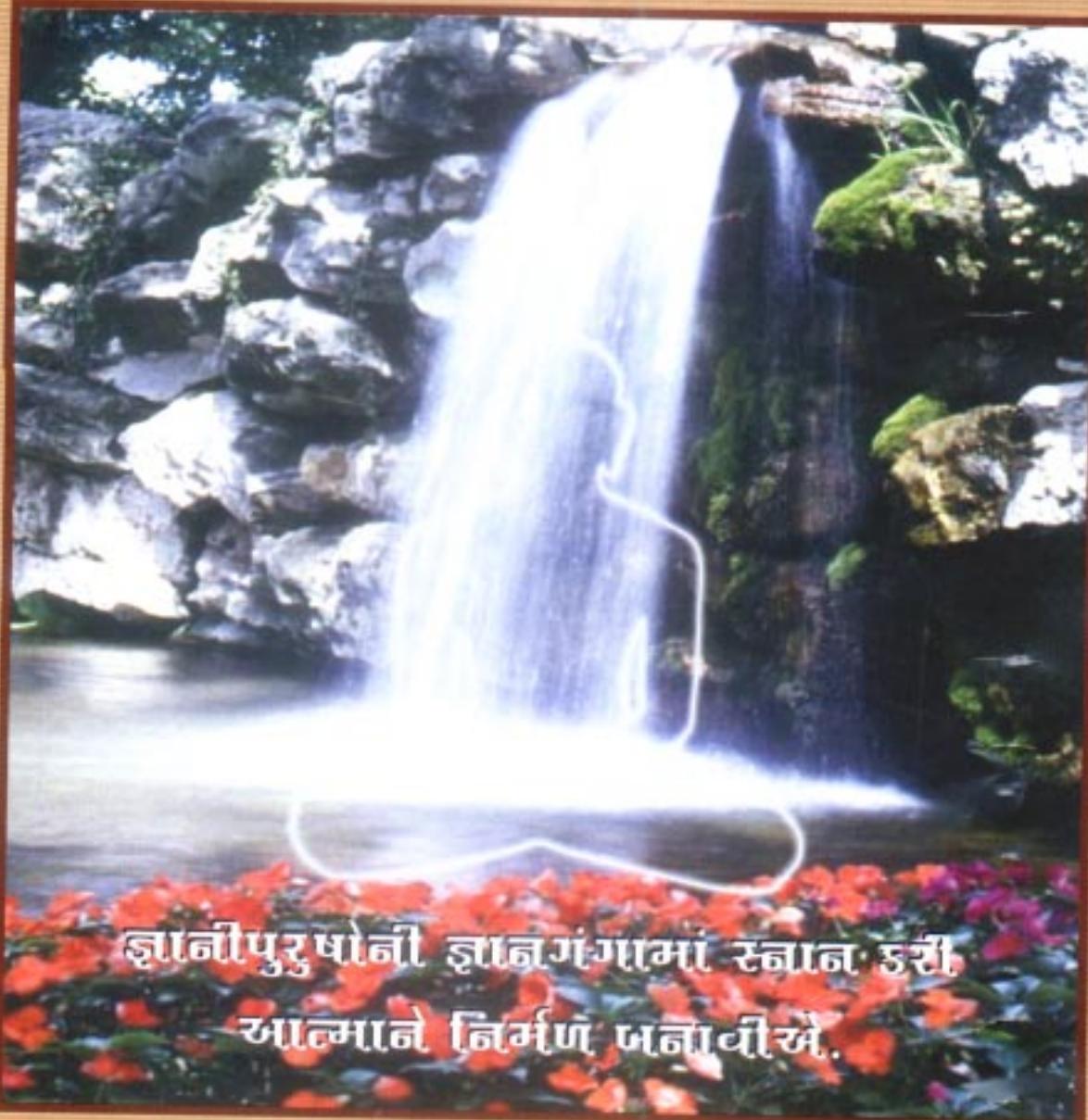

શ્રી રાજ-સોભાગ સાદગુરુ પ્રસાદ

અંક : પર
(બિમાસિક)
ડિસેમ્બર-૨૦૧૦

જ્ઞાનોપુરુષોનો જ્ઞાનગંગામાં સ્વાન કરો
આન્માને નિર્મણ મનોવીચો.

Published by :

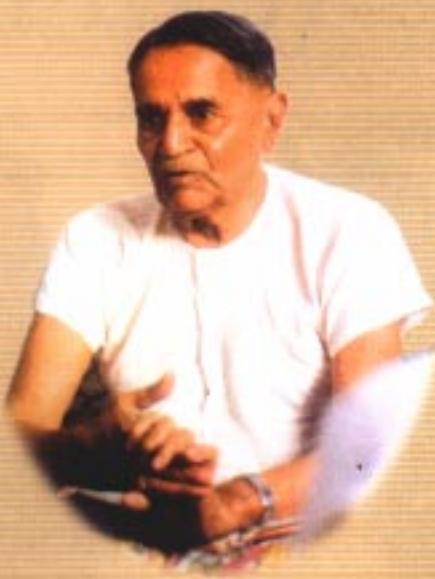
Shree Raj-Sobhag Satsang Mandal

Sobhag Para, SAYLA-363 430 (GUJARAT-INDIA)

Tel. : 02755-280533, TeleFax : 280791

Email : rajsaubhag@yahoo.com

Website : www.rajsaubhag.org

એક શાસોચ્છ્વાસ સિવાયની
કોઈ કિયા આજા વગર ન થાય તો
આપણું કામ સિદ્ધ થાય. દુર્લભ એવો
આ મનુષ્ય દેહ, આંખ ક્યારે મીંચાશે
તેની ખબર છે? નથી, તો આપણું કામ
કરી લેવું જોઈએ. કામ એટલું જ કે
સમ્યક્કદર્શન પ્રાપ્ત થઈ જવું જોઈએ. એ
અત્યારે થઈ શકે તેમ છે.

- પૃ. પૂ. બાપુજી

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર વચનામૃતજી

પત્રાંક - ૨૫૮

(પુ.ભાઈશ્રીએ પત્રાંક-૨૫૮ ઉપર કરાવેલ સ્વાધ્યાય)

પ.કૃ.દેવ અને સોભાગભાઈનો આધ્યાત્મિક સંબંધ એમની પ્રથમ મુલાકાતમાં જ બંધાઈ ગયો. આમ તો પહેલી મુલાકાત હોય તો થોડો સંબંધ બંધાય અને જેમ જેમ મુલાકાત વધતી જાય એમ એમ સંબંધ ગાઢ બનતો જાય. પણ કૃપાળુદેવ અને સોભાગભાઈની બાબતમાં તો એવું થયું કે એ પહેલી જ મુલાકાતની અંદર ગાઢ સંબંધ બંધાઈ ગયો. આ ગાઢ સંબંધ બંધાવાનું મુખ્ય કારણ તો એ હતું કે પ.કૃ.દેવને શુદ્ધ સમ્યક્કદર્શન પ્રાપ્ત કરવા માટે થઈને જે ખૂટી કરી હતી તે એમને સોભાગભાઈ પાસેથી પ્રાપ્ત થઈ અને એ પોતે અદ્ભુત સમાધિભાવમાં આવી ગયા, જ્યારે સોભાગભાઈને પ.કૃ.દેવ જેવા આત્મજ્ઞાની મહાપુરુષ મળ્યા. અને એ રીતે ઉમરમાં જબરદસ્ત મોટો ફરક, સોભાગભાઈ વૃદ્ધ અને કૃ.દેવ તો રૂ વર્ષની ઉમરના યુવાન છતાં પણ બંનેનાં અંતઃકરણ એક બની ગયાં. કૃ.દેવને તો શુદ્ધ સમ્યક્કદર્શનની પ્રાપ્તિ થઈ જ્યારે સોભાગભાઈ કે જે સાધક અવસ્થાની અંદર હતા અને એમને સાધનાની અંદર ધંડો ઘણો પુરુષાર્થ કરી અને પ્રગતિ કરવાની હતી. તો એ બન્નેનો જે સંબંધ બંધાણો એ એવો બંધાણો કે બન્નેને એકબીજાથી વિભૂટા પડવું ગમે નહીં. એમ જ થાય કે આપણે સાથે જ રહેવું. પણ દરેકે દરેક જીવના કર્મના ઉદ્ય હોય કે જે નિમિત્ત સોભાગભાઈને સાયલા આવીને રહેવાનું થયું. કૃ.દેવને મુંબદી રહેવાનું થતું અને ત્યારે તેઓ પત્રવહેવારથી પોતાની વાતો રજૂ કરતાં. કે જે પત્રવહેવાર ચાલતો હતો તેમાં સોભાગભાઈને માર્ગમાં જડપથી પ્રગતિ કરવી છે. એક બાજુ ખૂબ જડપથી માર્ગમાં આગળ વધવાની ભાવના અને બીજી બાજુ

વિપરીત કર્મનો ઉદ્ય. તો આવે સમયે જે પત્રવહેવાર ચાલે છે એમાં આ પત્ર જે મુંબદીથી શ્રાવણ સુદ ૧૧, બુધવાર, ૧૯૪૭ના લખવામાં આવ્યો. લખે છે કે પરમ પૂજ્યજી, આપનો કાગળ ૧ ગઈ કાલે કેશવલાલે આપ્યો. જેમાં નિરંતર સમાગમ રહેવામાં ઈશ્વરેચ્છા કેમ નહીં હોય એ વિગત જણાવી છે. તો હવે સોભાગભાઈનો કાગળ પ.કૃ.દેવ પાસે ગયો અને સોભાગભાઈને અંદરથી ભાવ એમ કે નિરંતર, સાથે સમાગમમાં રહેવું. પણ તેઓ પુછાવે છે કે ઈશ્વરેચ્છા એમ કેમ નહીં હોય ? એટલે કે એવું પ્રારબ્ધ કેમ નહીં હોય ? એ બાબતની અંદર કંઈક લખેલું. તો કહે છે કે સર્વશક્તિમાન હરિની ઈચ્છા, સદૈવ સુખરૂપ જ હોય છે, અને જેને કંઈ પણ ભક્તિના અંશો પ્રાપ્ત થયા છે એવા પુરુષે તો જરૂર એમ જ નિશ્ચય કરવો કે “હરિની ઈચ્છા સદૈવ સુખરૂપ જ હોય છે.” તો સર્વ શક્તિમાન હરિ અને એની ઈચ્છા સદૈવ સુખરૂપ જ હોય છે. હરિ ઈચ્છા એટલે પ્રારબ્ધ એટલે કર્મનો ઉદ્ય, તો એ કર્મનો ઉદ્ય કેવો છે કે એ કર્મ ઉદ્યમાં આવ્યા પછી જીવ એમાં કંઈ ફેરફાર કરી જ ન શકે. એટલે કે આ ઉદ્યની શક્તિ, તાકાત એવી છે કે એની અંદર જીવ ફેરફાર કરી શકવાને સમર્થ છે જ નહીં. તે ઉદ્યની શક્તિ કેવી ? તો કહે તે ઉદ્યની તાકાત સામે જીવ કંઈ ફેરફાર કરી

શકવાને સમર્થ છે જ નહીં. તે ઉદ્યની શક્તિ કેવી હોય ? તો કહે કે પછી ઈન્જિન્ચર્ટ પોતે હોય, ચન્ડ્રએવ હોય, નાગેન્ધ્રએવ હોય કે ખુદ જ્ઞાનેન્દ્ર ભગવંત હોય પણ એ કાંઈ કર્મના ઉદ્યને બદલાવી ન શકે. એટલે કે જીવે પૂર્વભવની અંદર જે કર્મનું બંધન કર્યું એ કર્મ ઉદ્યમાં આવે એટલે જીવે વેદવા જ પડે. એની ઈચ્છા હોય કે ન હોય, પણ બાંધેલાં કર્મો તો ભોગવવાં જ પડે. એટલે પછી જીવે પોતાની જાતને કર્મના ઉદ્યને સ્વીકારી એને સુખરૂપ જ માનવાનાં હોય. કેમ કે જીવને એ ઉદ્ય ન ગમતો હોય અને અંદરથી દુઃખી થયા કરતો હોય. પાછી ઉદ્યને બદલવાની તો શક્તિ હોય નહીં એટલે તો એને દુઃખને દુઃખ જ ચાલ્યા કરે. પણ જો એ કર્મના ઉદ્યને બરાબર સમજી લે કે એ ઉદ્ય જ છે. તો એ વાતને એ સહજ રીતે સ્વીકારી લે અને તો પછી એને દુઃખ ન રહે. એટલે તેઓ કહે છે કે સર્વશક્તિમાન હરિની ઈચ્છા સદૈવ સુખરૂપ જ હોય છે. બીજી રીતે કહીએ તો એ જે કર્મો જીવે બાંધેલાં છે તેનો ભાર પણ એ જીવ હળવો કરે છે. કર્મો ઉદ્યમાં આવ્યાં એટલે એ ખપવાનાં. એટલે એ રીતે પણ સુખરૂપ માનવું જોઈએ. પછી આગળ કહે છે જેને કાંઈ પણ ભક્તિના અંશો પ્રાપ્ત થયા છે એવા પુરુષે તો જરૂર એમ જ નિશ્ચય કરવો કે “હરિની ઈચ્છા સદૈવ સુખરૂપ જ હોય છે.” તો આ તો સામાન્ય જીવે આમ સ્વીકારવાની આ વાત કરી પણ જે જીવના અંતઃકરણની અંદર ભક્તિભાવ જાગ્યો છે એવા જીવે તો અંદરથી જ નિશ્ચય કરી લેવો કે આ હરિની ઈચ્છા છે અને એ હમેશાં સુખરૂપ જ છે. આપણે સામાન્ય રીતે પણ વહેવારિક જીવનની અંદર લોકો શું વાત સ્વીકારી લે કે જે થાય તે સારો માટે. પછી જે પણ પ્રસંગ કે બનાવ બની ગયો હોય તે સારો હોય કે માઠો હોય પણ જીવ સ્વીકારી

લે છે કે જે થાય એ સારા માટે. આ એ જ વાત છે. કર્મ ઉદ્યમાં આવ્યું પછી એ સારા માટે છે એમ માની જીવે પોતાની જાતને તૈયાર કરવી જોઈએ. એ જો પોતે પોતાની જાતને આમ તૈયાર ન કરે તો તે એ દુઃખમાંથી બહાર નીકળી જ ન શકે. હવે સોભાગભાઈને તો કર્મનો માઠો ઉદ્ય પણ છે અને પ.કૃ.દેવના સમાગમમાં રહેવાની ભાવના પણ છે. છતાં પણ એમને પ.કૃ.દેવના સમાગમમાં ન રહેવાતું હોય એટલે અંદરથી દુઃખ થતું હોય અને એટલે કૃપાળુદેવ કહે છે કે આપણો વિયોગ રહેવામાં પણ હરિની તેવી જ ઈચ્છા છે. તો હવે પ.કૃ.દેવ અને સોભાગભાઈનો વિયોગ. એમાં પણ આ પ્રારબ્ધ જ છે. કર્મનો ઉદ્ય જ છે. પણ કૃપાળુદેવ એ ઉદ્યને બરાબર ઓળખે છે એટલે કહે છે કે (અને તે ઈચ્છા શું હશે તે અમને કોઈ રીતે ભાસે છે, જે સમાગમે કહીશું.) તો કહે છે કે જ્યારે આપણે પ્રત્યક્ષ એકબીજાને મુલાકાતે મળશું ત્યારે તમને એ વાત જણાવીશું. શ્રાવણ વદમાં આપને વખત મળે તેવું હોય તો પાંચ પંદર દિવસ માટે સમાગમની ગોઠવણ કરવાની ઈચ્છા કરું. પ.કૃ.દેવ શ્રાવણ વદમાં જે હમેશાં કૃ.દેવ પર્યુષણ પર્વ નજીક આવવાના હોય એ સમયમાં થોડો લાંબો સમય નિવૃત્તિક્ષેત્રે ચાલી જતા હોય, તો એને ક્યાંક પાંચ પંદર દિવસ રહેવાની ભાવના છે. તો કહે છે કે જો મળાય એવું હોય તો આપણે પાંચ પંદર દિવસ સાથે રહેવાય એવી ગોઠવણ કરો. હવે સોભાગભાઈ તો સાધક છે. સાધનામાં આગળ વધવું છે. પ.કૃ.દેવ જેવા અનુભવી આત્મજ્ઞાની મહાપુરુષ માથા પર છે. તો કૃ.દેવના હદ્યમાં પણ સોભાગભાઈને માટે કેવી ભાવના છે. તો કહે છે કે, ‘જ્ઞાનધારા’ સંબંધી મૂળમાર્ગ અમે તમને આ વખતના સમાગમમાં થોડો પણ કહીશું; અને તે માર્ગ પૂરી રીતે આ જ જન્મમાં તમને કહીશું એમ

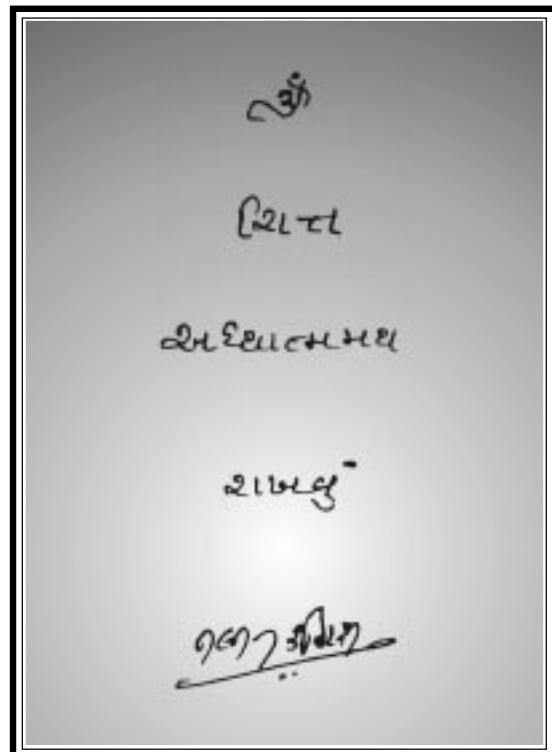
અમને હરિની પ્રેરણા હોય તેવું લાગે છે. તો હવે તો સોભાગભાઈને ઠેઠ સમ્યક્દર્શન સુધી પહોંચવું છે. અને કૃ.દેવને તો આની અંદર જે વચનો લખ્યાં તેમાં અમનો સંકલ્પ જણાય છે. તો પ.કૃ.દેવનો સંકલ્પ શું છે ? તે એ કે સોભાગભાઈને આ જ ભવની અંદર આત્મદર્શન સુધી પહોંચાડવા. આ કૃપાળુદેવનો સંકલ્પ. એટલે આ વાત રજૂ કરે છે કે હવે થોડા વખતમાં જ્યારે આપણે મળાય ત્યારે જ્ઞાનધારા સંબંધી મૂળમાર્ગ અમે તમને કહીશું. અમે આ જન્મની અંદર જ અમે તમને પૂરી રીતે માર્ગ જણાવીશું. કેવો કૃપાળુદેવનો સંકલ્પ છે ! પછી જેમાં પ.કૃ.દેવ સોભાગભાઈનું નિમિત્ત પામીને અમને સમ્યક્દર્શનની પ્રાપ્તિ થઈ અને અદ્ભુત દશા થઈ તો એ ભાવ કૃપાળુદેવ સોભાગભાઈને હવે આ પત્રની અંદર વ્યક્ત કરે છે કે તમે અમારે માટે જન્મ ધર્યો હશે એમ લાગે છે. તમે અમારા અથાગ ઉપકારી છો. તમે અમને અમારી ઈચ્છાનું સુખ આપ્યું છે, તે માટે નમસ્કાર સિવાય બીજો શું બદલો વાળીએ ? સોભાગભાઈ માટે કેવો ભાવ વ્યક્ત કરે છે કે અમને અથાગ ઉપકારી કહે છે અને કૃપાળુદેવને, જે અમની ઈચ્છા હતી, એટલે કે એની ઈચ્છા શું હોય ? તો કહે સમ્યક્દર્શનની પ્રાપ્તિ કરવી અને પછી આત્મસ્વરૂપની અંદર જ નિમગ્ન રહેવું તો કહે છે, એવી જે ઈચ્છા હતી એવું જે સુખ કે આત્માની અંદર જ નિમગ્ન રહેવું એ સુખ એમણે આપ્યું છે. માટે આનો તો બદલો વાળી શકાય એવી તો જગતની અંદર કોઈ વસ્તુ જ નથી માટે નમસ્કાર સિવાય બીજો શું બદલો વાળી શકાય ? પણ અમને લાગે છે કે અમારે હાથે હરિ તમને પરાભક્તિ અપાવશે; હરિના સ્વરૂપનું જ્ઞાન કરાવશે; અને એ જ અમે મોટો ભાગ્યોદય માનીશું. હવે આ સંકલ્પ એકદમ સ્પષ્ટ રીતે જાહેર કરે છે કે અમારા હાથે હરિ તમને

પરાભક્તિ અપાવશે. કેમ કે જીવના અંતઃકરણની અંદર ભક્તિભાવ જાગે પછી એ ભક્તિ વધતી જાય, વધતી જાય અને જ્યારે એ નવધા પ્રકારની ભક્તિમાં પરિણમીત થઈ અને પછી ઉત્કૃષ્ટ ભક્તિમાં પરિણમે ત્યારે પરાભક્તિની પ્રાપ્તિ થાય. જ્યારે જીવને પરાભક્તિની પ્રાપ્તિ થાય એટલે એને અચૂક આત્મદર્શન થાય. એટલે કહે છે કે અમારે હાથે હરિ તમને પરાભક્તિ અપાવશે. હરિના સ્વરૂપનું જ્ઞાન કરાવશે. પછી કૃ.દેવ કહે છે કે એ જ અમે મોટો ભાગ્યોદય માનીશું. કહે છે કે બસ, જ્યારે તમને આ હરિના સ્વરૂપનું જ્ઞાન થશે ત્યારે અમે એ મોટો ભાગ્યોદય માનીશું. અમારું ચિત્ત તો બહુ હરિમય રહે છે, પણ સંગ બધા કળિયુગના રહ્યા છે. માયાના પ્રસંગમાં રાત દિવસ રહેવું રહે છે; એટલે પૂર્ણ હરિમય ચિત્ત રહી શકવું દુલ્લભ હોય છે, અને ત્યાં સુધી અમારા ચિત્તને ઉદ્દેગ મટશે નહીં. તો હવે પ.કૃ.દેવ આત્મસ્વરૂપની અંદર નિમગ્ન રહેવા માગે છે અને એ તો એ એમની દશા જ થઈ ગઈ છે. એટલા માટે એ કહે છે કે અમારું ચિત્ત તો બહુ હરિમય રહે છે, પણ સંગ બધા કળિયુગના રહ્યા છે. હવે કૃપાળુદેવની આવી અદ્ભુત દશા છે અને મુંબઈ ગામમાં એ પોતાના કુટુંબ પરિવાર સાથે વેપારની પ્રવૃત્તિમાં, એમ અનેક લોકોની સાથે સંગ ધરાવતા એ રહે છે. એની અંદર ખરેખર કહીએ તો અધ્યાત્મ તરફની જેની રૂચિ હોય એવા કોઈ જીવ તો દેખાય જ નહીં. એટલે કે બધા જ સંગ કેવા ? બધા જ સંગ મોહથી ભરપૂર. બધાને બાધ્ય સુખ જ જોઈતું હોય. આમ સંગ બધા કળિયુગના રહ્યા છે. માયાના પ્રસંગમાં આખો દિવસરાત વેપારની પ્રવૃત્તિ અને એનાં કાર્યોમાં જ ગુંથાયેલા રહેવું પડે છે. એટલે પૂર્ણ હરિમય ચિત્ત રહી શકતું નથી. એ દશા રહેવી

દુર્લભ હોય છે. કેમ કે સતત જો એ પોતે આત્મજન બનીને રહે તો આ કર્મના ઉદ્યરૂપ વેપારની કે ગૃહકાર્યની પ્રવૃત્તિ કરી ન શકે. એટલે કે ચિત્ત અને બીજા કાર્યમાં લગાડવું પડે છે. એટલે કે એ ચિત્ત હરિમય રહી શકતું નથી. અને તેઓ કહે છે કે ત્યાં સુધી અમારા ચિત્તને ઉદ્દેગ મળશે નહીં. કૂપાળુદેવને તો આ બધાથી છૂટવું છે. અને આત્મસ્વભાવની અંદર જ મળન થઈ રહેવાની ભાવના છે. ખંભાતનિવાસી જોગ્યતાવાળા જીવ છે, એમ અમે જાણીએ છીએ; પણ હરિની ઈચ્છા હજુ થોડો વિલંબ કરવાની દેખાય છે. પ.કૃ.દેવને ખંભાતના મુમુક્ષુ જેમ કે અંબાલાલભાઈ વિગેરેની ભલામણ કરી હશે કે એ બધા બહુ યોગ્ય જીવો છે અને તમે જો એના ઉપર કૂપા કરો તો એ માર્ગની અંદર આગળ વધી શકે. કૃ.દેવ કહે છે કે તે ખંભાતવાસી જીવો યોગ્યતાવાળા છે. પણ હરિની ઈચ્છા હજુ વિલંબ કરવાની છે, એટલે હજુ એ ઉદ્ય પાક્યો નથી કે એઓને જ્ઞાનપ્રાપ્તિ થાય. આપે દોહરા વિગેરે લખી મોકલ્યું તે સારું કર્યું. અમે તો હાલ કોઈની સંભાળ લઈ શકતા નથી. અશક્તિ બહુ આવી ગઈ છે; કારણ કે ચિત્ત બાધ્ય વિષયમાં હાલ જતું નથી. સોભાગભાઈએ દોહરા વિગેરે લખીને કૃ.દેવને મોકલ્યા હશે અથવા તો ખંભાતવાળા જીવોને મોકલ્યા હશે તો કહે છે કે એ તમે સારું કર્યું. અમે તો હાલ કોઈની સંભાળ લઈ શકતા નથી. કેમ કે પ.કૃ.દેવને કર્મનો ઉદ્ય જ એવો છે અને એની દશા એવી છે કે એ બીજા જીવોને આધ્યાત્મિક રીતે પોષણ આપી શકે એમ નથી. એટલે કહે છે કે અશક્તિ બહુ આવી ગઈ છે. કર્મના ઉદ્ય સિવાય એનું ચિત્ત બીજી કોઈ પ્રવૃત્તિમાં લાગે જ નહીં. એનું ચિત્ત સીધું આત્મસન્મુખ થઈને સમાધિભાવમાં આવી જાય. આવી દશા થઈ ગઈ છે એટલે કહે છે કે એમે

કોઈની સંભાળ લઈ શકતા નથી. આમ પત્રના અંતે ઈશ્વરાર્પણ. એમ સહી કરી. તો આ પત્ર આમ તો જે માર્ગના આરાધક જીવો છે એના માટે આ એક મહત્વનો પત્ર ગણી શકાય. કેમ કે દરેકે દરેક આરાધક જીવોને, જે માર્ગથી કૃ.દેવને સમ્યક્-દર્શનની પ્રાપ્તિ થઈ, જે માર્ગથી સોભાગભાઈ પુરુષાર્થ કરી રહ્યા છે એની પ્રાપ્તિ થયેલ છે. આ જ માર્ગથી આગળ વધીને કૃ.દેવને અંદરથી ખાતરી છે કે સોભાગભાઈ પણ પુરુષાર્થ કરીને આ દશા સુધી પહોંચી શકશે. તો આ માર્ગ જે સાધક કે મુમુક્ષુ પાસે હોય તેને અંતઃકરણથી ખાતરી થઈ જાય કે મને જે માર્ગ મળ્યો છે એ માર્ગમાં જો હું બરાબર યથાયોગ્ય પુરુષાર્થ કરીશ તો હું પણ સોભાગભાઈની જેમ પ્રગતિ કરી શકીશ. આવી અંદરથી ખાતરી થાય.

❖ ❖ ❖

ॐ

॥ સહજાત્મસ્વરૂપાય નમઃ ॥

વચનામૃત - ૬૨

- બ્રહ્મનિષ્ઠ રસિકભાઈ

આ પત્ર વવાણિયાથી ૫.કૃ.દેવ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજાયે મુંબઈ સ્થિત ખીમજીભાઈ દેવજીભાઈ ઉપર લખેલ છે. આ પત્રમાં આધ્યાત્મિક સાધના કરનારે પરમાત્મ સ્વરૂપ કેવી રીતે આવિભવિ પમાડવું તેનું માર્ગદર્શન આપેલ છે.

“પરમાત્માને ધ્યાવવાથી પરમાત્મા થવાય છે; પણ તે ધ્યાવન આત્મા સત્પુરુષના ચરણકળની વિનયોપાસના વિના પ્રામ કરી શકતો નથી, એ નિર્ગંધ ભગવાનનું સર્વોત્કૃષ્ટ વચનામૃત છે.”

પરમાત્મા કે પરમાત્મ સ્વરૂપ શું છે? કે જેને આપણે મેળવવાનો, શોધવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યા છીએ. પ્રથમ આપણે વિચારીએ કે આપણે હાલની સ્થિતિએ ક્યાં છીએ. જ્ઞાની ભગવંતોએ ત્રણ પ્રકારના આત્મા જ્ઞાન્યા છે : (૧) બહિરાત્મા, અંતરાત્મા અને પરમાત્મા. જે ચોથા ગુણસ્થાનકની નીચે રહેલા છે, જેને જ્ઞાનીઓએ પાપના પોટલા સમાન કથ્યા છે તે બહિરાત્મા છે. જેઓ ચોથા ગુણસ્થાનકે પહોંચ્યા છે અથવા તેનાથી આગળના ગુણસ્થાનકે રહેલા છે અને ૧૨મા ગુણસ્થાનક સુધીના બધા આત્માઓ કે જેઓ કાયાદીના સાક્ષી થઈને રહ્યા છે તે અંતરાત્મા છે. જેઓ સંપૂર્ણપણે કર્મમળથી રહિત સ્થિતિને પામ્યા છે તે પરમાત્મા છે અથવા તે જ આપણું પરમાત્મ સ્વરૂપ છે. સંપૂર્ણ શુદ્ધ પરમાત્મા બનવા માટે, જેઓ પરમાત્મા બન્યા છે તેના ચરણકળની વિનયપૂર્વક ઉપાસના અને તેઓએ જ્ઞાનેલ માર્ગની આરાધના કરવાથી જ પ્રામ થાય છે. તે વગર મનુષ્ય ગમે તેટલા પ્રયત્ન કરે તો પણ પાર પામી શકતો નથી કે શુદ્ધ પરમાત્મસ્વરૂપને મેળવી શકતો નથી. આ પ્રકારનું

જે વાક્ય છે તે નિર્ગંધ ભગવાન દ્વારા ઉપદેશવામાં આવેલું સર્વોત્કૃષ્ટ વચનામૃત છે.

“તમને મેં ચાર ભાવના માટે આગળ કંઈક સૂચવન કર્યું હતું, તે સૂચવન અહીં વિશેષતાથી કંઈક લખ્યું છું”-

આ વાત ૫.કૃ.દેવે પગાંક પટમાં લખતાં જ્ઞાની છે કે : ‘શાસ્ત્રમાં માર્ગ કહ્યો છે, મર્મ કહ્યો નથી, મર્મ તો સત્પુરુષના અંતરાત્મામાં રહ્યો છે.... ધર્મનો રસ્તો સરળ, સ્વચ્છ અને સહજ છે; પણ તે વિરલ આત્માઓ પામ્યા છે, પામે છે અને પામશે... મૈત્રી (સર્વ જગતના જીવો પ્રત્યે નિર્વેરબુદ્ધિ), અનુકૂળા (સંસારી જીવોના દુઃખ ઉપર કરુણા અને તેને દૂર કરવા માટે પ્રયત્નશીલ બનવું. થાય કે ન થાય પણ તે ભાવના તો કરવી જ). પ્રમોદ (બીજાના આત્મગુણો જોઈને આનંદ); અને ઉપેક્ષા (નિઃસ્પૃહ બુદ્ધિ). એનાથી પાત્રતા આવશે.

જેમ બને તેમ આત્માને ઓળખવા તરફ લક્ષ આપવું જરૂરી છે. અને સત્પુરુષના સાનિધ્ય વિના તે શક્ય નથી. આ વાત વિષે પહેલાં પણ મેં આપને જ્ઞાનેલ છે. હવે વિસ્તારથી કંઈક કહેવાનો પ્રયત્ન કરું છું.

“આત્માને અનંત ભ્રમણથી સ્વરૂપમય પવિત્ર શ્રેષ્ઠીમાં આણવો એ કેવું નિરૂપમ સુખ છે, તે કશ્યું કહેવાતું નથી, લખ્યું લખાતું નથી અને મને વિચાર્યુ વિચારાતું નથી.”

આપણો આત્મા અનંત કાળથી સંસાર પરિભ્રમણ કરી રહ્યો છે, તેથી તે વિષેની વિચારણ કરવી તે તેને સહજ છે, પણ પોતે પરિભ્રમણ કરી અશુદ્ધ થઈ રહ્યો છે અને પોતે પવિત્ર અનંત નિરૂપમ એવા સુખનો સુવાંગ માલિક છે તે સુખને મેળવવા પ્રયત્ન કરતો નથી. એ સુખને વાણીથી કહી શકતું નથી તો લખી તો કેવી રીતે શકાય? વાણીમાં આવતું નથી તેમજ લખી શકતું નથી તો

મનથી વિચારી પણ શકતું નથી. આત્માનું નિરૂપમ સુખ આવું છે. તેને મેળવવા પુરુષાર્થી બનવાનું છે.

“આ કાળમાં શુક્લ ધ્યાનની મુખ્યતાનો અનુભવ ભારતમાં અસંભવિત છે. તે ધ્યાનની પરોક્ષ કથારૂપ અમૃતતાનો રસ કેટલા પુરુષો પ્રાપ્ત કરી શકે છે; પણ મોક્ષના માર્ગની અનુકૂળતા ધોરી વાટે પ્રથમ ધર્મધ્યાનથી છે.”

અત્યારે ભારત વર્ષમાં અવસર્પિણી કાળનો પાંચમો આરો હુઃખમ નામે ચાલી રહ્યો છે અને અત્યારે પૂર્વજ્ઞાનીની હાજરી સંભવિત નથી. તેથી શુક્લ ધ્યાનની મુખ્યતાનો અનુભવ હાલમાં અસંભવ છે, કારણ કે તેને કેમ કરવું તેને બતાવનાર એવા વીતરાગ ભગવંત કે કેવળી ભગવંતોની ગેરહાજરી છે. પણ જીવ અત્યારે શુક્લ પરિણાતિ બનાવી શકે છે, શાંત પરિણામ બનાવી શકે છે. શાંત પરિણામની દરશા આત્માના અનુભવ દ્વારા મેળવી શકાય છે. અને હજુ પણ હાલમાં ધર્મધ્યાન દ્વારા જીવાત્મા સાતમા અપ્રમત્ત ગુણસ્થાન સુધી પહોંચી શકે છે. જો જીવ સાતમા અપ્રમત્ત ગુણસ્થાનકમાં આ દેહનો ત્યાગ કરે તો એકાવતારી થઈ શકે છે. આ પણ કાંઈ ઓછી સિદ્ધિ નથી. અનંતભવની સામે એક ભવ નહિવત્ત કહેવાય. વળી સાતમા ગુણસ્થાનકે પહોંચેલ જીવાત્મા, શુક્લ ધ્યાન કેવું છે? કેમ ધ્યાવી શકાય? તેને પરોક્ષરૂપે-તેની અમૃતતાનો રસ કોઈ કોઈ જાણી શકે છે, માણી શકે છે. એટલે જ કહું કે મોક્ષમાર્ગની અનુકૂળતા મુખ્ય માર્ગે પ્રથમ ધર્મધ્યાનથી છે, કારણ કે ધર્મધ્યાનથી જ જીવાત્મા પ્રથમ ગુણસ્થાનથી આગળ વધી ચોથા ગુણસ્થાનકે આવતાં પોતાના સ્વરૂપના બોધને અનુભવે છે, બોધબીજ પ્રગટે છે.

“આ કાળમાં રૂપાતીત સુધી ધર્મધ્યાનની પ્રાપ્તિ કેટલાક સત્પુરુષોને સ્વભાવે, કેટલાકને

સદ્ગુરુ રૂપ નિરૂપમ નિમિત્તથી અને કેટલાકને સત્સંગ આદિ લઈ અનેક સાધનોથી થઈ શકે છે; પણ તેવા પુરુષો-નિર્ગંધમતના-લાખોમાં પણ કોઈક જ નીકળી શકે છે.

ધર્મધ્યાન ચાર પ્રકારનાં કહ્યાં છે : પિંડસ્થ, પદસ્થ, રૂપસ્થ અને રૂપાતીત. આ ચારેય સંસ્થાન વિચય નામના ધર્મધ્યાનના ભેદ છે. વીતરાગ ભગવંતોએ આ ચાર પ્રકાર કહ્યા છે.

પિંડસ્થ ધર્મધ્યાન :- પિંડસ્થ ધ્યાનમાં દેહ વિષે સ્થિત આત્મા પાંચ ધારણા ધારણ કરીને પોતાના ચિત્તને સ્વાધીન બનાવે છે. તે પાંચ ધારણાનાં નામ છે : (૧) પાર્થિવ, (૨) આગનેય (૩) શ્વસન (૪) વારુણી (૫) તત્ત્વરૂપ.

પદસ્થ ધર્મધ્યાન :- અક્ષર પદનો અર્થ ધ્યાનમાં ધ્યાવે, એકરૂપ મંત્રમાં થઈને ધ્યાવે. આને પદસ્થ ધ્યાન મુનિરાજે કહું છે. જે એમાં લીન રહે તે સ્વકાર્યને સિદ્ધ કરે.

રૂપસ્થ ધર્મધ્યાન :- આ ધ્યાનમાં અરિહંત ભગવાનના અતિશયોનું ધ્યાન કરે. પ્રથમ બાધ અતિશયો અને પછી આંતરિક અતિશયોનું ધ્યાન કરે એમ કરી મનને વશ કરી ભગવાન વીતરાગે જે ભાવ પ્રગટ કર્યો છે તેને જ પ્રગટ કરે.

રૂપાતીત ધર્મધ્યાન :- આ ધ્યાનમાં સાધક વીતરાગનું ધ્યાન કરતાં કરતાં વીતરાગ બનીને બધા કર્મોથી છુટકારો મેળવે છે. અને વિપરીત ભાવનું ધ્યાન કરે તો કર્મથી બંધાઈને સંસાર પરિબ્રમણ કરે છે. (જ્ઞાનાર્થિવ સર્ગ-૩૧, ૩૨, ૩૩, ૩૪)

ધર્મધ્યાનનું ફળ અહીમિન્દ્ર, સુરેન્દ્ર પદની પ્રાપ્તિ કરાવે, પરંપરાએ શિવ-સિદ્ધ બની સિદ્ધ-પદમાં સ્થિતિ કરે-નિર્વાણને પ્રાપ્ત થઈ જાય.

આ ધર્મધ્યાનની પ્રાપ્તિ કેટલાક સત્પુરુષોને સ્વભાવે એટલે પૂર્વની સાધના યાદ આવી જવાથી

તે પ્રમાણે પુરુષાર્થ કરતાં ધર્મધ્યાનની પ્રાપ્તિ થાય. કેટલાકને સદ્ગુરુના નિરૂપમ નિમિત્તથી એટલે કે સત્પુરુષનું નિમિત્ત મળતાં—તેજને ટકોરો બસ અને એકાએ વાક્ય ગુરુ પાસેથી સાંભળતાં ધર્મધ્યાનનું પરિણામ શરૂ થઈ જાય. કેટલાકને સત્સંગ આદિ અનેક સાધનોથી થઈ શકે એટલે કે વારંવાર સત્સંગ અને તે આનુષ્ઠાનિક સાધનોની પ્રાપ્તિ થવાથી પ્રાપ્ત થાય. પણ આવા સાધકોની સંખ્યા લાખોમાં કોઈક જ હોય. એટલે જવલ્લે જ જોવા મળે તેમ છે. પરિસ્થિતિ જ એવી નિર્માણ થઈ રહી છે કે જીવ ક્યાંકને ક્યાંક પકડાઈને ગુમરાહ થવાની શક્તિ અનેકગણી જોવામાં આવે છે.

“ધણોભાગે તે સત્પુરુષો ત્યાગી થઈ, એકાંત ભૂમિકામાં વાસ કરે છે.”—એટલે કે સર્વસંગ પરિત્યાગ કરી એકાંતવાસમાં જઈને રહે છે અને સાધના કર્યા કરે છે. જ્યારે “કેટલાક બાહ્ય અત્યાગને લીધે સંસારમાં રહ્યા છતાં સંસારીપણું જ દર્શાવે છે.” એટલે કે જેમની સર્વસંગ પરિત્યાગ કરવાની શક્તિ નથી તેઓ ગૃહસ્થ અવસ્થામાં રહી સાધના કરતા હોય છે અને સ્વાનુભૂતિવાળા હોવા છતાં પોતે સંસારી જ છે એવો દેખાવ બહારમાં રાખતા હોય છે.

“પહેલા પુરુષનું મુખ્ય ઉત્કૃષ્ટ અને બીજાનું ગૌણા-ઉત્કૃષ્ટ જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરીને ગણી શકાય.” પ્રથમ પ્રકારના પુરુષો બીજાને યથાયોગ્ય માર્ગદર્શન પ્રત્યક્ષપણે પ્રગટપણે આપી શકે છે, આપે છે. જ્યારે બીજા પ્રકારના પોતાના સંસર્ગમાં આવેલા મુમુક્ષુ-સાધકને વ્યક્તિગત માર્ગદર્શન આપે, પણ જાહેરમાં તે ન આવે.

“ચોથે ગુણસ્થાનકે આવેલો પુરુષ પાત્રતા પામ્યો ગણી શકાય; ત્યાં ધર્મધ્યાનની ગૌણતા છે.” અહીં કયો જીવ પાત્ર થયો ગણાય તે વાત સમજવી જરૂરી છે. ચોથા ગુણસ્થાનકે આવવા માટેની

પાત્રતા વિષે પ.કૃ.દેવ શ્રીમદ્ રાજયંદ્રે પત્રાંક-દ્વારા આ પ્રમાણે કહી છે :

“મંદ વિષયને સરળતા, સહ આજ્ઞા સુવિચાર;
કરુણા કોમળતાદિ ગુણ, પ્રથમ ભૂમિકા ધાર-૬”
(પ.-૮૫૪)

એટલે કે વિષયોની મંદતા, જ્ઞાનીપુરુષની આજ્ઞા સાથે સુવિચારણા તેમજ કરુણા કોમળતાદિ ગુણો જેનામાં હોય તે પ્રથમ પ્રકારનો પાત્ર (જ્યધન્ય પાત્ર) ગણાય. આવો જીવ જ્ઞાનીના માર્ગદર્શન નીચે બોધબીજ પ્રગટાવે. હવે તેને આગળ વધવું હોય તો બીજા પ્રકારની (મધ્યમ) પાત્રતાની જરૂર પડે તે માટે પ.કૃ.દેવ શ્રીમદ્ રાજયંદ્ર કહે છે કે —
“રોક્યા શબ્દાદિક વિષય, સંયમ સાધન રાગ;
જગત ઈષ્ટ નહિ આત્મથી, મધ્યપાત્ર મહાભાગ્ય-૧૦”
(પ.-૮૫૪)

આ પ્રકારની પાત્રતાવાળો જીવ સાતમા અપ્રમત્ત ગુણસ્થાનક સુધી પહોંચી સંસારને પરિત કરી નાખે છે એટલે મધ્યમ પાત્ર અને મહા-ભાગ્યવાન કહ્યો છે.

“પાંચમે મધ્યમ ગૌણતા છે, છઠે મુખ્યતા પણ મધ્યમ છે, સાતમે મુખ્યતા છે. આપણે ગૃહવાસમાં સામાન્ય વિધિએ પાંચમે ઉત્કૃષ્ટ તો આવી શકીએ; આ સિવાય ભાવની અપેક્ષા તો ઓર જ છે.”

ધર્મધ્યાનથી મધ્યમ ગૌણતા પાંચમામાં છે, છઠે પણ અને જ છે અને સાતમામાં મુખ્યતા રહેલી. ગૃહસ્થ અવસ્થામાં સામાન્ય શ્રાવક પાંચમામાં ઉત્કૃષ્ટ ભાવે આવી શકે પણ આંતરિક ભાવની શુદ્ધતા અને વૈરાગ્યની તીવ્રતા હોય તો તે અપેક્ષાએ તે સાતમા ગુણસ્થાનક સુધી પણ આ ભવમાં પહોંચી શકે.

“એ ધર્મધ્યાનમાં ચાર ભાવનાથી ભૂષિત થવું સંભવે છે : ૧. મૈત્રી-સર્વ જગતના જીવ ભણી

નિર્વાચબુદ્ધિ, ૨. પ્રમોદ-અંશમાત્ર પણ કોઈનો ગુણ નીરખીને રોમાંચિત ઉલ્લસવા, ૩. કરુણા-જગત જીવનાં દુઃખ દેખીને અનુકૂળપિત થવું, ૪. માધ્યસ્થ કે ઉપેક્ષા-શુદ્ધ સમદાચિના બળવીયને યોગ્ય થવું.” “ચાર તેના આલંબન છે. ચાર તેની રૂચિ છે. ચાર તેના પાયા છે. એમ અનેક બેદે વહેંચાયેલું ધર્મધ્યાન છે.”

જે પવનનો જ્ય (શાસનો જ્ય) કરે છે, તે મનનો જ્ય કરે છે; જે મનનો જ્ય કરે છે તે આત્મલીનતા પામે છે. આ કહું તે વ્યવહાર છે. નિશ્ચયમાં નિશ્ચય અર્થની અપૂર્વ યોજના સત્પુરુષના અંતરમાં રહી છે.

પ્રાણાયામ દ્વારા શાસને અમુક સમય સુધી રોકવાથી મનને જીતી શકાય છે, અને મનનો જ્ય કરે છે તે આત્મામાં લીન-સ્વાનુભૂતિમાં લીન બને છે. પણ આ તો શબ્દથી વાત થઈ—વ્યવહારથી થઈ. નિશ્ચય અર્થ તો સત્પુરુષના અંતરમાં રહ્યો છે. ત્યાંથી આજ્ઞા મળ્યા પછી શાસનો જ્ય કરવામાં અવો તો મનનો જ્ય કરી શકાય અને અનુકૂળે આત્મલીનતા-સ્વાનુભવરૂપે પ્રાપ્ત થાય છે.

“શાસનો જ્ય કરતાં છતાં સત્પુરુષની આજ્ઞાથી પરાંગમુખતા છે, તો તે શાસ જ્ય પરિણામે સંસાર જ વધારે છે. શાસનો જ્ય ત્યાં છે કે જ્યાં વાસનાનો જ્ય છે. તેનાં બે સાધન છે : સદ્ગુરુ અને પુણ્યાનુભંધી પુણ્યતા. તેની બે શ્રેણી છે : પર્યુપાસના અને પાત્રતા. તેની બે વર્ધમાનતા છે : પરિચય અને પુણ્યાનુભંધી પુણ્યતા : સઘળાનું મૂળ આત્માની સત્પાત્રતા છે.”

પ્રાણાયામ સિદ્ધ કરવામાં આવો હોય, પણ જો સત્પુરુષની આજ્ઞામાં રહ્યો નથી, તેનાથી દૂર રહેલો છે, તો તે પ્રાણાયામ દ્વારા સિદ્ધ થયેલ શાસનો જ્ય પણ તેને સંસાર વધારવાનું કારણ બને છે. વાસનાને જીતવામાં આવે તો જ શાસનો

જ્ય થાય. તે માટેનાં બે સાધન છે-સદ્ગુરુ અને પુણ્યાનુભંધી પુણ્યતા. આ બન્ને સાધનોની પ્રાપ્તિ આપણા કર્મના ઉદ્દેશેલી છે. તો હવે યથાર્થ પુરુષાર્થ દ્વારા આ બન્ને સાધનોનો ઉપયોગ કરી આત્મસાધનામાં આગળ વધવા પુરુષાર્થ કરતા રહેવાનું છે. તેની બે શ્રેણી છે-પર્યુપાસના અને પાત્રતા. પર્યુપાસના એટલે જ્ઞાનીની આજ્ઞા પ્રમાણે ચાલવું તે. તેના ગ્રંથ સ્ટેજ ગણાવી શકતાં : (૧) પ્રથમ પર્યુપાસના-સત્પુરુષને શોધીને તન, મન, ધન આદિથી અર્પણતા કરી આજ્ઞા પ્રમાણે ચાલવાનો પુરુષાર્થ (૨) પાત્રતામાં સુધારો થતાં સદ્ગુરુ દ્વારા માર્ગના રહસ્યની પ્રાપ્તિ થાય અને એ પ્રમાણે સાધના કરતાં આગળ વધવું અને ગ્રીજા પ્રકારની પર્યુપાસના એટલે અપ્રમતા ગુણસ્થાનક સુધી જ્ઞાનીની આજ્ઞામાં રહી આગળ વધવું તે અને છેવટે ૧૨મા ગુણસ્થાનકના અંત સુધી તેની આજ્ઞામાં રહી આગળ વધવું. પાત્રતા વિષે આગળ બે પ્રકારની પાત્રતા બતાવી હતી. હવે સંપૂર્ણ જ્ઞાન પ્રગટાવવા માટેની પાત્રતા વિષે વિચારણા કરીએ તે માટે પ.કૃ.દેવ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજી કહે છે કે —

“નહિ તૃષ્ણા જીવા તણી, ભરણ યોગ નહિ કોભ; મહાપાત્ર તે માર્ગના, પરમ યોગ જીત લોભ.-૧૧”

આ પાત્રતા ઉત્કૃષ્ટ પાત્રતા છે, તે કેવળજ્ઞાન પ્રાપ્ત કરાવે તેમ છે. સાધુપુરુષ(જ્ઞાનીપુરુષ)નો પરિચય કરવાનો છે અને સમતાભાવમાં રહી પુણ્યાનુભંધી પુણ્યને વધારવા પુરુષાર્થ કરવાનો છે. તેમજ આ બધાનો આધાર આપણામાં કેટલી સત્પાત્રતા આવી છે તેના પર છે.

“અત્યારે એ વિષય સંબંધી એટલું લખું છું”...‘પ્રવીણસાગર’ સમજીને વંચાય તો દક્ષતા-વાળો ગ્રંથ છે. નહીં તો અપ્રશસ્ત છંદી ગ્રંથ છે.”

❖ ❖ ❖

પ્રયાસોનું કાયમી પારાયણ એટલે ઉત્કર્ષનો આરંભ.

સદ્ગુરુ પ્રસાદ □ ડિસેમ્બર - ૨૦૧૦

મિથ્યાત્વાદિ નિરોધ અધિકાર

આ અધિકારમાં મન-વચન-કાયાના યોગ પર અંકુશ ઈન્ડ્રિયોનું દમન અને મિથ્યાત્વ વગેરે બંધહેતુનો ત્યાગ કરવાનો અત્ર ઉપદેશ છે. આ ઉપદેશ યત્તિને અને ગૃહસ્થને ઉદ્દેશીને લખાયેલો છે.

બંધ હેતુનો સંવર કર :- હે ચેતન ! જો તું સુખની ઈચ્છા રાખતો હો તો મિથ્યાત્વ અવિરતિ, પ્રમાદ અને યોગનો સંવર કર; તેનો સંવર કર્યો ન હોય તો તે સંસારનો તાપ આપે છે, પણ જો તેઓનો સારી રીતે સંવર કર્યો હોય તો તે મોકલક્ષ્મીને આપે છે. (૨૭૮)

મિથ્યાત્વનો ત્યાગ કર્યા વગર સમકિત કે વિરતિ કંઈ પણ પ્રાપ્ત થતું નથી. મિથ્યાત્વ બે પ્રકારનું છે. લૌકિક અને લોકોત્તર, તે દરેક બે બે પ્રકારના છે. દેવગત અને ગુરુગત. (૧) લૌકિક દેવગત મિથ્યાત્વ-હરિ, હર, બ્રહ્મા વગેરેને પોતાના દેવ તરીકે અંગીકાર કરવા અને સ્વી કે શાખાદિ જેની પાસે હોય તેવા દેવને દેવ માનવા, તેની પૂજા કરવી તે. (૨) લૌકિક ગુરુગત :- મિથ્યા ઉપદેશવાળા, આરંભ-પરિચહ્રવાળાને ગુરુ માનવા તેમની વાત માનવી, બહુમાન કરવું તે (૩) લોકોત્તર દેવગત-કેશરીયાજી, મલ્લિનાથજી વગેરેની માનતા કરવી, લૌકિક લાભ અર્થે પૂજા કરવી. (૪) લોકોત્તર ગુરુગત :- સનાતન ધર્મના આભાસી એવા કુગુરુની ગુરુપણે સ્થાપના કરવી કે આ લોકના ફળની લાલસાએ શુદ્ધ સાધુઓની સેવા કરવી તે.

બીજી રીતે મિથ્યાત્વ પાંચ પ્રકારનું કહ્યું છે.

(૧) આભિગ્રહિક (૨) અનાભિગ્રહિક (૩) આભિનિવેશિક (૪) સાંશયિક (૫) અનાભોગિક.

(૧) આભિગ્રહિક :- કલ્પિત શાસ્ત્ર ઉપર મમત્વ રાખવું, પરપક્ષ પર કદાગ્રહ કરવો તે. હરિભરસૂરિજી કહે છે કે :- ‘મને વીર તરફ પક્ષપાત નથી, કપિલ પર દ્વેષ નથી, પણ યુક્તિવાળું

વચન હોય તે આદરવું છે.’- આવી બુદ્ધિ રાખવાથી આ મિથ્યાત્વનો ત્યાગ થાય છે.

(૨) અનાભિગ્રહિક :- સર્વ દેવો વાંદવા યોગ્ય છે, સર્વ ગુરુ અને સર્વ ધર્મો સારા છે. આવી સામાન્ય વાણી બોલવી તે અનાભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ છે. એટલે કે સુવર્ણ અને પિતળ, હીરો અને કાચ બન્ને સરખા ગણવા તે. આ મિથ્યાભાવ છે.

(૩) આભિનિવેશિક :- ધર્મનું યથાર્થ સ્વરૂપ સમજાય તો પણ કોઈ પ્રકારના દુરાગ્રહથી વિપરીત પ્રરૂપણ કરવી કે તે પ્રમાણે વિપરીત વર્તવું તે.

(૪) સાંશયિક :- સત્રદેવ, સદ્ગુરુ અને સત્રધર્મ સાચા હોશે કે ખોટા એવી શંકા દેવ આદિ તત્ત્વને અંગે કરવી તે સાંશયિક મિથ્યાત્વ. તેના સ્વરૂપને અંગે શંકા તે શંકા. તેને જ્ઞાનવાની ઈચ્છા તે જિજ્ઞાસાને કાર્યકારી કરવા માટે થતો પ્રશ્ન તે આશંકા.

(૫) અનાભોગિક :- વિચાર શૂન્ય એકેન્દ્રિય જીવને અથવા વિશેષ જ્ઞાનથી રહિત જીવોને થાય છે.

અવિરતિ-બાર પ્રકારે છે. પાંચ જ્ઞાનેન્દ્રિય અને છિંઠું મન, તથા છ કાય જીવની જ્યાણા ન રાખવી, જેની હિંસા થાય તે.

કષાય :- જેનાથી સંસારભાવો આવ્યા કરે અને સંસાર પરિભ્રમણ ચાલુ રહે તે અનંતાનુંબંધી, અપ્રત્યાખ્યાની, પ્રત્યાખ્યાની અને સંજીવલન એમ ચાર પ્રકારે. દરેકના કોથ, માન, માયા, લોભ ગણતાં ૧૬ થાય અને નવ નોકષાય ઉમેરતા ૨૫ થાય.

યોગ :- તેનાં પંદર ભેટ છે. મનોયોગના ચાર, વચન યોગના ચાર અને કાયયોગના સાત ભેટો છે.

મનોયોગ :- સત્ય, અસત્ય, મિશ્ર અને અસત્યામૃષા એમ ચાર ભેટ.

વચનયોગ :- સત્ય, અસત્ય, મિશ્ર, અસત્યામૃષા એમ ચાર ભેટ.

કાયયોગ :- તેજસ કાર્મણકાય, ઔદારિક મિશ્ર, ઔદારિક, વૈક્રિય મિશ્ર, વૈક્રિય, આહારક

મિશ્ર, આહારક.

મનોનિગ્રહ :- તંદુલમત્સ્ય :- હે વિદ્વાન ! તું મનનો સંવર કર કારણ કે તંદુલમત્સ્ય મનનો સંવર કરતો નથી તો તેને સાતમી નરકે જવું પડે છે. (૨૪૦) તંદુલમત્સ્ય મગરમચ્છોની આંખની પાંપણમાં ગર્ભજપણે ઉત્પન્ન થાય છે. અંતમુહૂર્તત ગર્ભમાં રહે છે અને તેની માતા મગરમચ્છોની પાંપણમાં જ તેને પ્રસવે છે. ગર્ભજ હોવાથી તેને મન છે તેનું શરીર ચોખા જેવું હોય છે તેથી તંદુલમત્સ્ય કહેવાય છે. તેનું આયુષ્ય અંતમુહૂર્તનું છે. તેમાં તે સાતમી નરકે જવા જેવા કર્મ બાંધે છે. આ દાખાંત બતાવે છે કે મનથી મહાપાપબંધ થાય છે તેમ તેનો સંવર કરવાથી મહાલાભ થાય છે તે હવે કહે છે.

મનનો વેગ વિ. પ્રસન્નચંદ્ર :- ક્ષણવારમાં પ્રસન્નચંદ્ર રાજર્ષિને મનની પ્રવૃત્તિ અને નિવૃત્તિ અનુકૂમે નરક અને મોક્ષનું કારણ થયું હતું. (૨૪૧) મનની પ્રવૃત્તિ ન કરવા માત્રથી જ ધ્યાન થતું નથી; પણ જે ધ્યાન કરનાર પ્રાણીઓ ધર્મધ્યાન અને શુક્લ ધ્યાનને લીધે મનથી સ્થિરતાના ભાજનભૂત થાય છે, તેઓની અમે સ્તુતિ કરીએ છીએ. (૨૪૨) ચિત્ત સ્થિરતા પ્રાપ્ત કરવાનો ઉપાય એ જ છે કે મનને નિરંતર સુધ્યાનમાં પ્રેર્ય કરવું. ઉક્ત ધ્યાનથી પ્રાણીને ઈન્દ્રિયોથી અગોચર એવું આત્મસંવેદ્ય સુખ થાય છે.

સુનિયંત્રિત મનવાળા પવિત્ર મહાત્માઓ :- સાર્થકતાથી અથવા નિષ્ફળ પરિણામવાળા પ્રયત્નોથી પણ જેઓનું મન સુધ્યાન તરફ જોડાયેલું રહે છે અને જેઓ ખરાબ વિકલ્પોથી દૂર રહે છે. તેવા સંસારનો પાર પામેલા યતીઓને અમે સ્તવીએ છીએ. (૨૪૩) કલ્યાન શક્તિ પર જ્યાં સુધી સુનિયંત્રિત વિચારશક્તિનો અંકુશ ન હોય ત્યાં સુધી સુકાન વગરના વહાણની જેમ મનોવિકારરૂપ પવનથી આ

આત્મા સંસારસમુદ્રમાં અસ્ત વ્યસ્તપણે ઝોકાં ખાય છે અને જરા સપાટો આવતાં એક દિશાએ તણાઈ જાય છે, વળી પાછો બીજ દિશામાં આવે છે. માટે આર્ત-રૌદ્રાદિ દુધ્યાનને તેઓના યથાર્થફળને સમજીને તજ દેવા અને ધર્મધ્યાન તથા શુક્લ ધ્યાન ધ્યાવવાં.

વચન અપ્રવૃત્તિ - નિરવધ વચન :- વચનની અપ્રવૃત્તિ માત્રથી કોણ કોણ મૌન ધારણ કરતું નથી ? પણ અમે તો જે વચન ગુપ્તિવાળાં પ્રાણીઓ નિરવધ વચન બોલે છે તેઓની સ્તવના કરીએ છીએ. (૨૪૪) વચન ગુપ્તિ ધારણ કરી હોય, ભાષા પર અંકુશ હોય અને બોલે ત્યારે સત્ય, પ્રિય, મિત અને પથ્ય વચન જ બોલે તે નિરવધ વચન કહેવાય છે તેઓ જ સંયમવાન કહેવાય છે.

નિરવધ વચન-વસુરાજા :- તું નિરવધ-નિષ્પાપ વચન બોલ કારણ કે સાવધ વચન બોલવાથી વસુરાજા વગેરે એકદમ ઘોર નરકમાં ગયા છે. (૨૪૫) માટે જે વચન પર જગતનો પ્રવાહ ચાલતો હોય અથવા ભવિષ્યમાં ચાલવાનો સંભવ હોય છે તે વચન તો બહુ જ વિચારીને બોલવું જોઈએ. સત્ય વચન બોલવું એ જ હિતકારી રહેલું છે.

દુર્વાચાના ભયંકર પરિણામ :- દુષ્ટ વચન આ લોક અને પરલોકમાં અનુકૂમે વૈર કરાવે છે અને નરકગતિ પ્રાપ્ત કરાવે છે. આજિથી બળેલું ફરીવાર ઉગે છે, પણ દુષ્ટ વચનથી બળેલાં હોય તેમાં પછી ફરીવાર સ્નેહાંકુર ફૂટતા નથી. (૨૪૬)

તીર્થકર મહારાજ અને વચનગુપ્તિની આદેયતા :- તેટલા માટે જો કે તીર્થકર મહારાજને ગ્રાણ જ્ઞાન હોય છે, તો પણ દીક્ષાકાળથી માંડીને કેવળજ્ઞાન થતાં સુધી પાપની બીકથી તેઓ કાંઈ પણ બોલતા નથી. (૨૪૭)

કાયસંવર-કાયબાનું દાખાંત :- જીવ ઉપર દયા લાવીને, તારા શરીરનો સંવર કર, કાયબાનાં દાખાંતથી શરીરનો સંવર કરનાર અને નહિ કરનાર

અનુકૂમે સુખ-દુઃખ પામે છે. (૨૪૮)

કાયાની અપ્રવૃત્તિ વિ. કાયાનો શુભ વ્યાપાર :-
માત્ર કાયાના સંવરથી ઝડ, સંભ વગેરે કોણ કોણ
સંયમી ન થાય ? પણ જેઓનું શરીર મોક્ષ મેળવવા
માટે કિયા કરવામાં ઉઘત થાય છે, તેવા યતિની
અમે સુતિ કરીએ છીએ. (૨૪૯)

શ્રોતેન્દ્રિય સંવર :- કાનના સંયમ માત્રથી કોણ
શબ્દોને ત્યજતું નથી ? પણ ઈષ અને અનિષ શબ્દો
પર રાગ-દ્વેષ તજ દે, તેને મુનિ સમજવા (૨૫૦).
શ્રોતેન્દ્રિયના સંવર વગર હરણ મૃત્યુને પામે છે.

ચક્ષુરિન્દ્રિય સંવર :- “માત્ર ચક્ષુના સંયમથી
કોણ રૂપ પ્રેક્ષણ તજતાં નથી ? પણ ઈષ અને
અનિષદ્રૂપોમાં જેઓ રાગ-દ્વેષ છોડી દે છે, તે જ
ખરા મુનિ છે. (૨૫૧) ચક્ષુ ઈન્દ્રિયનો સંયમ ન
કરવાથી પતંગિયું બહુ દુઃખ પામે છે. દીવાના રૂપથી
આકર્ષાઈ ચક્ષુ ઈન્દ્રિયથી પરવશ થઈ તેમાં
ઝંપલાવીને પોતાના પ્રાણ ખોવે છે.

ધ્યાણેન્દ્રિય સંવર :- નાસિકાના સંયમ માત્રથી
કોણ ગંધોને તજતું નથી ? હે ભાઈ ! જો તું તપનું
ફળ મેળવવાની ઈચ્છા રાખતો હોય તો સુંદર
લાગતા રસોને તજ દે. (૨૫૨) દા. ત. માછલી

સ્પર્શેન્દ્રિયસંયમ :- ચામડીનો સ્પર્શ ન કરવા
માત્રથી કોણ સ્પર્શનો ત્યાગ કરતું નથી ? પણ જો
તારે તપનું ફળ મેળવવું હોય તો ઈષ સ્પર્શોનો
મનથી ત્યાગ કર (૨૫૩) દા. ત. હાથી.

બાસ્તિ સંયમ :- મૂત્રાશયના સંયમ માત્રથી
કોણ લોકો બ્રહ્મચર્ય ધારણ કરતા નથી ? હે ધીર !
જો તને બ્રહ્મચર્યના ફળની ઈચ્છા હોય તો મનનો
સંયમ કરીને બ્રહ્મચર્યને ધારણ કર. (૨૫૪)

પાંચે ઈન્દ્રિયોના સંવરનો ઉપદેશ :- વિષય
અને ઈન્દ્રિયનો સંયોગ ન થવાથી કોણ સંયમ પાળતું
નથી ? પરંતુ રાગ-દ્વેષનો યોગ જેઓ મનની સાથે
થવા દેતા નથી, તેઓની તો હું સ્તવના કરું દું.

(૨૫૫) કોઈપણ વસ્તુ પ્રકૃતિથી સુંદર કે અસુંદર
નથી; સુંદર અથવા અસુંદરપણું વસ્તુના ગ્રાહક પર
આધાર રાખે છે. માટે શુદ્ધ આત્મિક પ્રવાહમાં રમણ
કરનારા ઈન્દ્રિયોને શુભ માર્ગે પ્રવત્તાવનારા
મહાત્માઓની અમે સુતિ કરીએ છીએ.

કૃષાય સંવર - કરટ અને ઉત્કરટ :- હે વિદ્ધાન !
તું કૃષાયનો સંવર કર. તેનો સંવર નહિ કરવાથી
કરટ અને ઉત્કરટ જેવા મહાતપસ્વીઓ પણ નરકને
પામ્યા છે. (૨૫૬) કરટ અને ઉત્કરટ બન્ને
ભાઈઓએ વ્રત ધારણ કરીને તપસ્યા કરી પણ
લોકોના તાડન-તર્જનથી દુઃખી થઈ નગરી ઉપર
કોધથી તપના પ્રભાવે વરસાદ વરસાવવાનું
આહ્વાન કર્યું જેને કારણે આખું નગર અને માણસો
નાશ પામ્યા અને આ ફૂત્યનો પસ્તાવો ન કરતાં
સાતમી નરકે ગયા.

કિયાવંતની શુભ યોગમાં પ્રવૃત્તિ હોવી જોઈએ
તેનું કારણ :- જેને તપસ્યા યમ વગેરે કાંઈ પણ
નથી, તે તો ગમે તેવું બોલે અથવા બીજાઓને પીડા
ઉપજાવે, પણ જેઓએ મહાકષે કરીને આ
તપસ્યાદિક પ્રાપ્ત કરેલ છે, તેઓ તેનો નાશ થઈ
જવાની બિક રાખીને યોગનો સંવર કેમ ન કરે ? (૨૫૭)
અવશ્ય કરે જ. યોગનો સંવર કરવો જોઈએ.

મનોયોગના સંવરની મુખ્યતા :- મોક્ષલક્ષ્મી
પ્રાપ્ત કરવાનું મોટામાં મોટું કારણ સર્વ પ્રકારના
સંવરમાં પણ મનનો સંવર છે, એમ જાણીને સમૃદ્ધ
બુદ્ધિ જીવ કૃષાયથી ઉત્પન્ન થયેલા દુર્વિકલ્પોને તજ
દઈને મનનો સંવર કરે. (૨૫૮)

નિઃસંગતા અને સંવર :- ઉપસંહાર :- ઉપર
કહું તે પ્રમાણે સંવર જેણે કર્યો છે એવો આ આત્મા
તરત જ વગર પ્રયાસે નિઃસંગતાનું ભાજન થાય છે
વળી નિઃસંગતાથી સંવર થાય છે; માટે મોક્ષનો
અભિલાષી જીવ આ બન્નેને સાથે સાથે જ ભજે
(૨૬૦) (-૧૪. અધ્યાત્મકલ્પહુમ)

૯૮ સમ્યકદર્શન ૯૮

પ્રશ્ન : જીવ અનંતકાળથી રખડતો રહ્યો છે, તે રખડપણી કેમ અટકે ? સમ્યકદર્શનની પ્રાપ્તિ કેવી રીતે થાય ?

ઉત્તર : આત્મા પોતાના સ્વભાવથી શુદ્ધ છે, પણ વર્તમાન પરિણામમાં તેની ભૂલ છે. ત્રિકાળી શુદ્ધ સ્વભાવ અને વર્તમાન ભૂલ એ બન્ને ને જો જાણો, તો પોતાના ત્રિકાળી સ્વભાવના આશ્રયે જરૂર પોતાની ભૂલ ટાળી શકે. પણ પોતાની ભૂલને જાણો ૩ નહિ અને કર્મ મને ભૂલ કરાવે છે એમ માને તો ભૂલ કેમ ટાળી શકે ? પોતાની ભૂલને જાણો, પણ ત્રિકાળી સ્વભાવને ન જાણો. તો પણ ભૂલ ન ટળી શકે. માટે ત્રિકાળી શુદ્ધ સ્વભાવને જાણો તે નિશ્ચયનય છે અને વર્તમાનમાં ભૂલને જાણો તે વ્યવહારનય તે બન્નેને જાણવા જોઈએ.

ભૂલનું નિમિત્ત કર્મ છે, પરંતુ કર્મ ભૂલ કરાવતું નથી, ભૂલ પોતે કરે તો થાય, નિમિત્તને નિમિત્તરૂપે જાણવા તે વ્યવહારનય. આત્મા વસ્તુ છે, અનંતગુણનો પિંડ છે, તેના પરિણામમાં અનાદિની ભૂલ છે, ભૂલ વખતે કર્મની હાજરી છે, તે ભૂલમાં નિમિત્ત માત્ર છે તે ભૂલ કરાવતું નથી, પણ વર્તમાન અવસ્થામાં જીવ પોતે કર્મની હાજરીમાં ભૂલ કરે છે, પણ જીવ પોતાના પુરુષાર્થથી જગૃતપણે દષ્ટાપણું કેળવે તો પોતાની ભૂલ, દોષ આસક્તિ કે વિકાર નાશ પામી જાય.

કર્મો જીવને ભૂલ, રાગ-દ્રોષ કરાવતા નથી તેમ સત્રદેવ, સદ્ગુરુ અને સત્રશાસ્ત્ર પણ ભૂલ કે વિકાર ટાળી દેતા નથી. જેમ અરીસો તો માત્ર મોઢાના દોષોનું જ્ઞાન કરાવે છે, પણ ડાઘને દૂર કરી દેતો નથી, તેમ સત્રદેવ-ગુરુ-શાસ્ત્ર આપણા માટે અરીસા સમાન છે તેના નિમિત્તે પાત્ર જીવો, પોતાના શુદ્ધ સ્વભાવ-નિશ્ચય અને ભૂલને જેમ છે તેમ જાણો છે, પણ તેઓ ભૂલને ટાળી દેતા નથી. જીવ પોતાની

પાત્રતા વડે ભૂલને ભૂલરૂપે જાણીને સમ્યગુજ્ઞાન વડે તે ભૂલને દૂર કરે છે, તેને નિમિત્ત કહેવાય. જે ભૂલને ટાળતો નથી, તેને દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રનું નિમિત્તપણું કહેવાતું નથી. આટલો વિચાર કરવાથી આ રીતે સિદ્ધ થાય છે.

૧. આત્મા છે, ૨. આત્માનું પરિણમન છે, ૩. પરિણમનમાં ભૂલ છે, ૪. ભૂલમાં કર્મ નિમિત્ત છે, ૫. પરિણમનમાં ભૂલ ક્ષણિક હોય છે, ૬. આત્મા ત્રિકાળીપણે પરિપૂર્ણ સ્વભાવવાળો છે. ૭. તેમાં ભૂલ નથી. ૮. ભૂલ ટળી શકે છે. ૯. ભૂલ ટાળવામાં સત્રદેવ વગેરે નિમિત્તમાત્ર છે. ૧૦. ભૂલને ટાળતાં કર્મનો સંયોગ ટળી જાય છે. આનો વિચાર કરતાં નવ તત્ત્વ સિદ્ધ થાય છે.

૧. આત્મા સિદ્ધ કર્યો તે જીવ તત્ત્વ. ૨. આત્માનું શુભ પરિણમન તે પુણ્ય તત્ત્વ, ૩. આત્માનું અશુભ પરિણમન તે પાપ તત્ત્વ. ૪. પરિણમનમાં ભૂલ તે મિથ્યાત્વ-અવ્રત વગેરે આસ્ત્રવ તત્ત્વ. ૫. પરિણમનમાં કર્મ નિમિત્ત (ઉદ્ય) તે અજીવ તત્ત્વ, ૬. ક્ષણિક ભૂલ ટળી જતાં સંવરભાવ, ૭. શુદ્ધતામાં વધારો થતો જાય તે નિર્જરાતત્ત્વ. ૮. પરિણમનમાં ભૂલ છે તેમાં લક્ષ રહેવું તે બંધ તત્ત્વ. ૯. ઉપયોગને લંબાવે-સ્વરૂપમાં એકાગ્રતા તે મોક્ષતત્ત્વ.

પોતે આત્મવસ્તુ સ્વાધીન સુખરૂપ છે પણ પોતે પોતાના સ્વભાવને અનંતકાળથી જાણ્યો નથી, માન્યો નથી અને તેથી અનંતકાળથી દુઃખી થઈ રહ્યો છે. જે ભૂલના ફળમાં અનંતકાળથી દુઃખ થાય છે તે ભૂલને નક્કી કર. જીવે પોતાનું અનંત સ્વભાવ સામર્થ્ય છે તેનો અનાદર કર્યો છે, માટે તેની તે મોટી ભૂલ છે, તેથી દુઃખ પણ મોટું છે. જાણો જાણો અનંત દુઃખ પોતાના સ્વભાવની સાચી સમજાણ, આદર-સત્કાર અને સન્માન વડે જો તે ભૂલ ટાળે તો તેનું અનંત દુઃખ ટળી જાય અને સમ્યગુદર્શનની પ્રાપ્તિ

થઈ જાય.

જીવ સ્વવસ્તુના ભાન વગર પરલકે અનાદિથી ભૂલ કરતો રહ્યો છે. છતાં પણ સ્વવસ્તુની ઓળખાણ વડે તે ભૂલ આ જ કણે ટાળવા ધારે તો ટાળી શકે તેમ છે. તેથી અવસ્થાની ભૂલ જણાવીને જેના આશ્રયે ભૂલ ટળી જાય, એવી અનાદિ ભૂલ ટાળવાનો ઉપાય બતાવેલ છે.

ભૂલ ક્યારે ટળે તેના ચાર ભાંગા (ભેદ) જણાવ્યા છે. ત્રણ ભેદમાં તો જીવ અનંતીવાર જઈ આવ્યો પણ ચોથો ભેદ સમજ્યો નહિ, જેથી ભૂલ ટળી નહિ. તે ચાર ભાંગા આ પ્રમાણે છે.

(૧) આત્માને માને, શુદ્ધ બુદ્ધ, નિરંજન, નિરાકાર દું એમ માને, પરંતુ તેના પરિણમનને અવસ્થાને ન માને તો ભૂલ ન ટળે. આત્મા લોગાની એરણ જેવો નહિ પણ સમુદ્રના પાણી જેવો છે.

(૨) આત્માને માને, પરિણમનને પણ માને, પણ પરિણમનમાં ભૂલ છે એમ ન માને, એ તો ઉદ્યે કોષ કરાવ્યો, ઉજ્યે રાગ કરાવ્યો, પરંતુ મેં કર્યો તો થયો એમ માને નહિ. આમ પરિણમનમાં ભૂલ છે એમ ન માને તો ભૂલ ટળે નહિ.

(૩) આત્માને માને, તેના પરિણમનને માને, પરિણમનમાં ભૂલ છે એમ પણ માને, પણ ભૂલ રહિત શુદ્ધ સ્વરૂપને ન માને, વ્યવહારને માને, નિશ્ચયને ન માને તો પણ ભૂલ ટળે નહિ.

(૪) આત્માને માને, પરિણમનને માને, પરિણમનમાં ભૂલ માને, આત્માના ત્રિકણી શુદ્ધ સ્વરૂપમાં રાગ-દ્રેષ નથી એમ માને. આમ વ્યવહાર તથા નિશ્ચય બન્નોને માને, પછી ત્રિકણી શુદ્ધ સ્વરૂપનું અવલંબન કરે, તો મિથ્યાત્વરૂપી ભૂલ ટળે અને સમ્યગુદ્ધન જરૂર ગ્રાપ થાય એટલે આત્માનો સાક્ષાત્કાર (સ્વાનુભૂતિ) થાય.

આ ઉપાય વડે જીવની અનાદિની ભૂલ જરૂર

ટળે, જીવના શાશ્વત સ્વભાવમાં ભૂલ નથી, મલિનતા નથી, સંકલ્પ-વિકલ્પ નથી. નિર્વિકલ્પ જ્ઞાતાદાષા છે. પરંતુ તેના પરિણમનરૂપ અવસ્થામાં જો ભૂલ ન હોય તો વર્તમાનદશામાં કેવળજ્ઞાન અને સિદ્ધદશા પ્રગટ હોવા જોઈએ.

પણ વર્તમાન વર્તતી દશામાં, રાગ-દ્રેષ, સંકલ્પ-વિકલ્પ હોવાથી આપણું વર્તમાન ઘણું ઓછું છે. અહીં વર્તમાન વિકારી અવસ્થા, રાગ-દ્રેષરૂપ ભૂલ, ઓછું જ્ઞાન એ બધું જાણીને જીવને એમે સમજવાનું છે કે ‘મારી અવસ્થામાં રાગ-દ્રેષ, મોહવિકાર, મલિનતા, અધૂરાશ હોવા છતાં મારો આત્મા કાંઈ અશુદ્ધ થઈ ગયો નથી. જો આખો આત્મા મલિન-મળવાળો થઈ જાય તો મોક્ષ ન થઈ શકે. અશુદ્ધતા ક્ષણિક છે, વર્તમાન પુરતી છે તેને ટાળવા ધારે તો આત્મા ટાળી શકે તેમ છે, માટે તે ટાળવાનો પુરુષાર્થ કરવાનો છે.

દાણાં :- પાણી મેલુ (ઉહોળું) છે, તેને કીચડ (કાદવ)ના સંયોગ છે. તેને દૂર કરવા માટે ફટકડીનો ઉપયોગ કરીએ તો મેલ નીચે બેસી જાય અને ઉપરથી શુદ્ધ પાણી મેળવીને મેલને બહાર કાઢી નખાય. તેમ કર્મરૂપી મલિનતા વડે આત્મા મલિન થઈ રહ્યો છે, પરંતુ મલિનતા આત્મામાં પેસી ગઈ નથી. જીવનની અવસ્થામાં જરૂર વિકારરૂપી મલિનતારૂપી રોગ આત્માને લાગેલો છે. જો રોગ રોગરૂપે ભાસે તો જરૂર ઉપાય કરી શકાય. જેમ શરીરના રોગને કાઢવા માટે ડોક્ટર કહે તેમ કરીએ છીએ તેમ આત્માની મલિનતા કાઢવાના ડોક્ટર પાસે-સદ્ગુરુ પાસે જવું જોઈએ અને જેમ કહે તેમ કરવું જોઈએ તો મલિનતારૂપ રોગ નાશ પામે.

આમ નિશ્ચયથી પોતાના શુદ્ધ સ્વભાવ અને વ્યવહારથી પર્યાયનો વિકાર-એ બન્નોને જાણીને પોતાના સ્વભાવની મુખ્યતા અને પર્યાયના વિકારની ગૌણતા આ પ્રમાણે સમજતાં જીવને સમ્યગુદ્ધન-

જ્ઞાન થાય છે. એ જ નિશ્ચયનું અવલંબન છે. એ જ ઉપાય વડે પરિભ્રમણનો રોગ મટે છે અને આત્મિક સુખ પ્રગટે છે.

૧. ઔદ્યિકભાવ - કર્મબંધનો હેતુ છે.

૨. ઉપશમ, ક્ષયોપશમ-ક્ષાયિક ભાવ - કર્મ નિર્જરાના હેતુ છે.

૩. પારિણામિક ભાવ - સ્વાભાવિક આત્માના ભાવ છે - મોક્ષનો હેતુ છે. અથવા તે કારણ પરમાત્મા છે.

જે જીવ આત્મજ્ઞ થાય છે, તે જીવ સર્વજ્ઞપણાને પામી શકે છે. જ્યાં આત્માની શ્રદ્ધા છે, દ્રવ્યનો અખંડ વિદ્યાસ પ્રવર્તે છે, ત્યાં મોક્ષભાવ ક્યારે પ્રગટશે એવી આકુળતા હોય નહિ.

અખંડ આત્માની અભેદ પ્રતીતિ નથી. ત્યાં મોક્ષપણાનો યથાર્થપણે આદર હોય નહિ. જ્યાં અખંડ દ્રવ્યની દાખિ નથી ત્યાં આત્મા મોક્ષનો આદર કઈ રીતે કરી શકે ? ત્રિકાળી કારણ પરમાત્માના લક્ષે બધી નિર્મળ પર્યાયો પ્રગટે છે. દ્રવ્યમાંથી મોક્ષ પર્યાય આવે છે. પરમ શુદ્ધ પારિણામિક ભાવમાંથી - આત્મસ્વભાવમાંથી સિદ્ધ પર્યાય આવે છે. જેને સંપૂર્ણ દ્રવ્યની શ્રદ્ધા છે તેને મોક્ષદશા ક્યારે પ્રગટશે તેવો વિકલ્ય થતો નથી. ત્રિકાળી કારણ પરમાત્માના સર્વજ્ઞપણાની શક્તિ છે, દ્રવ્યમાં મોક્ષની પર્યાય છે અને તેમાંથી જ સર્વજ્ઞદશા પ્રગટે છે. જેમાંથી મોક્ષદશા પ્રગટે છે તે છે ત્રિકાળપણે રહેલો પરમ પારિણામિક ભાવ.

રાગ તૂટ્યે સર્વજ્ઞપણું પ્રગટ થાય છે. માટે સતતપણે રાગનો ક્ષય કરવાનો પુરુષાર્થ કરવાનો છે. (૩. સૂ. અ. ૧૦ ગાથા-૪માં કહ્યું છે કે :- “બધા જીવોને ખરેખર લાંબા કાળે પણ દુઃખે કરીને મળી શકે તેવો આ મનુષ્યભવ છે. કારણ કે કર્મના વિપાકો-પારિણામો ગાઢ હોય છે. માટે હે જીવ !

સમયમાત્રનો પ્રમાણ ન કર”.

મોક્ષ જોઈતો હોય તો પોતાનામાં જ નજર કરો, આથી આત્મજ્ઞદશા પ્રગટ થાય છે, ખોટી દાખિ તુટી જાય છે. એથી હું પરદ્રવ્યનો કર્તા નથી અને પરદ્રવ્ય મારી અવસ્થાનો કર્તા નથી. આવી શ્રદ્ધા પ્રગટતાં જ સર્વ પરદ્રવ્યો પ્રત્યે જીવ ઉદાસીનભાવવાળો થઈ જાય છે. ઉદાસીનતા થતાં જ અસંગતા આવે છે. અસંગતાનું ફળ વીતરાગભાવ. વીતરાગભાવ પ્રગટ થતાં જ અખંડ આત્મિક દ્રવ્યમાં લક્ષ રાખવાનું જ રહ્યું છે. જે જે પર્યાયો પ્રગટશે તે તે બધી નિર્મળ થતી જાય છે. સંપૂર્ણ નિર્મળતા થતાં મુક્તિ થાય છે અને સર્વજ્ઞપણું પ્રગટે છે. નિશ્ચયથી જોઈએ તો દ્રવ્ય તો સદા મુક્ત સ્વરૂપે છે. આકુળતા એ મોહની મુંજુલણ છે. દ્રવ્ય અને ગુણો તરફ દાખિ થઈ તે આત્મજ્ઞપણું છે.

વસ્તુ દાખિ પ્રાપ્તિનો ઉપાય એ સ્વપરની વહેંચણી કરવી તે છે. તે વહેંચણી કેવી રીતે થઈ શકે ? તેનું સમાધાન આ પ્રમાણે છે. હું એક છું, આત્મા છું, અનંત શક્તિનો પિંડ છું. એક એક શક્તિમાં અનંત નિર્મળ પર્યાયો ભરેલી છે. તે સિવાય આ બધા સંસાર જે છે તેને હું જાણું છું. રાગ તે સંસાર, મોહ તે સંસાર, ખેદના પારિણામ તે સંસાર. તે બધાને જાણું છું પરંતુ સંસાર મને જાણતો નથી. હું શરીરને જાણું છું, પણ શરીર મને જાણતું નથી. શરીરનો સ્વભાવ સરુણ, પડુણ અને વિધંસણાનો છે; પરંતુ હું અવિનાશી છું. હું બધું જાણું છું, જાણવાનું તો મારું કામ છે. તે જાણપણું મારું એટલે આત્માનું માહાત્મ્ય છે. જાણવાના ગુણને જ્ઞાન ગુણ કહેવામાં આવે છે. જેનામાં જ્ઞાન છે તે જીવ આત્મા છે. (૩. સૂ. અ. ૨૮ ગાથા ઉપમાં કહ્યું છે કે :- જીવાત્મા જ્ઞાનથી પદ્ધતોને જાણો છે, દર્શનથી તે પર શ્રદ્ધા રાખે છે, ચારિત્ર(સંવર)થી આવતા કર્મને રોકે છે અને તપ દ્વારા પૂર્વના કર્મોને ખપાવી શુદ્ધ

થાય છે. ‘હું જીવ તત્ત્વ છું’ તેથી જ્ઞાન મારો ગુણ છે. જેમ પાણી અને પાણીની શીતળતારૂપ ગુણ એકાકારરૂપે છે તેમ મારામાં જ્ઞાન અને આત્મા એકરૂપ એકાકાર છે. શરીરને જ્ઞાનનાર હું છું - પણ શરીર તે હું નથી, અને શરીર મને મેં કરેલા વિભાવબાબ્ધી કર્મ ઉત્પન્ન થયા તેના કારણે મળેલ છે એટલે તે મારો પાડોશી છે. આમ જરૂર અને ચૈતન્યની વહેંચણી કરવાથી ધ્યાનમાં બન્નેનું જુદાપણું અનુભવમાં આવી શકે તેમ છે. જો તે અનુભવ થઈ જાય તો પછી જીવ તેના આધારે શુદ્ધતા પ્રાપ્ત કરતો કરતો આગળ વધીને સંપૂર્ણ શુદ્ધ અવસ્થા - શાંત અવસ્થાને પ્રાપ્ત કરી લે છે. જેથી જન્મ મરણના ફેરા મટી જાય છે અને પછી સાઢી અનંતકાળ સુધી સ્વસુખમાં બિરાજ રહે છે.

જેને આત્મજ્ઞાપણું પ્રાપ્ત કર્યું છે, તે જીવ પોતામાં જ પોતાનું સર્વજ્ઞપણું - મોક્ષ પર્યાય સિદ્ધદશા જોઈ શકે છે. દ્રવ્યની પ્રતીતિ થતાં દ્રવ્ય-ગુણ-પર્યાયનો સ્વીકાર સાથે આવી ગયો. આત્મજ્ઞ થાય તેને પછી ‘સર્વજ્ઞપણા’નો વિકલ્પ ઉઠે જ નહિ. યથાર્થપણે આત્મજ્ઞ થતાં સર્વજ્ઞની શ્રદ્ધા પ્રગટ થાય છે તેને પછી વધારે ભવભ્રમણ હોઈ શકે નહિ. શ્રદ્ધામાં પરમ શુદ્ધ પારિણામિકભાવનો સ્વીકાર કરવામાં વર્તમાન અનંતો પુરુષાર્થ કરવો પડે છે. પુરુષાર્થમાં સર્વજ્ઞપણાની અખંડ પ્રતીતિ આવી જાય તો પરિપૂર્ણ દ્રવ્યની શ્રદ્ધામાં નિર્ણય કરતા જીવ આત્મજ્ઞ અને સર્વજ્ઞ થાય છે. આમ યથાર્થ સમજણ સાથે પુરુષાર્થ કરવામાં આવે તો જરૂર થોડા ભવમાં જ મોક્ષ થઈ જાય.

૧. દ્રવ્ય પર્યાય એટલે વ્યંજન પર્યાય - તેના બે ભેદ - સ્વભાવ દ્રવ્ય પર્યાય અને વિભાવ દ્રવ્ય પર્યાય.

૨. ગુણ પર્યાય એટલે અર્થ પર્યાય - તેના બે ભેદ - સ્વભાવ અર્થ પર્યાય. તેનું બીજું નામ ગુણોની સ્વભાવ અર્થ પર્યાય. વિભાવ અર્થ પર્યાય એટલે

ગુણોની વિભાવ પર્યાય.

વ્યવહારનયથી આત્મા દ્રવ્યકર્મનો નિમિત્તરૂપે કર્તા છે.

મિથ્યાદિષ્ટ અને સમ્યક્દિષ્ટ બન્ને રાગ-દ્રેષ્ણની અપેક્ષાએ કર્મ બાંધે છે. તો તે બેમાં શું તફાવત છે ?

મિથ્યાદિષ્ટમાં શ્રદ્ધા, જ્ઞાન અને ચારિત્ર ત્રણે મિથ્યા છે. તેથી તે પોતે પોતાને રાગ-દ્રેષ્ણનો કર્તા માને છે.

સમ્યક્દિષ્ટ - શ્રદ્ધાથી રાગ-દ્રેષ્ણનો કર્તા નથી. જ્ઞાન વડે રાગ-દ્રેષ્ણનો જ્ઞાતા છે અને રાગ-દ્રેષ્ણ જ્ઞેય છે અને ચારિત્રાની અપેક્ષાએ નબળાઈને કારણે વ્યવહારનયે રાગ-દ્રેષ્ણનો કર્તા છે. (નબળાઈ એટલે જગૃતિમાં ખામી આવે તે).

પરમ પદાર્થરૂપ આત્માની શ્રદ્ધા અને ઓળખાણ થતાં અનંત સંસાર પરિત થઈ જાય છે. જીવતત્ત્વનું જ્ઞાનપણું થતાં તેનો પરિચય થતાં અનંત સંસાર પરિત થઈ જાય છે. જે જીવ આત્મજ્ઞપણાને પામે છે તે જીવ ધર્મ પાખ્યો કહેવાય છે. આત્મજ્ઞપણું ન આવે ત્યાં સુધી ધર્મનો અંશ પણ પાખ્યો છે એમ કહી શકાય નહિ.

આત્માનો સ્વભાવ તો જે ઓળખવા ધારે તે બધા ઓળખી શકે છે. શાસ્ત્રમાં એવંતાકુમારનો દાખલો છે. નવ વર્ષની ઉમરે આત્માના સ્વભાવને ઓળખી લીધો હતો. સિદ્ધાંતમાં પણ કહ્યું છે કે-તિર્યં પણ આત્માને ઓળખે છે અને તેને આત્માનું ભાન થાય છે અને બાર પ્રતોનો સ્વીકાર કરે છે. ત્યારબાદ થોડા કાળમાં મનુષ્યભવ પામી, વીતરાગની વાણી સાંભળી સંસારનો ત્યાગ કરી મોક્ષે જાય છે, તો પછી માનવ તો જરૂર જ શકે, પણ તેના માટેનો વિવેક પ્રગટાવવો પડશે. વિવેક દ્વારા અંતઃદિષ્ટ કરવી તે જ આત્મજ્ઞપણું, અને તેના દ્વારા સર્વજ્ઞપણું પામવાનો ઉપાય છે.

પરમાર્થનું સાધન આત્મા છે, રાગાદિ નહિ. રાગાદિ રહિત નિર્મળ પર્યાય પ્રગટ કરવી તે જ

મુક્તપણું છે, સિદ્ધપણું છે. તે સાધન આત્મામાં જરહેલું છે, બહાર નથી. વિકારી ભાવ હોય ત્યાં સુધી અવિકારીભાવ પ્રગટ થાય નહિ. પાપને ટાળવા માટે પુણ્ય હોઈ શકે. પરંતુ વિકારીભાવથી અવિકારી ભાવ પ્રગટે નહિ.

એગો મે સાસઓ અપ્પા, નાણ દંસણ સંજુઓ ।
સેસામે બહિરા ભાવા, સવ્ય સંજોગ લખખણા ॥

— (સમયસાર)

મારો આત્મા શાશ્વત છે. જ્ઞાનદર્શન યુક્ત છે. તે સિવાયના બધા જ ભાવો બહારના છે, તે સર્વ સંયોગી સંબંધવાળા છે. સ્વભાવ સંબંધવાળા નથી.

નિશ્ચયનયનો વિષય અભેદ અનંતગુણ પિંડ આત્મા છે, અખંડ આત્માને જાગ્રવો તે નિશ્ચયનયનો વિષય છે. જ્યારે ત્યારે આ સમજયે જ છૂટકો છે. સમજવા માટેનો મનુષ્યભવરૂપી અવસર મળ્યો છે, સામગ્રી મળી છે અને જો આત્મા નહિ સમજે તો તે નહિ મળવા બરાબર છે. નિશ્ચયનયનું અવલંબન લેવાથી વિભાવપર્યાય-રાગ-દ્રેષ્પ પર્યાય નો નાશ થાય છે અને સ્વભાવ પર્યાયનો ઉત્પાદ થાય છે. વીતરાગ સ્વભાવ તરફ દસ્તિ કરવાથી રાગનો નાશ થાય છે અને જીવ સર્વજ્ઞપણાને પ્રાપ્ત થાય છે. માટે વીતરાગ સ્વભાવ તરફ લક્ષ રાખો.

પુણ્ય બાંધીને જે મેળવ્યું છે તે બધું તને મળેલું છે. માટે હવે તો સમ્યગુજ્ઞાનદર્શન-ચારિત્ર-મેળવવાનો પ્રયત્ન કરવાનો છે. પોતાના અખંડ અભેદ સ્વરૂપમાં ટકવું જ પડશે. મૂળ વસ્તુ સ્વરૂપના અવલંબનથી અશુદ્ધતાનો, રાગ-દ્રેષ્પનો નાશ થાય છે, સંકલ્પ-વિકલ્પ તૂટે છે અને વીતરાગતા-નિર્વિકલ્પતાની વૃદ્ધિ થતી જાય છે. ગુરુ તો અંગૂલી નિર્દેષ કરે છે. પણ ચાલવું તો આપણે જ પડશે. તે પ્રમાણેની સમજણ જ ઉપયોગી થવાની છે. આત્મસ્વરૂપમાં ટકી જવાથી દ્રવ્યના આશ્રયે અશુદ્ધ પર્યાયનો નાશ અને સંવર, નિર્જરા, મોક્ષ પર્યાયની ઉત્પત્તિ થાય છે.

જ્યાં સમજણ હોય ત્યાં સમાધાન હોય.

સ્વાશ્રયની દસ્તિમાં બંધના અંશ નથી. અનાદિથી અવળું જ ગ્રહણ કર્યું છે. પરાશ્રયની દસ્તિમાં ધર્મનો અંશ નથી. જે દસ્તિમાં બંધ નથી, તેમાં જ મોક્ષ હોય. આત્માની શૂરતાની નિર્પેક્ષદસ્તિ વિના કોઈના જન્મમરણ ટળ્યા નથી અને ટળશે પણ નહિ. સમજવાની જેને જિજ્ઞાસા જાગે છે તેને કષાયના તીવ્ર પરિણામ હોય નહિ એમ સમ્યગુદર્શન સ્વીકારે છે અને જો તીવ્ર પરિણામો હોય તે છૂટી જાય છે. વ્યવહારનયે અશુભભાવના-રાગાદિ પરિણામ છોડવાનું કર્યું છે. રાગાદિ પરિણામ થવા તે તારો સ્વભાવ નથી. મંદ રાગાદિના પરિણામથી પુણ્યબંધ થાય છે, તેનાથી ધર્મ પરિણામતો નથી. શ્રદ્ધાન કરવાથી ધીમે ધીમે સર્વજ્ઞપણું પ્રગટશે.

ક્ષયોપશમથી ચાર ઘનધાતી કર્માની પ્રકૃતિઓનો ક્ષય થઈ શકે છે. ક્ષયોપશમ એટલે ૧. દેશધાતી કર્મના સ્પર્ધકોનો ઉદ્ય. ૨. સર્વધાતી કર્મના સ્પર્ધકોના વિપાયકોદ્યનો અભાવ, પ્રદેશ ઉદ્યે ક્ષય એટલે ઉદ્યાભાવી થાય. ૩. સર્વધાતી કર્મના સ્પર્ધકોનો સત્તારૂપ ઉપશમ એ ત્રણોનો સમુદાય તેનું નામ ક્ષયોપશમ. દા.ત. ચોથા ગુણસ્થાનકે જેને ક્ષયોપશમ સમકિત થયું હોય તેમાં - (૧) સમકિત મોહનીય કર્માની પ્રકૃતિનો ઉદ્ય અને (૨) મિશ્ર મોહનીય, મિથ્યાતવમોહનીય અને અનંતાનુંબંધી કષાયની ચોકીનો ક્ષય.

ચાર ઘનધાતી કર્મની કુલ ૪૭ પ્રકૃતિઓ છે જે પાપપ્રકૃતિઓ જ છે. (જ્ઞાનાવરણીય-૪, દર્શનાવરણીય-૫, મોહનીય-૨૮, અંતરાય-૫) આમાંથી અમુક દેશધાતી અને અમુક સર્વધાતી હોય છે.

દેશધાતી :- જ્ઞાનાવરણીયની-૪, દર્શનાવરણીયની-૫, મોહનીયની-૧૪ (સમકિત મોહનીય-૧, સંજજવલન કષાય-૪, નોકષાય-૮), અંતરાયની ૫ બરાબર કુલ ૨૬.

સર્વધાતી :- જ્ઞાનાવરણીય-૧, દર્શનાવરણીયની ૬ (કુવળદર્શનાવરણીય-૧, નિંદ્રા-૫), મોહનીય ૧૪ (મિથ્યાત્વ મોહનીય-૧, મિશ્ર મોહનીય-૧, અનંતાનુંબંધી કખાય-૪, અપ્રત્યાખ્યાની-૪, પ્રત્યાખ્યાની-૪) કુલ - ૨૧ પ્રકૃતિ. એ ૨૮ પ્રકૃતિઓ દેશપણે કે સર્વપણે આત્માનો ઘાત કરનારી છે. અવળા પાટા બંધાવનારી છે. આ બધાનો સમાવેશ રાગ-દ્રેષ્માં થઈ જાય છે. રાગ-દ્રેષ્મ જ જીવને સંસારમાં રખડાવવાનું કાર્ય કરે છે રાગ-દ્રેષ્મ કાંકરા છે. જ્ઞાન વગેરે ઘઉં છે. તે જુદા પાડતા સિદ્ધપર્યાય પ્રગટ થાય છે.

જે રાગાદિક ભાવોને જુદા માનતો નથી. વર્તમાન પર્યાયમાં સંકલ્પ વિકલ્પને પોતાનું સ્વરૂપ માનીને બેઠો છે, તે આત્મજ્ઞ થઈ શકે નાહિ. તેને સમ્યક્-જ્ઞાન-દર્શન પ્રગટાનું નથી. આત્મામાં આત્મજ્ઞપણું થવાનું સામર્થ્ય છે.

દ્રષ્ટાંત :- એક સાર્થકાહના બે પુત્રો છે. તે મોરના બે ઈડા લઈ આવે છે. તે ઈડામાં મોર થવાની શક્તિ ભરેલી છે. બેમાંથી એક જીવ ઈડાની શક્તાથી તેનું સેવન કરાવરાવે છે તો તેમાંથી મોર પ્રગટ થાય છે. જ્યારે બીજાને શંકા થઈ કે આવા નાના ઈડામાં આવડો મોટો મોર ક્યાંથી હોઈ શકે ? તેને ખખડાવીને જોયાં કરે છે આથી જે રસ ઈડામાં હતો તે સૂક્ષ્મ ગયો અને મોર ઉત્પન્ન થઈ શક્યો નાહિ. તેવી રીતે આ આત્મા-દ્રવ્યકર્મ, ભાવકર્મ, નોકર્મ, પ્રારબ્ધકર્મ, સંચિતકર્મ અને ક્રિયમાણ કર્મ-આ બધા કર્મથી રહિત છે. પોતાના પરિપૂર્ણ સામર્થ્યની શક્તા કરીને આત્મા પોતે જ સર્વજ્ઞ થઈ જાય છે. અનંત સિદ્ધ ભગવંતો પ્રથમ આત્મજ્ઞ થયા અને પછી સર્વજ્ઞ થયા. તેઓ સર્વ પોતાના અવિનાશી સ્વભાવના સામર્થ્યથી જ થયા છે. આપણો પણ તેવા જ સ્વભાવના સામર્થ્યથી ભરપૂર ભરેલા છીએ. તો નિઃશંક શ્રદ્ધાવાન થઈને જીવને વર્તમાનમાં આત્મજ્ઞદશા

પ્રગટાવીશું તો સર્વજ્ઞદશાને પ્રાપ્ત થઈ શકીશું.

વર્તમાન વર્તતી અવસ્થા તો અધૂરી છે તેમજ મિથ્યાત્વ અને રાગ-દ્રેષ્મવાળી છે. તેના તરફ દસ્તિ રાખીશું ત્યાં સુધી અખંડ શ્રદ્ધા નાહિ આવે અને શ્રદ્ધા નાહિ હોય તો આત્મજ્ઞ નાહિ થઈ શકાય. તો પછી સર્વજ્ઞ કેમ થવાય ?

હું દ્રવ્યથી-અનંત અભાધિત અવિનાશી સ્વરૂપનો પિંડ છું, હું ક્ષેત્રથી પોતાના અસંઝ્યાત્મ પ્રદેશમાં રહેલો છું, હું કાળથી-સમયે સમયે ગુણની પર્યાય પલટાવવાવાળો છું. હું ભાવથી-અનંત શક્તિઓવાળો છું અને સ્વસ્વભાવવાન છું.

આમ નિઃશંક શ્રદ્ધા થાય તો આત્મજ્ઞપણું, સિદ્ધપણું, સર્વજ્ઞપણું પ્રાપ્ત થાય. જે સમ્યક્-જ્ઞાનરૂપ ધર્મ ન થાય તો મિથ્યાત્વથી દુર્ગતિમાં જવું પડે છે. નિમિત્તાદિ ઉપરની દસ્તિનું ફળ ચારગતિરૂપ પરિભ્રમણ છે અને આત્મજ્ઞની દસ્તિથી પરમાર્થ સ્વભાવનું ફળ સર્વજ્ઞતા છે. ત્રિકાળ પરમ પારિણામિક ચૈતન્ય સ્વભાવ તે હું છું એમ આત્માનો સ્વભાવ નક્કી કરીને તેમાં ઉપયોગનું ફળવું અને તેમાં ફળતું જ્ઞાન તે જ જીવ છે, આને જ સમ્યક્-જ્ઞાન કહે છે. પોતાના જ્ઞાન ઉપયોગને પોતાના અવિનાશી સ્વભાવ તરફ લંબાવતાં, ક્ષણિક રાગાદિ વગેરેના ભૂકા ઊરી જાય છે અને આત્મસ્વભાવ પ્રગટ થાય છે તે જીવ આત્મજ્ઞ થયો કહેવાય.

જીવ અનાદિથી સ્વભાવનો અનાદર કરીને, રાગ, ભોગ અને વિકારનો જ સ્વીકાર કર્યો છે, તેથી તેમાં જ સમાઈ રહ્યો છે. જો તું તારા સ્વરૂપને સમર્પણ થઈ જા તો તારો બેઠો પાર છે. પણ અવળી રુચિથી તે કરી શકતો નથી એ જ રખડપણી છે. માટે હે ચેતન ! બાધ્યની બંધી કડાકૂટ મૂકી દઈને એક ભગવાન આત્માને જાણવાનો પુરુષાર્થ કર, તો તું આત્મજ્ઞ થઈ શકીશ.

સમ્યકુદાણિને અનંતાનુબંધી કપાય તથા દર્શન મોહનીયની પણ પ્રકૃતિનો ઉદ્ય ન હોવાથી સ્વપર ભેદજ્ઞાન વર્તે છે. સંસાર પ્રત્યેનો રાગ હવે નથી, પણ ચારિત્ર મોહનીયના ઉદ્યથી અલ્ય રાગ-દ્વેષ થઈ જાય છે. સમ્યકુદાણિ જીવને સમ્યક અભિપ્રાયમાં રાગ-દ્વેષ નથી, તેથી તેને અભિપ્રાયની અપેક્ષાએ અબંધ કહ્યા છે - સમ્મંતદસી ન કરોતિ પાવં. સાત પ્રકૃતિથી જે અનંત સંસારનો ભાજન થતો હતો તે બધો બંધ મરી ગયો. જીવ જ્યારે સમ્યકુદાણિ થાય ત્યારે મિથ્યાત્વ આદિ ૪૧ પ્રકૃતિનો બંધ અટકી જાય છે.

સમ્યગુદાણિને સરવર્થા બંધનો અભાવ નથી અને રાગાદિનો પણ અભાવ નથી, છતાં પ્રભુ તેને અલ્યારંભી અને અલ્ય પરિગ્રહી કહે છે. અલ્ય આરંભ અને અલ્ય પરિગ્રહ-ચારિત્ર મોહનીયના ઉદ્યને અંગે થઈ જાય છે, પરંતુ તેને પણ પોતાના અભિપ્રાયમાં ડેય માને છે.

સતત દર્શન ઉપયોગ અને સતત જ્ઞાન ઉપયોગ એ બન્નેનો અર્થ એ છે કે ચેતનનું પરિણામન બે પ્રકારે છે. ઉપયોગ એક સમયમાં એક જ હોય છે. કાં તો દર્શન ઉપયોગ, કાં તો જ્ઞાન ઉપયોગ હોય. છઘસ્થાને કર્મવતી ઉપયોગ હોય. દર્શન ઉપયોગપૂર્વક જ્ઞાન ઉપયોગ હોય છે. સમ્યકુદર્શનમય શાંતિનું મૂળ કારણ જ્ઞાન પણ નથી તેમ અશાંતા પણ નથી પણ ત્રિકાળી સ્વભાવની સ્થિરતા છે. જે કોઈ સ્થિર થયા છે તે સ્વભાવથી સ્થિર થયા છે. જે બંધાય છે તે અસ્થિરતાથી અને ભેદવિજ્ઞાનના અભાવથી.

અનંતજ્ઞાનીઓ કહે છે કે :- સંવર તે જ સમ્યગુજ્ઞાન-દર્શન-ચારિત્રનું મૂળ છે. આત્માની શાંતિ અને સામ્યભાવ મૂર્ખજ્ઞાના અભાવમાં છે. જેને મૂર્ખજ્ઞ છૂટી જાય તેને શાંતિ અને સામ્યભાવ છે. નિષ્પરિગ્રહી-બાધ્યથી તેમજ આભ્યંતરથી થવું તે જ મોક્ષમાર્ગ છે. મોક્ષમાર્ગ એટલે રાગ-દ્વેષની નિવૃત્તિ.

સમ્યકુદર્શન એ આત્માનો નિર્વિકલ્પ ગુણ છે. સમ્યકુદર્શનથી જ મોક્ષ થાય. રાગ-દ્વેષની કર્મસત્તા રહિત જ્ઞાન, મોક્ષમાર્ગનું સાધક છે. (૩. અ. ૩૨ ગાથા-રમાં કહ્યું છે કે :- સંપૂર્ણ જ્ઞાનના પ્રકાશથી અને અજ્ઞાન તથા મોહના ત્યાગથી તથા રાગ-દ્વેષના ક્ષયથી એકાંત સુખકારી મોક્ષની પ્રાપ્તિ થાય છે.

જે આત્મા અજ્ઞાનના રાગ-દ્વેષથી શૂન્ય થઈ ગયો, તે તો નિરંતર સ્વસ્વરૂપમાં લીન રહે છે. સત્ય માર્ગ તો એક જ છે. જે આત્મા જ્ઞાતા-દટ્ઠા અને જ્ઞાયક છે, તેણે મોહને દૂર કરીને, રાગ-દ્વેષની ચીકાશથી આત્માને બચાવી લેવો એ જ આત્મજ્ઞ થવાનો ઉપાય છે.

દાસાંત :- સમુદ્રપાળ અપ્સરા જેવી કન્યાઓ સાથે વિલાસી દેવની પેઠે ભોગો ભોગવી રહ્યો છે. તે તેના પૂર્વ પુણ્યનું ફળ છે. તે મહેલના ગોખમાં બેઠો છે અને બહાર નજર કરી રહ્યો છે તે સમયે જ એક ચોરને વધભૂમિ પર લઈ જતાં જોયો. જોતા ખૂબ વિચારો આવી ગયા. પોતે ભોગોના પ્રબળ ભોગમાં પડ્યો છે. રાગ-દ્વેષની ચીકાશમાં પડ્યો છે. એમાંથી જ સુખ શાંતિની માન્યતા છે. તેમાં તેને ચોરનું નિમિત્ત મળી ગયું. (૩. અ. ૨૧/૮). તે ચોરને જોઈને સમુદ્રપાળને ખૂબ વિચારો આવી ગયા અને પોતે પોતાથી જ સત્યને શોધવા માંડ્યું અને તે જ વખતે ઊંડા ચિંતનને પરિણામે, અંદરના વૈરાગ્યબળે સંકલ્પ વિકલ્પોમાં સમાનતાને પામેલા અને નિર્વિકલ્પ પરિણામથી ભોગ સંબંધની તૃષ્ણા ટળી જતા (૩. અ. ૨૧/૧૦) તે જ વખતે ઊંડા ચિંતનના પરિણામે, જીતિરમરણ જ્ઞાન જન્મ્યું. સાચું તત્ત્વ સમજાયું અને ઉત્કૃષ્ટ સંવેગ જાગ્યો સાચા વૈરાગ્યના પ્રભાવે માતાપિતાના અંતકરણ સંતુષ્ટ કરી તેમની આજ્ઞા

લઈ સમુદ્રપાળે પ્રવજ્યા સ્વીકારી અને તે સંયમી બન્યા.

જેને કેવળીની પ્રતીતિ આવી ગઈ, તેને કેવળજ્ઞાન થવાનું જ. તેને અખંડ, અભેદ, સાચું તત્ત્વ સમજાઈ ગયું. અંતરમાંથી પરમ સંવેગ જાગ્યો. અનાદિનો અવળો વેગ હતો તે સવળો થઈ ગયો અને સાધ-સાધકભાવે આત્મામાં ઠરી ગયા તે છેવટે પાર પામી ગયા.

માટે ઉપાદાનની જાગૃતિ તે જ ખરી વસ્તુ છે. નિમિત્ત ઉપર લક્ષ રાખવું નહિ. નિમિતાધીન થઈને રહ્યો છે, તેથી ઓશિયાળાપણું-સંસાર પરિભ્રમણનું પ્રાપ્ત થયા કરે છે. ઉધી માન્યતાની પકડમાંથી ઘૂંઠી જા તો તાંતું પોતાનું સ્વરૂપ સહજપણે પ્રાપ્ત થઈ જશે.

જીવે પૂર્વે કષાયની મંદતા ઘણીવાર કરી છે. વસ્તુઓ પ્રત્યેનો ભાવ પણ છોડ્યો છે. આવું અનેકવાર કરવા છતાં કાર્ય થયું નથી, કારણ કે અખંડ અભેદ એવા પોતાના સ્વરૂપની સમજજ્ઞા અને વીતરાગભાવ પૂર્વે કદી કર્યા નથી. પરંતુ જો વર્તમાનમાં ત્યાગ-વૈરાગ્યમાં ટકીને પોતાની જીતે પાત્ર થઈને ભાનપૂર્વક પોતાના સ્વરૂપને ગ્રહણ કરીને અંતરમાં સમુદ્રપાળની માફક જાગૃત થઈ જા તો આત્મજ્ઞ થઈ જઈશ.

જ્યારે આવે પાત્રતા, આત્મજ્ઞ ત્યારે થવાય, આત્મજ્ઞ થયા વિષા, મોક્ષ કોઈનો ના થાય.

તો પોતાના સ્વરૂપને સમજજ્ઞાનું કઠણ નથી પણ સહજ સમજાય તેવું છે. સહજ = સહ+જ. ‘સહ’ એટલે પોતાના આત્માની સાથે અને ‘જ’ એટલે જન્મવું. પોતાના આત્માની સાથે જન્મવું. પૂર્ણ શુદ્ધ પર્યાયનું પ્રગટ થવું એટલે સત્ત સમજજ્ઞા અને સત્ત સમજજ્ઞાનો માર્ગ કઠિન નથી, પણ પોતાની અનાદિની ઊંધી પકડ છોડી ‘સત્ત’ તરફ રૂચિ કરવી એ જીવને કઠણ પડે છે.

સત્ત એટલે સ+ત. સ એટલે આત્મા. ત્ર એટલે મોક્ષદશા, તેથી સત્ત એટલે આત્માનું શુદ્ધ સ્વરૂપ.

જ્ઞાની રાગ-દેખને જરાય આદર આપતા નથી અને પોતાના સહજ સ્વભાવથી આગળ વધી રહ્યા છે.

આત્મા પોતે જ કહે છે કે - ‘હું નથી’ - તો ‘હું’ શબ્દ કોના માટે વાપર્યો છે. ‘હું’થી જ તું છો એમ સાબિત થાય છે. આમ આત્મા તો સદાય પ્રગટ છે પણ પોતાને પોતાનો વિશ્વાસ બેઠો નથી. મને ન સમજાય એવું તે શાથી નક્કી કર્યું? ન સમજાય એમ નક્કી કરનાર જ્ઞાન કોનું છે? તે તારા પોતાના જ આત્માનું જ છે. જેના આધારે એ જ્ઞાન થાય છે તે તરફ તાંતું વલણ બદલાવ તો તને ભાન થાય, થાય ને થાય જ. તે આવું ભાન પ્રગટે તે આત્મજ્ઞ થયા કહેવાય અને જે આત્મજ્ઞ થયા તે સર્વજ્ઞ અચ્યુક થવાના.

શ્રદ્ધા શું છે? શ્રદ્ધાનું માહાત્મ્ય શું છે?

અનાંતજ્ઞાનીઓ કહી ગયા છે કે “શ્રદ્ધા પરમ દુર્લભા” - શ્રદ્ધા પ્રાપ્ત થવી અતિ અતિ દુર્લભ છે, હે જીવ! પ્રથમ તું તારા આત્માની શ્રદ્ધા પ્રગટાવ. તેના માટે તારે વીતરાગદેવ, નિર્ગંથગુરુ તથા વીતરાગ પ્રરૂપિત ધર્મ પર જ્ઞાનીના કહેવાથી શ્રદ્ધા પ્રગટાવવી પડશે. જો તું આ શ્રદ્ધા પ્રગટાવી શકીશ તો અનાદિના દુઃખમય, અજ્ઞાનમય, મિથ્યાત્વમય જીવનથી ઘૂંઠીને, શાશ્વત સુખમય જીવન પ્રાપ્ત કરીશ. તે માટે પ્રત્યક્ષ શ્રદ્ધા પ્રગટાવે જ ધૂટકો છે. તેથી વીતરાગની ગેરહાજરીમાં સદ્ગુરુના વચનો પર વિશ્વાસ રાખવો જરૂરી છે. જેણે તરવાનો માર્ગ જાણીને પ્રશસ્ત કર્યો છે તેના અવલંબને આપણે આપણા ઉપાદાનને પ્રગટાવીને તરી જવાનો પુરુષાર્થ કરવાનો છે. સમ્યક્ શ્રદ્ધા સાથે સમ્યક્ આચરણમાં એટલું બળ છે કે જીવ સંસારની જાળમાંથી ઘૂંઠી જાય છે.

આપણા આત્મામાં અપૂર્વ શક્તિઓ ભરેલી પડી છે. તેના પર વિશ્વાસ કરીને એક સમય માટે

વેદનરૂપ થઈ જાય તો અનાદિની પ્રચૂર કર્મોની નિર્જરા થઈ જાય છે. દાખાંત તરીકે જોઈએ તો એક બાજુ ત્રેવીસ તીર્થકરોના કર્મો અને બીજુ બાજુ મહાવીરદેવના કર્મો છતાં તે બધાય કર્મોને મહાવીરદેવે તે પરમ શ્રદ્ધા (ક્ષાયિક સમકિત)ના સહારે ભેદી નાખ્યા, કથ્ય કરી નાંખ્યા.

ચૈતન્ય આત્માની પ્રતીતિ અને સ્થિરતાનું એટલું બધું બળ છે કે તેના જોરે અનંત દુઃખનો અંત આવી જાય છે. માટે શ્રદ્ધા દ્વારા સ્થિરતાને અંતર્મુખતાને પ્રાપ્ત કરો.

ગણધર ગૌતમ સ્વામીના પ્રશ્નના જવાબમાં મહાવીર સ્વામી કહે છે કે - હે ગૌતમ ! વીતરાગતા એ ચારિત્ર છે. સમ્યગ્રૂદ્ધન અને સમ્યક્જ્ઞાનને મોક્ષમાર્ગ કહેવો તે ઉપચાર છે. જેને સમ્યગ્રૂદ્ધન-જ્ઞાન થયા હોય તેને અલ્પકાળે વીતરાગ ચારિત્ર થવાનું, માટે તેને વ્યવહારથી મોક્ષમાર્ગ કહ્યો છે. સમ્યગ્રૂદ્ધન એ મોક્ષમાર્ગ છે અને તેના આધારે પ્રગટું વીતરાગી ચારિત્ર તે શાશ્વત-નિશ્ચિત પરમાર્થથી મોક્ષ છે.

૬. સૂત્રમાં કહ્યું છે કે :- “સમ્યક્રત્વ વિના ચારિત્ર હોય નહિ”. ચારિત્ર એટલે સમ્યગ્રૂદ્ધન સહિત વીતરાગભાવ તે ચારિત્ર. તે વીતરાગભાવરૂપ ચારિત્રદશા તે મોક્ષનું સાક્ષાત્ કારણ છે. તત્ત્વાર્થ સૂત્રમાં પણ કહ્યું છે કે - “સમ્યક્રૂદ્ધન જ્ઞાનચારિત્રાણિ મોક્ષમાર્ગ.”

વીતરાગી ચારિત્રદશા સમ્યક્રૂદ્ધન જ્ઞાન સહિતની જ હોય છે. નિશ્ચયથી પોતાનો આત્મસ્વભાવ શુદ્ધ પારિણામિક ભાવમય એટલે શુદ્ધ જ્ઞાનરૂપ છે. તેનું જ બહુમાન કરવું, તથા રાગાદિ, ભોગાદિ સંકલ્પ-વિકલ્પ એ બધાયની રુચિ છોડવી તે જ વીતરાગ-ભાવરૂપ ચારિત્રની યથાર્થ આરાધના છે.

આત્માના સ્વભાવની ઓળખાણપૂર્વક ચારિત્ર-ધર્મની આરાધના કરવી તે જ સાધક જીવનની સાચી

આરાધના છે. ઉત્કૃષ્ટ આરાધનાનું ફળ મોક્ષ અને ઉત્કૃષ્ટ વિરાધનાનું ફળ નિર્ગોદ. આત્મા પોતે પોતામાં આરાધકભાવ પ્રગટ કરે તો જરૂર અલ્પકાળમાં મોક્ષે જાય. જ્ઞાયક સ્વભાવની રુચિ વડે રાગ-દ્વેષ કોધાદિનો નાશ કરવો.

જ્ઞાયક સ્વભાવની રુચિ તે સમ્યગ્રૂદ્ધન, જ્ઞાયક સ્વભાવનું જ્ઞાયપણું તે સમ્યક્જ્ઞાન, તે બંને વડે રાગ-દ્વેષનો નાશ કરવો તે સમ્યક્ચારિત્ર છે. સમ્યક્રૂદ્ધન-જ્ઞાન સમ્યક્ચારિત્રને પ્રગટાવવાનું બીજ છે.

સ્વભાવની રુચિ થયા પછી, વિશેષ સ્થિરતા વડે વીતરાગભાવ પ્રગટ કરવો અને સર્વથા રાગ-દ્વેષનો નાશ કરવો. તે તારી પોતાની વધતી જતી વીતરાગ ચારિત્રરૂપ દશા છે.

‘સમ્યક્રૂદ્ધન પ્રગટ થતાં મારું કલ્યાણ થઈ ગયું’ એમ માનીને બેસી રહેવાનું નથી. વીતરાગ ચારિત્રદશા પ્રગટાવવાની છે. જેથી સંપૂર્ણ મોક્ષ નિવર્ણિદશા પ્રાપ્ત થાય છે.

આત્માના સ્વરૂપને ભૂલીને રાગ-દ્વેષ, મોહની રુચિ કરવી તે મહાન કોધ છે. આત્માના સ્વરૂપની રુચિ કરવી તે સમ્યગ્રૂદ્ધન છે. જ્ઞાનસમુદ્રરૂપ ચૈતન્ય ધન આત્માની રુચિ વડે શુભાશુભની રુચિને - રાગ-દ્વેષની રુચિને છોડી દેવાથી તુરત જ સમ્યક્રૂદ્ધન જ્ઞાન પ્રગટે. તેમાં સ્થિર થવાથી વીતરાગ ચારિત્ર પ્રગટે.

મુનિદશાભાં શરીરને સિંહ વાધ ખાઈ જાય તો પણ એમ સમજે કે મને પરમ મિત્રનો યોગ મળ્યો. આ દશા જ આનંદમય દશા કહેવાય. તેને જ વીતરાગ ચારિત્રમયદશા કહેવામાં આવી છે. તે જ મોક્ષમાર્ગ છે. આ દશામાં પોતાના સ્વરૂપના વેદનરૂપ સુખ જ રહેલું છે. આવી દશા થતાં બાબ્યમાં કોણ અનુકૂળ અને કોણ પ્રતિકૂળ તેનું લક્ષ જ રહેતું નથી. પોતાનું વીર્ય જે રાગ-દ્વેષ મોહમાં વહી રહ્યું

હતું તેને સમેટી સમભાવરૂપે પરિણમી જાય તેવો જીવ અલ્યકાળમાં વીતરાગ ચારિત્રને પામે છે. વીતરાગ ચારિત્રદશા એટલે આત્માની નિર્મળ પયાર્ય તે જ પોતાને મોક્ષમાર્ગ જવાને સહાયક છે. સંસારમાં રહેલામાંથી પણ જેઓને આ ધારણાનો વેગ ઉપડશે અને સ્વરૂપ તરફ વળશે તેઓ વીતરાગી સમ્યક્ષદર્શનને પામી જશે.

દાખાંત :- વિશ્વામિત્ર યજ્ઞ કરી રહ્યા હતા, પણ રાક્ષસો વારંવાર વિઘ્ન કરી યજ્ઞને નિર્જળ બનાવી દેતા હતા. પણ જ્યારે તેમને રામની સહાય ગ્રાપ્ત થઈ ત્યારે યજ્ઞને પૂરો કરી શક્યા હતા.

તો આપણો વિશ્વામિત્ર જેવો આત્મા મોક્ષરૂપી યજ્ઞ કરવા તૈયાર થાય છે ત્યારે રાગ-દ્વેષ-કીધાદિરૂપ રાક્ષસો વારંવાર વિઘ્ન ઉભું કર્યા કરે છે. પણ જેવો સમ્યગ્જ્ઞાન-દર્શનરૂપ આત્મારામનો પ્રવેશ થાય છે કે તુરત જ બધા રાક્ષસો ભાગવા માંડે છે, નાસી જાય છે. જ્યાં સુધી દિવસ ઊગ્યો નથી, ત્યાં સુધી અંધારું રહે છે, પણ જ્યારે જ્ઞાનરૂપી સૂર્યનો ઉદ્ય થયો કે અજ્ઞાનરૂપી અંધકાર નાશ પામી જાય છે.

પણ જીવ અત્યાર સુધી સ્વચ્છંદપણો ચાલતો રહ્યો અને ધર્મ કિયા કરતો રહ્યો, તો પણ બંધન જ થયા કર્યું. સ્વચ્છંદરૂપી રાહુનો જ્યારે ત્યાગ થાય ત્યારે જ જીવ સત્ત્વપુરુષાર્થ કરી શકે છે અને તે ત્યારે જ થઈ શકે કે જ્યારે નિર્ગથ પ્રત્યક્ષ ગુરુના વચનોરૂપ આજ્ઞા પાળવા તૈયાર થઈ જાય. ભક્તિ પણ સત્ત્વપુરુષની સમજણે કરશે તો જરૂર ફળ મળશે. બાકી તે સિવાય જે કાંઈ કરશું તે બંધનરૂપ થશે માટે પ્રત્યક્ષ શ્રદ્ધાને પ્રગટાવી મોક્ષમાર્ગી થઈ જા.

(પ.પૂ.શ્રી કેશવલાલજ મહારાજના પ્રવચનમાંથી)

“આત્મસિદ્ધિ શાસ્ત્ર”

શ્રી સુભાગ્યને શ્રી અચળ, આદિ મુમુક્ષુ કાજ; તથા ભવ્યહિત કારણો, કહ્યો બોધ સુખસાજ.

(૧૨૭ પછીની ગાથા)

સાધન સિદ્ધ દશા અહીં, કહીં સર્વ સંક્ષેપ;
બદ્દદર્શન સંક્ષેપમાં, ભાષ્યાં નિર્વિક્ષેપ.
(૧૪૨ પછીની ગાથા)

રચના : આસો વદ-૧, સંવત ૧૯૮૨
નાદિયાદ.

જે જ્ઞાન મહાનિર્જરાનો હેતુ થાય છે તે જ્ઞાન અનધિકારી જીવના હાથમાં જવાથી તેને અહિતકારી થઈ ધણું કરી પરિણમે છે. (૭૨૧)

“આત્મસિદ્ધશાસ્ત્ર” શ્રી દેવકરણજીએ આગળ પર અવગાહવું વધારે હિતકારી જાણી હાલ શ્રી લલ્બુજી (પ્રભુશ્રી)ને માત્ર અવગાહવાનું લઘું છે; તો પણ જો શ્રી દેવકરણજીની વિશેષ આકંશા હાલ રહે તો પ્રત્યક્ષ સત્ત્વપુરુષ જેવો મારા પ્રત્યે કોઈએ પરમોપકાર કર્યો નથી એવો અખંડ નિશ્ચય આત્મામાં લાવી અને આ દેહના ભવિષ્ય જીવનમાં પણ અખંડ નિશ્ચય છોટું તો મેં આત્માર્થ જ ત્યાગ્યો અને ખરા ઉપકારીના ઉપકારને ઓળવવાનો દોષ કર્યો એમ જ જાણીશ, અને આત્માને સત્ત્વપુરુષનો નિત્ય આશાંકિત રહેવામાં જ કલ્યાણ છે એવો, ભિન્નભાવરહિત, લોક સંબંધી બીજા પ્રકારની સર્વ કલ્યના છોડીને, નિશ્ચય વર્તાવીને, શ્રી લલ્બુજી મુનિના સહયોગીપણામાં એ ગ્રંથ અવગાહવામાં હાલ પણ અડયણ નથી, ઘણી શંકાઓનું સમાધાન થવા યોગ્ય છે.

અનંતવાર દેહને અર્થે આત્મા ગાય્યો છે, જે દેહ આત્માને અર્થે ગળાશે તે દેહ આત્મવિચાર જન્મ પામવા યોગ્ય જાણી, સર્વ દેહાર્થની કલ્યના છોડી દઈ, એક માત્ર આત્માર્થમાં જ તેનો ઉપયોગ કરવો એવો મુનુકુજીવને અવશ્ય નિશ્ચય જોઈએ. (૭૧૮)

‘આત્મસિદ્ધિ’ની ટીકાનાં પાનાં મળ્યાં છે. જો સફળતાનો માર્ગ સમજાય તો આ મનુષ્યદેહનો એક સમય પણ સર્વોત્કૃષ્ટ ચિંતામણિ છે. એમાં સંશય નથી. (૭૩૦)

ગોશળિયાને ‘આત્મસિદ્ધિ’ ગ્રંથ ઘેર ન આપતાં ઘણું ખોટું લાગ્યું વગેરે લઘ્યું તે લખવાનું કારણ નહોતું, અમે એ ગ્રંથ માટે કાંઈ રાગદિષ્ટ કે મોહદિષ્ટ પર જઈ બીજાને આપવામાં પ્રતિબંધ કરીએ છીએ, એમ હોવા યોગ્ય નથી. એ ગ્રંથનો હાલ બીજો ઉતારો કરવા પ્રવૃત્તિ ન કરવી. (૮૨૧)

શ્રી સોભાગ પાસેથી.... ‘આત્મસિદ્ધિ’ સંબંધમાં તમારા બન્નેમાંથી કોઈએ આજ્ઞા ઉપરાંત વર્તવું યોગ્ય નથી. (૭૨૧)

‘આત્મસિદ્ધિ’ માટે દ્વાદશાંગીનું જ્ઞાન જ્ઞાનતાં ઘણો વખત જાય. જ્યારે એક માત્ર શાંતપણું સેવાથી તરત પ્રાપ્ત થાય છે. (વ્યા. સા. ૨/૪-૭. પા. ૭૬૫)

સર્વ ત્યાગી શકતા હો તો ત્યાગી દો, એટલે મોક્ષરૂપ થશો. નહીં તો હેય, જૈય અને ઉપાદેયનો બોધ લો, એટલે આત્મસિદ્ધિ થશો. (મો. મા. શિ. પા. ૮૭-૧૨ તત્ત્વાવબોધ)

ચરમ શરીરીપણું જ્ઞાણીએ કે આ કાળમાં નથી, તથાપિ અશરીરીભાવપણે આત્મસ્થિતિ છે. તો તે ભાવનયે ચરમ શરીરીપણું નહીં, પણ સિદ્ધપણું જ છે;... આગમ જેણો લખ્યાં છે, તે જ આશય સત્પુરુષે કરી તે ગમ્ય કરવા યોગ્ય છે, અને તે જ આત્મસ્થિતિ (આત્મસિદ્ધિ)નો ઉપાય છે. (૪૧૧)

જે જીવનું વીર્ય શાંત રસે પરિણામે ને તેથી નવો કર્મબંધ ન થતાં મોક્ષ થાય, આત્માની પરમશાંત દશા એ જ મોક્ષ. (વ્યા.સાર.૨/૨૮/૧- પા. ૭૮૩)

જ્ઞાનીપુરુષના વચન સ્વાભાવિક આત્મા જ્ઞાયાપૂર્વક હોવાથી સંસાર દુઃખ મટાડી શકવાને બળવાન છે. માટે તે વચન જો કોઈ પ્રકારે જીવને શ્રવણ થાય, તે અપૂર્વભાવરૂપ જ્ઞાણી તેમાં પરમ પ્રેમ વર્તે, તો તત્કાળ અથવા અમુક સમયે આત્માનું સ્વાભાવિકપણું પ્રગટ થાય. (આત્મસિદ્ધિ થઈ જાય) (૭૮૫)

॥ ૩૫॥ ‘આત્મસિદ્ધિ શાસ્ત્ર’ મળ્યા પછી પરમાર્થ સખા શ્રી સૌભાગ્યભાઈએ પ.કૃ.દેવને લઘ્યું કે હવે કાંઈપણ માંગવાનું રહેતું નથી, રહેશે નહિ. ચૌદ્ધરૂર્વનો સાર આમાં સમાવી દીધો છે. આખો આત્મા આમાં પ્રગટપણે બતાવી દીધો છે.

શ્રીપાળ રાજાનો રાસ

ખંડ ૧ લો :- મિથ્યાત્વનું પોખણ અને સમ્યકૃતવના પોખણથી જીવ કેવો બને છે તે ભાવ છે. માનને પોખણ મળવાથી જીવ હર્ષિત થાય છે અને તેના પર કોઈ ધા કરે તો કોધાયમાન થઈ જવાય છે. જ્યાં સાચું શું ? ખોટું શું ? તેનો નિષ્ઠિપ કરવાવાળાની હયાતિ ન હોય ત્યાં સાચી વાત કહેવી-ન્યાયની વાત કરવી તે વ્યાજબી ગણાતું નથી. જે મનુષ્યના અંતરમાં જળહળતા દીવાની પેઢે વિવેક પ્રગટેલો હોય તે મનુષ્યને ભલેને અનેક પ્રકારના અજ્ઞાનભાવો નડવા આવે તો પણ તે કદ્દી તેને ખલેલ પહોંચાડી શકતા નથી. સુખ અને દુઃખ સર્વ પ્રાણી પોત પોતાના કર્મ અનુસાર જ અનુભવે છે. કોઈનું કર્યું કાંઈ થતું નથી.

માનભંગ થવાથી, કોધ કરવાથી સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થતી નથી. અકળાઈને કરેલું કોઈ કાર્ય સાચું હોતું નથી, થતું નથી. કોધમાં આવીને કરેલું કાર્ય અયુક્ત જ થાય છે. ભાવ સાથે પૂજા કરવાથી જીવ કર્મના ઉદ્યને હળવો કરી શકે છે. મનુષ્યભવની દુર્લભતા જ્ઞાનાવી છે. મુશ્કેલીથી હાથ લાગેલા મનુષ્યભવમાં પ્રમાદરૂપી ઊંઘને દૂર કરી ધર્મનું આરાધન કરો. હે ચેતન ! ચેતનાને જાગૃત કરવાનો સમય મળ્યો છે તો તેનો ઉપયોગ કરી લે. આ માટે આઠ પ્રકારના મદ, ચાર પ્રકારના કષાય, પાંચે ઇન્દ્રિયોના વિષય, પ્રમાદ અને નિદ્રાને છોડી કલ્યાણના માર્ગ આગળ વધવા પુરુષાર્થ કરો. સિદ્ધયક્તમાં રહેલા નવ પદના ગુણોનો વિચાર કરી આત્મામાં પ્રગટાવવા પુરુષાર્થી બનીએ એ જ હિતનું કારણ છે.

કર્મ વિપાકના કારણે સુખ કે દુઃખ જીવ ભોગવે છે. માટે પુષ્યના ઉદ્યે શાતા-સુખ હોય તો તેનો ગર્વ ન કરવો. પુષ્ય પૂરું થયે પાપકર્મ ઉદ્યમાં આવે ત્યારે નિરાશ નહીં થતું સમભાવે સહન કરવું.

જેણે આપણા વિપરીત વખતમાં પરમાર્થ કે વ્યવહાર સંબંધમાં મદદ કરી હોય તો, બીજે જવાનું થાય ત્યારે તેની સલાહ લઈને જવું જોઈએ એ વિવેક છે.

કોધના આવેશમાં સમજુ જન પણ વગર વિચાર્યું પગલું ભરી બેસે છે. પોતાની થયેલ ભૂલ પોતાને જ મુખે માન મુકી કબુલ કરવી એ ભવભીરુતાની નિશાની છે.

બીજો ખંડ :- પોતાની શક્તિ વડે જ તમામ કામ કરવાં. બીજાની શક્તિ ઉપર ભરોસો રાખી કામ શરૂ કરી બેવકૂફ ન બનવું. જ્યારે જે વાતનો ઉદ્ય થવો લખેલ હોય ત્યારે જ તે થાય. એટલે કે સ્થિતિના પરિપાકથી જીવ ધર્મમાં પ્રવર્તે કે જોડાય.

જ્યાં પણ હોઈએ ત્યાં ડર-ભય ન રાખતાં હિંમત સાથે રહેવું. માનવ જનમની કૃતાર્થતા તેમાં છે કે પોતાને ગ્રાપ થયેલ બળ, ધન, સંપત્તિ વગેરેનો વ્યય કરીને પણ પરનું ભલું કરવું. મહાપુરુષનું સાનિધ્ય અચિંત્ય ચિંતામણિ જેવું હોય છે. માટે તેના આશરે રહી જીવનનો આનંદ મેળવવા પ્રયત્ન કરવો. બાય અને આભ્યંતર ધર્મની આરાધના વડે સુખ ગ્રાપ થાય છે.

નવપદ પ્રભાવથી જેમ વહાણ તર્યા તેમ હે ભવિજનો ! તમે પણ આ ભવ સમુદ્રમાંથી નવપદની આરાધના વડે પાર ઉત્તરવા પ્રયત્નશીલ બનજો. વિદ્યાના બળથી જે અલંકૃત થયેલો હોય તેની સામે નમીને વાત કરવાથી કાર્ય થાય. તેની સાથે લડવાથી કાંઈ હાથ ન આવે.

અભાગીયા, અદેખા માણસો બીજાની ચઢતી જોઈ, તેની પડતી કેમ થાય ? તે જ ખોઝ્યા કરતા હોય છે. પરંતુ પોતે પોતાના નસીબને જોવાં કે

જીણવા પ્રયત્ન કરતાં નથી. બીજાની ચઢતી થાય તો તે તેના પુષ્યને આધીન છે. માટે તું પણ તેવું પુષ્ય કમાવા પુરુષાર્થ કર, ઈર્ઝા કરવી છોડી દે.

સદાચારી સદાચાર છોડતો નથી, ઈર્ઝાણુ ઈર્ઝા છોડતો નથી.

જગતમાં જે કંઈ સુખ મળવાના સાધનો છે તે ત્રણ તત્ત્વને જ અવલંબીને રહેલાં છે. તે તત્ત્વો છે-સત્ત્રદેવ, સદ્ગુરુ અને સદ્ધર્મ. જે નવપદના ભેદ વડે અલંકૃત છે. ૧. દેવતત્વમાં-અરિહંત અને સિદ્ધ ભગવાન, ૨. ગુરુતત્વમાં-આર્યા, ઉપાધ્યાય, સાધુજી, ૩. ધર્મતત્વમાં-દર્શન, જ્ઞાન, ચારિત્ર અને તપ છે.

ઉત્તમગુણોના ઘરરૂપ નવપદજીની ભક્તિ ભાવથી કરો કે જેથી ઉત્તમ ગુણોની પ્રાપ્તિ કરી જીવન સાર્થક કરી શકીએ.

૧. જાતે તપાસ કર્યા વગર કોઈને પણ ગુનેગાર ગણી શિક્ષા કરવી નહિં. ૨. જેનાથી થોડો પણ આશ્રય પ્રાપ્ત થયો હોય કે જેની સંગતિથી આપણાને ફાયદો થયો હોય તો તેને ઉપકારી માનવો જ જોઈએ. ૩. મહાપુરુષોની જેના પર કૃપા હોય તે નિર્ભય થાય છે. ૪. દેવ-ગુરુ-ધર્મની ભક્તિ એ જ સારરૂપ છે.

ત્રીજો ખંડ :- દુષ્ટ અધ્યવસાયના વિચાર કરવામાં તદાકાર થવાથી તેમજ અદેખાઈથી શરીર પણ સુકાવા લાગે છે. જેમ ચોમાસામાં દ્વેષી જવાસો બીજી લીલોતરીને ઊગેલી જોઈને ઊભોને ઊભો સૂકાઈ જાય છે તેમ. અન્ય જીવો પ્રત્યે આપણે જો મૈત્રીભાવથી વતીએ તો બેશક આપણી જ ઉન્નતિ થાય છે. મનના દુઃખની વાત સદ્ગુરુ આગળ જ કહેવી જોઈએ કે જેથી તેનું નિવારણ થાય તેમજ ઉપકારીના ઉપકાર ભૂલી જઈ તેના તરફ અપકાર કરવા એ તદ્દન ધિક્કારવા લાયક રસ્તો છે. દુષ્ટને દુષ્ટ મળે અને ધર્મને ધર્મ મળે તો જ આનંદ આવે છે. હે ભવ્ય જનો ! સિદ્ધ્યકની સહાયતા એટલે તેના

રહસ્યને સમજવા તત્પર થઈ ભવસાગરથી પાર ઉત્તરવા પુરુષાર્થ કરો.

પુષ્યરૂપી ભાગ્યનો ઉદ્ય હોય તો અવળા પાસા સવળા પડે છે અને દુઃખના સાધન પણ સુખદાયક નીવડે છે અને દુર્ભાગ્યના ઉદ્યથી વિપરીત પરિણામ જોવા મળે છે. નવપદના ગુણ જાણીને તેનું જ આરાધન, ભજન, ચિંતન કરવું જેથી મોક્ષરૂપી લક્ષ્મી પ્રાપ્ત થાય.

પાપી પાપ કરી હર્ષ પામે છે. પણ તે હર્ષ કાયમ માટે રહેતો નથી. જ્યારે પાપ પ્રગટ થઈ જાય છે ત્યારે તે શોકનું જ કારણ થાય છે.

સત્યની કે સત્ય શીયળની સહાયતા કરવા શાસન દેવો હાજર થાય. લોભીને અક્કલ હોતી જ નથી. જેથી તે પાયમાલી ભરી વાત પરને કદી ફંજેતીનો ઉપાય ખોળે છે. કોઈની વાતથી ભરમાઈ ન જતા મજબૂત મનના થઈ બારીક તપાસ કરી કામ કરવું જોઈએ.

(૧) જે કામ કરવું તે એકદમ સાહસપણો ન કરતા, દીર્ઘ વિચારથી કરવું. જેથી પાછળથી પસ્તાવું ન પડે. (૨) માણસ માત્રના લોભથી લક્ષ્મા જાય છે. માટે લોભને તાબે ન થવું. (૩) દુષ્ટજનોના દોષ તરફ નજર ન કરતાં ઉત્તમજનો હંમેશ રહેમ નજર રાખે છે. તથાપિ દુષ્ટજનો પોતાની ટેવ છોડતાં નથી.

દ્વારથી અધુરો રહેલો આ રાસ મહોપાધ્યાય શ્રી યશોવિજયજી મહારાજ સાહેબે પૂરો કર્યો છે.

ચતુરજનનો સહવાસ, દોસ્તી, સમાગમ એ મહાઆનંદનું ધામ છે. એથી વિપરીત મૂર્ખના સહવાસથી દુઃખનું ધામ પ્રાપ્ત થાય છે.

ખરાબ કાર્યોમાંથી મનને દૂર કરી જેમ બને તે ભવવિપત્તિ હરનારા પ્રભુના ધ્યાનમાં ચિત્ત જોડવું. જેથી ઈચ્છિત ધ્યેયને પ્રાપ્ત કરી શકાય. જે ધૈર્યવંત ઉપાસકો હોય છે તે જ ફિતેહ પામે છે.

સ્ફુરિક રતની પેઠે, કર્મ વગેરેના મળરહિત, જ્ઞાનદર્શન ચારિત્રમય શુદ્ધ આત્માનું સહજસ્વરૂપ-જ્ઞાનાદિ ગુણમય દેખે તે અનુભવયોગ કહેવાય એટલે કે પ્રતીતિમાં આણે તેને અનુભવ યોગ કહેવાય.

પ્રારબ્ધની વિપરીતતાથી કાર્યની વિફળતા પામેલા પ્રાણીઓ હંમેશા ચડતી રતિવાળાની ઈર્ઝા કરી હવાતિયાં માર્યા જ કરે છે, પરંતુ તેઓ એ નથી વિચારતાં કે જ્યાં પ્રારબ્ધ જ વિપરીત હોય ત્યાં બીજા પર ઈર્ઝા કરવી નકામી છે.

જીવ માત્રાને અવશ્ય ઈર્ઝેલા સુખો પૂર્વ પુષ્યના પ્રતાપ વડે જ પ્રાપ્ત થાય છે. દરેક કાર્યની સામગ્રીની પ્રાપ્તિનાં કારણ (પાંચ સમવાય કારણ) કાળ, સ્વભાવ, નિયતિ, કર્મ અને પુરુષાર્થ એ પાંચ છે. આ પાંચેય કારણ એક સાથે જ્યારે પ્રાપ્ત થાય ત્યારે કાર્ય સિદ્ધ થાય. આ પાંચેયમાં પુરુષાર્થ કારણ બળવાન છે. તેના વડે જે બીજા ચાર કારણો આવી મળે છે.

વાધિ, મરણ, દારિદ્ર્ય આદિ એક જ ભવમાં દુઃખ દેનાર છે. જ્યારે નઠારા મિત્રનો સહવાસ મતિ બગાડનારો હોવાથી જન્મોજન્મ દુઃખ આપનાર નીવડે છે.

મનવાંછિત ફળ શાથી પ્રાપ્ત થાય ? અરિહંત આદિ નવપદને જે કોઈ મનુષ્ય પોતાના મનની અંદર યથાર્થ પ્રકારે ધારણ કરે તો મનવાંછિત કાર્યો સફળ થાય.

બીજાની આળપંપાળની જંખના ન કરો. તે કેવી રીતે ? સત્યદેવ-ગુરુ-ધર્મ તે જેમાં સમાયેલા છે તે નવકારમંત્રને જપો તો બીજી આળપંપાળની જંખના ન કરવી પડે.

હે જીવ ! તું તારા આત્માને સફળ કર ? કેવી રીતે ?

દેવ તેમજ ગુરુનું આરાધન કરી, સુપાત્રે દાન

દઈ અને યથાર્થ સંયમ આચરીને તું તારા આત્માને સફળ કર.

પ્રારબ્ધમાં હશે તેટલું થશે. કેવી રીતે ? અરે મન ! તું આત્માને પરાણો ખેંચીને ચિત્તાની જગ્ઘમાં ફસાવીશ નહિ, કેમકે ફળ તો પ્રારબ્ધ પ્રમાણે જ ગ્રાપ્ત થવાનું છે.

અડ દિલ્હી સહિત પણ વિરતિને, જિમ વંદે સમકિતવંત રે;

અડ પ્રવચન માત સહિત મુનિ, સમતાને જમ ગુણવંત રે - ૨૧

અડ બુદ્ધિ સહિત પણ સિદ્ધિને, અડસિદ્ધિ સહિત પણ મુક્તિ રે;

કિયા આઠ સહિત પણ પ્રથમને, નિત ધ્યાવે તે ઈણ મુક્તિ રે - ૨૨

- જેમ મિત્રા, તારા, બલા, દીપા, સ્થિરા, કાંતા, પ્રભા અને પરા એ આઠ દિલ્હી સહિત છતાં સમકિત જીવ નવમી સંવરરૂપ વિરતીને ઈચ્છે છે. આઠ પ્રવચન માતા (પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ) યુક્ત મુનિવર હોવા છતાં નવમી સમતાને ઈચ્છે છે. સુશુશ્શા, શ્રવણ, ગ્રહણ, ધારણા, ઉંડ, અપોહ, અર્થ વિજ્ઞાન અને તત્ત્વજ્ઞાન એ આઠ બુદ્ધિઓ સહિત યોગી સિદ્ધિ ઈચ્છે છે. આઠ સિદ્ધિઓ - અણિમા, મહિમા, ગરિમા, લઘિમા, વસિતા, ઈશિતા, પ્રાકાર્ય અને કામ વાસયિત્વા યુક્ત યોગીન્દ્ર નવમી મુક્તિને ઈચ્છે છે. તેમ મદનસેના-મંજુષા મંજરી-ગુણસુંદરી, તૈલોક્યસુંદરી, શુંગાર સુંદરી અને તિલક સુંદરી એ આઠ રાજકન્યાઓ મળવા છતાં શ્રીપાળરાજા પ્રથમની મયણાસુંદરીને નિત યાદ કર્યા કરે છે. કારણ કે તેને જે કાંઈ ગ્રાપ્ત થયું છે તે તેના નિમિત્ત થકી મળ્યું છે. માટે-

ખંડ ચોથો :- શ્રોતાજન કેવા હોવા જોઈએ ?

૧. અર્થપૂર્ણ વચન સાંભળી હર્ષ વડે શરીરના

રૂવાડાં ઉભા કરી હસિત વદન રાખે. ૨. રસજી હોવો જોઈએ. મગસેલિયા પથરા જેવો ન હોવો જોઈએ. ૩. કઠોર હદ્યવાળો ન હોવો જોઈએ. ૪. કથનના મર્મને સમજવાની શક્તિવાળો હોવો જોઈએ.

અનાદિકાળથી જીવ ધર્મ કરતો આવ્યો છે, પણ તેના મર્મને સમજ્યો નથી, જેથી અનુપમભાવ પૂજા ભક્તિમાં પ્રગટતો નથી.

૧. જે કિયા કરવામાં આવે તે ઉપયોગ સહિત કરવામાં આવવી જોઈએ.

૨. મનની વ્યગતતા ન હોવી જોઈએ. ૩. કિયા યથાવિધી કરવી જોઈએ. ૪. પરિણામ ઉલ્સાસવંત થવા જોઈએ. ૫. સંસાર પરિબ્રમણનો ભય લાગવો જોઈએ. ૬. પુષ્ટ કારણ ગ્રાપ્ત થતાં હર્ષ થવો જોઈએ. ૭. આથી આત્મિક સુખાનુભવ ગ્રાપ્ત થાય. આ અમૃત કિયાના લક્ષણો છે. જો જીવ એક વખત આ અમૃતકિયાનો આસ્વાદ અનુભવી લે તો, પછી મોક્ષમાર્ગમાં આગળ વધવામાં કોઈ બાધા રહેવા પામતી નથી.

મળેલી સમદ્ધિથી (બાધ્ય)માં છવાઈ ન જવું. સમભાવે રહેવું. જેના નિમિત્તથી સુખ સંપાદન થયું હોય તેનો ગુણ ન ભૂલતાં સદા યાદ કરવો.

કાર્ય કરવાની અને પૂરું કરવાની શક્તિ હોવા છતાં તે કાર્યને ફિતેહ કરવામાં જે બેદરકાર રહે તે ખરેખર હાસ્યને પાત્ર થાય.

❖ ❖ ❖

* ઉદેશની સ્થિરતા અને મક્કમ નિશ્ચય એ સફળતાનું રહેસ્ય છે.

* મનુષ્યના બંધન અને મોકનું કારણ મન છે.

* દિવ્ય ગંથોનો અભ્યાસ લાયક પુરુષોની મૈત્રી સમાન છે.

* સંત - સત્ય અને ધર્મનો સાત્ત્વિક સંભ છે.

જૂનાગઢ ધર્મયાત્રા

“નૈસર્જિક સૌદર્યના રંગને, સદ્ગુરુના સત્સંગને,
શાંત કરી મનના તરંગને, ચાલો માણીએ યાત્રાના આનંદને.”

ભગવાન નેમિનાથની નિર્વાણભૂમિ તથા સૌરાષ્ટ્રનો કેશરિયો ગઢ-“ગિરનાર મહાતીર્થ” કે જ્યાંથી આગામી ચોવીસી મોક્ષગામી થવાની છે એ ઉત્તમ મહાત્વ ધરાવતી પવિત્ર ભૂમિની ધર્મયાત્રા જો મોક્ષમાર્ગદર્શક એવા સદ્ગુરુ સાથે કરવામાં આવે તો તેનું ફળ અનેકગણું થઈ જાય છે. જૂનાગઢ ગામમાં ચાર્તુમાસ કરી રહેલ પૂ. ઈન્દ્રબાઈ મહાસતીજી કે જેઓ પૂ. ભાઈશ્રીની નિશ્રામાં સાધના કરી રહ્યાં છે. તેઓના સદ્ગુરુના સત્સંગના ઉત્તમ ભાવોને ધ્યાનમાં રાખીને પૂ. ભાઈશ્રીનો જૂનાગઢ જવાનો કાર્યક્રમ ગોઠવાયો. સાથે જ સૌરાષ્ટ્રના સર્વ મુમુક્ષુને આવી પવિત્ર ભૂમિમાં યાત્રા કરવાનો અવસર પ્રાપ્ત થયો.

તા. ૮ ઓક્ટોબરના રોજ પૂ. ભાઈશ્રી અને ૪૦ મુમુક્ષુઓ સાથે જાત્રાની શરૂઆત થઈ. સાંજના ૫-૦૦ વાગ્યે જૂનાગઢ ગામમાં આવેલ મોતીબાગ પહોંચ્યા. જ્યાં સમગ્ર ટૂરનું આયોજન કરવામાં મદદ કરી હતી તે મુમુક્ષુ વસંતભાઈ બદાણી તથા જૂનાગઢ સંઘના અગ્રણીઓએ પૂ. ભાઈશ્રીનું ભાવભર્યું સ્વાગત કર્યું. અંદાજે ૮૦૦ વારની જગ્યમાં ફેલાયેલ અત્યંત સ્વચ્છ, સુંદર રીતે જાળવણી રાખવામાં આવેલ મોતીબાગમાં કૃષિ યુનિવર્સિટી, ઓડિટોરિયમ અને પરીતળાવ આવેલાં છે કે જ્યાં પૂ. ભાઈશ્રીનો સત્સંગ ગોઠવાયો. અંતરથી પરમકૃપાળુદેવને જાણવા માટે ઉત્કંઠિત લોકોએ પૂ. ભાઈશ્રીને પરમકૃપાળુદેવ વિશે જાણવા વિનંતી કરી. તેઓની વિનંતીને ધ્યાનમાં રાખીને પૂ. ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાયમાં વચ્ચનામૃતમાંથી પત્રાંક ૫૪ લઈ પરમકૃપાળુદેવ તેમજ સોભાગ્યભાઈના અન્યોનય સંબંધને વણી લીધો. સાથે પવિત્રભૂમિ વિશે વાતો જણાવી. સાંજે ૭-૦૦ વાગ્યે સ્વામીનારાયણ મંદિરના દર્શનાર્થે ગયા. ત્યાંથી સમવસરણ મંદિર, નિર્મળ સાગર દિગંભર જૈન ધર્મશાળા કે જ્યાં ઉતારો રાખવામાં આવેલ હતો ત્યાં પહોંચ્યા. પૂ. ભાઈશ્રી દિગંભર મહારાજ સાહેબ નિર્મળસાગરજીના દર્શનાર્થે ગયા. જ્યાં મહારાજ સાહેબે પૂ. ભાઈશ્રીને જોતાં જ પરમકૃપાળુદેવની કડી (જે સ્વરૂપ સમજ્યા વિના....)નું ઉચ્ચારણ કર્યું. ત્યારબાદ સાંજનું ભોજન લીધું. ગિરનારની તળેટીમાં આવેલી આ ધર્મશાળાએથી ગિરનાર પર્વતની નેમિનાથ ભગવાનની ત્રીજી ટૂંકનાં દર્શન સ્પષ્ટ થતાં હતાં. આવા દિવ્ય વાતાવરણની વચ્ચે સર્વે સાથે મળીને ભક્તિ કરી.

બીજે દિવસે સવારે નાસ્તો કરી ધર્મશાળાના જિનાલયમાં પૂ. ભાઈશ્રી સાથે ભગવાનનાં દર્શન કર્યું કે જેમાં મૂળનાયક નેમિનાથ ભગવાન બિરાજમાન છે. જિનાલયની ભમતીમાં આવેલ ભૂતકાળ અને ભવિષ્યકાળની ચોવીસીનાં ભક્તિ કરતાં કરતાં દર્શન કર્યું. દર્શન કરી લાલઢોરી જવા નીકળ્યા કે જે અંદાજે ૮૦ પગથિયાં જેટલું ઊંચું હતું. રમણીય, શાંત અલૌકિક વાતાવરણમાં ૨૦ મિનિટ પૂ. ભાઈશ્રીની નિશ્રામાં ધ્યાન કરી અને ભક્તિ કરી ૧૧-૦૦ વાગ્યે જગમાલ ચોકમાં આવેલ ઉપાશ્રયમાં પહોંચ્યા. ત્યાં ભક્તિ કરી અને સ્વાધ્યાયમાં પૂ. ભાઈશ્રીએ વચ્ચનામૃતમાંથી પત્રાંક-૭૮૨, ૭૮૩ લીધા. ૧૨-૩૦ વાગ્યે ધર્મશાળા પરત ફરી બધાએ બપોરનું ભોજન લીધું. ત્યારબાદ બપોરના

૨-૩૦ વાગ્યે સુરેશભાઈ કામદારનો આશ્રમ “પ્રભુદર્શન” કે જ્યાં સ્થાનિક સત્સંગી અવારનવાર સાધના કરે છે ત્યાં પૂ.ભાઈશ્રીએ પગલાં કર્યા. ત્યાંથી ફરી પાછા ૩-૦૦ વાગ્યે ઉપાશ્રમમાં પહોંચ્યા કે જ્યાં પૂ.ભાઈશ્રીનો બીજો સ્વાધ્યાય રાખવામાં આવેલ હતો. સ્વાધ્યાયમાં પૂ.ભાઈશ્રીએ વચનામૃતમાંથી પત્રાંક ૩૭૩, ૮૧૩ લિધેલ. સ્વાધ્યાય પૂરો થયા બાદ જૂનાગઢ સંઘ વતી સંઘના આગેવાન શિરિષભાઈ પંચમિયાએ પૂ.ભાઈશ્રીને આંટી પહેરાવી બહુમાન કર્યું અને ફરી પરમ સત્સંગનો લાભ આપવા માટે વિનંતી કરી. ત્યારબાદ જગમાલ ચોકના જિનાલયમાં દર્શન કરવા ગયા કે જેમાં મૂળનાયક મહાવીર સ્વામી બિરાજમાન છે. ત્યાંથી જૂનાગઢના પ્રભ્યાત તેમજ ધાર્મિક સ્થળોની પણ મુલાકાત ભાઈશ્રીએ લીધી. સાંજે ૭-૦૦ વાગ્યે તળેટીના જિનાલયમાં દર્શન કરવા ગયા ત્યાં બોલીનો લાભ લઈ આરતી, મંગલદીવો કર્યા. પાછા ધર્મશાળા પહોંચ્યા. સાજનું ભોજન લીધા બાદ સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ તેમજ ભક્તિનું આયોજન કરવામાં આવેલ હતું.

તા. ૧૦ના રોજ સવારે જિનાલયમાં દર્શન કરી જટાશંકર જવા નીકળ્યા. અતિ ગીય જંગલ, ૫૦૦ પગથિયાં ઉપરાંત પથરાળ રસ્તો, પક્ષીઓનો કલરવ, પહોડો વચ્ચે નીકળતા ઝરણામાંથી પસાર થઈ સૌ જટાશંકર પહોંચ્યા. શિવાલયમાં સાગરે ૨૦ મિનિટ “ॐ નમઃ શિવાય”ની ધૂન ખૂબ જ હર્ષોલ્લાસ સાથે કરાવી. ત્યારબાદ તેની જ બાજુમાંથી પસાર થતા ઝરણામાં નાના-મોટાઓએ નાહવાનો આનંદ માણયો. અતિ શાંત વાતાવરણ વચ્ચે થોડી ભક્તિ કરી પૂ.ભાઈશ્રીએ કેળવી બોધકથા લઈ સ્વાધ્યાય કરાવ્યો. પૂ.ભાઈશ્રીએ જણાવ્યું કે, “પ્રકૃતિ તો ચારેબાજુ કોઈ ને કોઈ રીતે પોતાનું સૌદર્ય તો ફેલાવીને બેઠેલી જ હોય છે. પણ જીવોએ એ પ્રકૃતિનો આનંદ માણવાની દસ્તિ કેળવવી જોઈએ.” સાથે પૂ.ભાઈશ્રીએ ઝરણાના પાણીના અવાજમાં રહેલા સંગીત, જીવન ઘડતરના સિદ્ધાંતો, અંતરનો આનંદ વિગેરે વિષયો વિશે જ્ઞાન આપ્યું. ભાઈશ્રીએ જણાવ્યું કે, “જો જીવ પ્રકૃતિ સાથે ઐક્યતા કેળવી અંતર્ભૂખ બને, તો તે અનંતની સાથે પોતાની ઐક્યતા કેળવે. આવો પ્રકૃતિ સાથે એકમેક થયેલો આનંદમય આત્મા એ આત્માની અનુભૂતિ જીવ સહજ રીતે કરી શકે.

જટાશંકરથી નીકળી ધર્મશાળા પહોંચ્યા. ધર્મશાળામાં બપોરના ભોજન લીધા બાદ રાજકોટ જવા નીકળ્યા. બપોરના ૩-૦૦ વાગ્યે રાજકોટ પહેલાં શાપરમાં આવેલ હિતેષભાઈની ફેકટરીમાં પહોંચ્યા. જ્યાં બેન્ડવાજી સાથે પૂ.ભાઈશ્રીનું સ્વાગત કરવામાં આવ્યું. મુમુક્ષુ દિપા શેઠ અને પ્રાપ્તિ નિરજ ભીમાણીનો બર્થ-ડે કેક તેમજ આઈસ્ક્રીમ દ્વારા ઊજવવામાં આવ્યો. ત્યારબાદ સાગરે એક પદ લીધું. પૂ.ભાઈશ્રીએ નવકાર મંત્ર અને ઉવસગગહરમ્ભ બોલી આશીર્વયન આપ્યાં. ત્યાંથી ૪-૦૦ વાગ્યે પૂ.ભાઈશ્રી મુંબઈ જવા માટે રાજકોટ સ્ટેશન તરફ રવાના થયા અને બધા મુમુક્ષુઓ પોતાના અંતરમાં આ યાત્રાના આનંદ સાથે છૂટા પડ્યા.

પૂ.ભાઈશ્રીએ જૂનાગઢ જેવી પવિત્ર ભૂમિમાં એકાંત મૌન આરાધના શિબિર કરવાના ભાવ રજૂ કર્યા. આ સમગ્ર યાત્રાનું આયોજન સચિનભાઈ બાવીસી અને હિતેષભાઈ શેઠે કર્યું હતું.

એકાંત મૌન આરાધના તથા આરાધના શિબિર

“જ્ઞાની પુરુષની આજ્ઞા છે તે, ભવમાં જવાને આડા પ્રતિબંધ જોવી છે.”

પ.પુ.ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં દર મહિને આરાધના શિબિર અને એકાંત મૌન આરાધના શિબિર યોજવામાં આવે છે. આ શિબિરોથી સાધકના જીવનમાં આમૂલુલ પરિવર્તન સર્જતું હોય છે. અને સાથે સાથે સાધનામાં પણ ખૂબ જ પ્રગતિકારક પરિણામ જોવા મળે છે.

ઓક્ટોબર માસની આરાધના શિબિર

ઓક્ટોબર માસમાં તા. ૨-૧૦-૧૦ થી ૬-૧૦-૧૦ સુધી એકાંત મૌન આરાધના શિબિર તથા આરાધના શિબિર યોજવામાં આવેલ. એકાંત મૌન આરાધના શિબિરમાં ઉચ્ચ શ્રેણીના-૧૬, ચિંતનના-૧, પૂર્ણપ્રામિના-૧૮, અર્ધપ્રામિના-૧૬ એમ કુલ પર સાધકોએ ભાગ લીધો.

આરાધના શિબિરમાં ૨૦ સાધકોએ ભાગ લીધો જેમાં ચિંતનના-૧, ઉચ્ચ શ્રેણીના-૧, પૂર્ણપ્રામિના-૬, અર્ધપ્રામિના-૧૨. જેમાં રાજમાર્ગ યોગારોહણમાં જોડાયેલા ૪ સાધકો હતા.

એકાંત મૌન આરાધના શિબિરના પ્રશિક્ષણમાં પ.પુ.ભાઈશ્રીનો વિષય શ્રીમદ્ કલિકાલસર્વજ્ઞ હેમયંદ્રાચાર્ય રચિત યોગશાસ્ત્રનો ચોથો પ્રકાશ “આત્મજ્ઞાનનાં સાધન” લીધેલ. પ.પુ.ભાઈશ્રીએ આ વિષય ખૂબ જ સરળ અને સુંદર શૈલીથી ઊંડાણપૂર્વક સમજાવેલ. આની અસર સાધકો ઉપર ખૂબ જ ઊંડી થઈ.

આરાધના શિબિરમાં પ.પુ.ભાઈશ્રીનો વિષય (૧) આશ્રયભક્તિ—વચનામૃત પત્રાંક ૫૭૨ (૨) નવધાભક્તિ (૩) ગુરુભક્તિયોગ (૪) પરાભક્તિ—વચનામૃત પત્રાંક-૨૨૭ અને ૨૦૧ લીધેલ. પ.પુ.ભાઈશ્રીએ આ વિષય ખૂબ જ સરળ રીતે અને સર્વ સાધકોના હદ્યમાં પેસી જાય તેવી રીતે સમજાવેલ.

પ્ર. રસિકભાઈનો વિષય “શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર પ્રણીત મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશ તથા શ્રીમદ્ રાજચંદ્રના પરમ સખા શ્રી સૌભાગ્યભાઈ અને સાયલા પુસ્તકમાંથી “પત્રો” સમજાવેલ.

ઉપરોક્ત બન્ને શિબિરમાં લંડન, મુંબઈ, કલકત્તા, અમદાવાદ, રાજકોટ, બોટાદ, વલસાડ, પુના, મહુવા, જામનગર, મોટાદહીંસરા, સુરેન્દ્રનગર, જોરાવરનગર એમ જુદા જુદા ક્ષેત્રોથી આવેલા સાધકોએ ભાગ લીધો.

ડિસેમ્બર માસની આરાધના શિબિર

ડિસેમ્બર માસમાં તા. ૨૫-૧૨-૧૦ થી ૩૧-૧૨-૧૦ સુધી આરાધના શિબિર તથા યુવા શિબિર યોજવામાં આવેલ. આરાધના શિબિરમાં ઉચ્ચ શ્રેણીના-૧૮, ચિંતનના-૨, પૂર્ણપ્રામિના-૪૭, અર્ધપ્રામિના-૬૦ એમ કુલ ૧૨૭ સાધકોએ ભાગ લીધો. જેમાં ૭૮ સાધકો રાજમાર્ગ યોગારોહણમાં જોડાયેલા હતા.

આરાધના શિબિરના પ્રશિક્ષણમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીનો વિષય “પ્રશમરતિ પ્રકરણ” (પૂર્વધર પૂજ્યપાદ શ્રી ઉમાસ્વાતિષ મહારાજ રચિત) હતો. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ આ વિષય ખૂબ જ સરળ અને સુંદર શૈલીથી ઊંડાશપૂર્વક સમજાવેલ. આની અસર સાધકો ઉપર ખૂબ જ ઊરી થઈ.

ઉપરોક્ત શિબિરમાં અમેરિકા, લંડન, કેનેડા, નૈરોબી, મુંબઈ, કલકત્તા, અમદાવાદ, વડોદરા, ભુજ, ઈન્ડોર, આંધ્રા, રાજકોટ, બોટાદ, વલસાડ, મહુવા, જામનગર, સુરેન્દ્રનગર એમ જુદા જુદા ક્ષેત્રોથી આવેલા સાધકોએ ભાગ લીધો.

યુવા શિબિરમાં કુલ તું મુમુક્ષુઓએ ભાગ લીધો. જેમાં બ્ર.નિ. મિનળબેન તેમજ બ્ર.નિ. વિકમભાઈએ પોતાના વિષયોની ખૂબ જ સચોટ, સૂક્ષ્મતાપૂર્વક, સરળ ભાષામાં, વાત્સલ્યભાવથી છિણાવવટ કરેલ.

❖ ❖ ❖

એકાંતમૌન આરાધના શિબિર-ઓક્ટોબર, ૨૦૧૦ના સાધકોની ફળશુદ્ધિ

- પ.પૂ.ભાઈશ્રીની સત્ત્વિ સમભાવને દઢ કરે છે. તેઓશ્રીના સૂક્ષ્મ સ્વાધ્યાયમાં કલિકાલસર્વજ્ઞ હેમયંડ્રાચાર્ય આત્મજ્ઞાનના સાધનોનો વિષય હતો. પ્રયોગાત્મક-પરિણમન શૈલી મને વધુ ને વધુ જાગૃતિનું કારણ બની. યોગમાર્ગ-યોગ્ય માર્ગદર્શકનો સુભગ સમન્વય સાફલ્ય પ્રતિ લઈ જાય છે. – ઉચ્ચ શ્રેણી
- ધ્યાનમાં ચિંતન, જાગૃતિ સાથે ઘાઢું થતું જાય છે. ત્યારે શરીર સાવ હલકું લાગે. ચિંતન લક્ષ ઉપર સ્થિર થાય છે તેથી આત્મનિશ્ચય બળવાન થતો જાય છે. ખૂબ જ આનંદ આવે છે. જેમ જેમ સાધના આગળ વધતી જાય છે, તેમ તેમ સમભાવ વધતો જણાય છે. તેમાં જ રહી શકાય છે. – ઉચ્ચ શ્રેણી
- આ શિબિરમાં ધ્યાનોમાં એવી તો એકાગ્રતા આવી જતી કે દેહની વિસ્મૃતિ થઈ જતી એટલું જ નહિ જ્યારે ચિંતન પણ બંધ પડી જતું ત્યારે આનંદના સાગરમાં તરતા હોઈએ તેવું અનુભવાતું હતું. આ શિબિરથી આ જીવ આત્માની અતિ અતિ સમીપ પહોંચી ગયો હોય તેમ અનુભવાતું હતું. – ઉચ્ચ શ્રેણી
- પ.પૂ. સદ્ગુરુદેવ આપની કૂપા દણિથી પુરુષાર્થમાં ખૂબ જ આગળ વધાયું છે. જીવન જીવવાની પદ્ધતિ જ બદલાઈ ગઈ છે. ચિંતમાં વૃત્તિઓમાં શાંતિ રહ્યા કરે છે. ખૂબ જ સ્થિરતાનો અનુભવ થાય છે. અંતમુખસ્થિતિ વારંવાર થઈ જાય છે. – ઉચ્ચ શ્રેણી
- એકાંત મૌન શિબિર ભરવાથી મને ઘણો ફાયદો થાય છે. ઘરે હું નિયમિત કરી શકતી નથી, તો અહીં શિબિર ભરવાથી પાછું ઘણું બળ મળી જાય છે. સાધના વધારે સારી થાય છે. પ્રશિક્ષણથી વ્યાવહારિક જીવનમાં પરિવર્તન આવે છે. વિષય કખાયમાંથી તરત પાછા ફરી જવાય છે. – પૂર્ણપ્રાપ્તિ

- આ વખતની શિબિર દરમિયાન ધ્યાનમાં ચોક્કસપણે પ્રગતિ થઈ હોય તેવું લાગે છે. મન અત્યારે ઘણી શાંતિ અનુભવે છે. ધ્યાન કરવાની મજા આવે છે. પણ હજુ ઘણા વધારે પુરુષાર્થની જરૂર લાગે છે. વૈરાગ્ય પણ ઘણો વધારવાની જરૂર લાગે છે. — પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- એકાંત મૌન આરાધના શિબિર-૩૮ Turned out to be a wake up call as it made me realize my spiritual loss for not attending Shibir at regular intervals. Bhaishri I hereby promise myself that if not entire, I will attend Saturday and Sunday of shibir at least 4 times / year. — પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- મૌનથી ઘણો જ ફાયદો થાય છે. હાલતાં ચાલતાં સાધન ઉપર જ રહેવાય છે. શિબિર ભરવાથી રાગ-દ્રેષ્ટ ઓછા થાય છે. અને જાગૃતિ પણ રહે છે. મૌન રહેવું ગમે છે. પહેલાં કોષ બહુ આવતો હતો પણ શિબિર ભર્યા બાદ એકદમ ઓછો થયો છે. અને કોષ આવે તો પણ તરત જ પાછા વળી જવાય છે. તે ઘણો ફાયદો થયો છે. — અર્ધપ્રાપ્તિ
- આ વખતે મારા મનનાં પરિણામો ઘણાં ખરાબ હતાં, પણ તમારા ઉત્સાહે મારી પરિણતિ બદલાવી નાખી. ઓછા શબ્દે અને અનેક ગણા પ્રેમે બે દિવસમાં મનને ઘણું બદલાવી નાખ્યું. ધ્યાનમાં પણ એકાગ્રતા આવી. આપની ભાવનાએ આ જીવને ઊંચો ઉદાહી લીધો. — અર્ધપ્રાપ્તિ
- ખરેખર ખૂબ ખૂબ મારી જાતને ભાગ્યશાળી માનું છું. પોતાને આવા ગુરુ મળ્યા જેમણે આવો અદ્ભુત માર્ગ આપ્યો. જેમણે મારા જેવા પામર જીવને દોડતો કરી દીધો. તેમનો ઉપકાર અહો અહો થઈ આવે છે. અને આ શિબિરમાં પણ અલગ જ અનુભવ થયો. ધ્યાનના પરિણામમાં મન શુદ્ધ અને સ્થિરતાના લક્ષ્યે ખૂબ પ્રોત્સાહન મળ્યું. અને પૂજ્ય ગુરુદેવની કૃપાથી ચોક્કસ આત્માજ્ઞાન આ ભવે જ પામશું એવો વિશ્વાસ દરેક સમયે આ શિબિર દરમ્યાન વેદાયો છે. કોટી કોટી વંદન કરું છું. — અર્ધપ્રાપ્તિ

❖ ❖ ❖

એકાંતમૌન આરાધના શિબિર ડિસેમ્બર, ૨૦૧૦ના સાધકોની ફળશુદ્ધિ

- ધ્યાનમાં મને ખૂબ જ શાંતિનો અનુભવ થાય છે. લીનતા, સ્થિરતા રહેવાને કારણે ધ્યાનમાં બેસવું વધારે ગમે છે. ધ્યાનમાં બેસતાંની સાથે અંતર્મુખ ઉપયોગ સહજમાં થઈ જાય છે. સુવિચારણા કોઈ ને કોઈ કરીમાંથી, પદમાંથી, ગુણલક્ષણ, ચિંતવતા કે બાર ભાવના વિષે ચિંતન કરતાં ચિંતન આત્મામાં લીન બની જાય છે અને ખૂબ ખૂબ આત્મશાંતિનું વેદન રહે છે. અવનવા અનુભવો થાય છે, પરંતુ દ્રષ્ટાભાવ રહે છે. આ માસ દરમ્યાન બે વખત એવો અનુભવ થયો કે મારો દેહ કે શ્વાસ કંઈ છે જ નહીં, માત્ર આત્મલીનતા જ જણાઈ હતી.

— ઉચ્ચ શ્રેણી

- આરાધના શિબિરમાં ભાગ લેવાથી મને ખૂબ જ ફાયદો થયો છે. ધ્યાનમાં ચિંતન જાગૃતિ સાથે ગાઢું થતું થાય છે ત્યારે શરીર સાવ હલકું લાગે. ચિંતન લક્ષ ઉપર રહી થાય છે તેથી આત્માનો નિશ્ચય બળવાન થતો જાય છે. તેથી ખૂબ જ આનંદ આવે છે. — ઉચ્ચ શ્રેણી
- ધ્યાનમાં ચિંતન આ વખતે થોડું વધારે ગાઢું થતું હોય તેમ લાગે છે. જાગૃતિ વધારે રહેતી હોય તેમ લાગે છે. આત્માના અસંખ્ય પ્રદેશોના હરેક પ્રદેશ જાણે શાંતિ, સ્થિરતા અને આનંદ અનુભવતા હોય તેમ લાગે છે. ચિંતન કરતાં અટકે પછી પાછું તેનું અનુસંધાન મળી જાય છે. થોડી પણ માટે ખૂબ જ આનંદ અને હળવાશનો અનુભવ થાય છે. — ઉચ્ચ શ્રેણી
- આ શિબિરથી સાધના કરવામાં શારીરિક અને મનની સ્થિરતામાં ઘણો જ વધારો થયો છે અને જે શારીરિક તકલીફ આવે છે તે પૂર્વે કરેલા કર્મના ઉદ્ય પ્રમાણે જ આવે છે અને વેદનીય કર્મને સમતાભાવે ભોગવી લેવા તે દફનિશ્ચય થયેલ છે. અને ચોક્કસપણે ધ્યાનમાં સ્થિરતા, એકાગ્રતા અને જાગૃતિ વધ્યાં છે. અને જેમ જેમ ધ્યાનમાં સ્થિરતા આવે છે તેમ તેમ પરમ શાંતિનો અનુભવ થાય છે. — પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- સવિનય સાથે લખવાનું કે ઘણા સમય પછી આ સાત દિવસની મોટી શિબિર ભરી છે. ઘણો જ ઉત્સાહ અને આનંદ થયો છે. ધ્યાન માટે આપશ્શીએ (પ.પૂ.ભાઈશ્શીએ) આ વખતે આપેલ સમજ્ઞા અને માર્ગદર્શનથી સ્થિરતા સારી રહે છે અને લક્ષ ઉપર લાંબો સમય ટકી શકાય છે.
- લક્ષ પર સ્થિરતા, ઉપયોગમાં રહેવાય. બરાબર ચોકી થતી હતી તેથી ભળાતું ન હતું, બળિયા થઈને ચોકી કરી, જાગૃતિ રાખી તેથી મન સરકીને બહાર ન જાય. શાંતિ લાગતી હતી. ધ્યાન પછી પણ જાણે બહાર આવવું ગમતું ન હતું. — પૂર્ણપ્રાપ્તિ
- શિબિર એટલે મનને અંતર્મુખ કરવાની પ્રેક્ટીસ કરાવનાર પ્રયોગશાળા. પ્રવૃત્તિ ક્ષેત્રમાં સાધકને રહેવાનું હોય ત્યારે અમુક પ્રવૃત્તિ વ્યવહાર તેને કરવાના હોય છે. પરંતુ નિવૃત્તિ ક્ષેત્રમાં શિબિરનું આયોજન હોય ત્યારે સાધકને બાબ્ય પ્રવૃત્તિથી નિવૃત્તિ હોય છે અને નિવૃત્તિવાળા મનથી સાધક જો અંતર્મુખ થવા પુરુષાર્થ કરે તો થઈ શકે છે અને તે કરવા માટે પાંચ-સાત દિવસ આશ્રમમાં પૂ.સદ્ગુરુ અને પૂ.બ્રહ્મનિષ્ઠોના માર્ગદર્શન હેઠળ રહેવાનું હોય છે અને પૂ.ગુરુદેવ તરફથી તે માટેના પુરુષાર્થનો ઉપદેશ (પ્રશિક્ષણ) અપાતું હોય છે. દિવસના ચાર વખત ધ્યાન, શિબિર દરખાન મૌન આ બધું વ્યવસ્થિત હોવાથી સાધક સ્વમાં સ્થિત થઈ અંતર્મુખ થવાની પ્રેક્ટીસ કરી શકે છે. — અર્ધપ્રાપ્તિ
- આ સાત દિવસ શિબિરના ક્યાં જલદીથી પસાર થઈ ગયા તેની ખબર પડી નહીં. સાત દિવસના ધ્યાનમાં ત્રણ ચાર ધ્યાન બાદ કરતાં ધ્યાન સારા થયા છે. ધ્યાનમાં ભળવાપણું ઓછું થતું. દ્રાષ્ટાભાવે રહેવાનું હતું. તરત પાછા વળી જવાતું હતું. ધ્યાન જાગૃતિપૂર્વક થતું હતું. ધ્યાન કરવું ગમતું હતું. ધ્યાનમાં શાંતિ લાગતી હતી. મૌન રાખવાથી ઘણો જ ફાયદો થતો.

અર્ધપ્રાપ્તિ

સંસ્થા સમાચાર

દાદર મુકામે

પ. કૃ. દેવના જન્માદિનની ઉજવણી

આપણા સૌના આરાધ્ય દેવ, પ.કૃ.દેવનો જન્માદિન તા. ૨૧મી નવેમ્બરના કાર્તિકી પૂનમને દિવસે પ.પૂ.ભાઈશ્રીની નિશ્ચામાં દાદર મથે આ. જયવંતભાઈના ઘરે ઉજવાયો. લગભગ ૨૧૫ મુમુક્ષુએ આ કાર્યક્રમમાં હાજર રહી અનેરો લાભ લીધો. આ સાથે દાદરમાં પ.પૂ.ભાપુજના શુભ હસ્તે પૂ.રાકેશભાઈની હાજરીમાં સત્સંગ શરૂ કરવામાં આવેલ, જેને ૨૦ વર્ષ પૂર્ણ થતાં હોવાથી તેની ખૂબ ઉલ્લાસભાવથી ઉજવણી કરવામાં આવી. ઘરમંડિરને ખૂબ જ સુંદર રીતે શાણગાર્યું હતું. સત્સંગના મંગલાચરણના ફોટોઓ ખૂબ જ સુંદર રીતે ત્યાં ગોઠવવામાં આવેલ. પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાયમાં “પ્રેરક પ્રસંગો” પુસ્તકમાંથી પ.કૃ.દેવ સાથે મોતીલાલભાઈ ભાવસારના થોડા પ્રસંગો લીધેલ. કૃપાળુદેવ એક પ્રસંગમાં કહેલ કે તમે, “પ્રમાદમાં શું પડ્યા રહ્યા છો ? જો વર્તમાનમાં જ્ઞાની હોત તો અમે એની પૂંઠે પૂંઠે ચાલ્યા જાત, પણ તમને પ્રત્યક્ષ જ્ઞાનીનો યોગ છે છતાં એવા યોગથી જગ્રત થતા નથી. પ્રમાદ દૂર કરો. જીવોને પ્રત્યક્ષ જ્ઞાનીપુરુષોનું ઓળખાણ થવું ધંણું જ દુર્લભ છે.” આમ જ્ઞાનીપુરુષનું મહાત્મ્ય જીવને સમજાવ્યું. પછી સહજાત્મસ્વરૂપની ધૂન બોલાવી. પ.કૃ.દેવ, લલ્લુજીમહારાજ તથા સોભાગભાઈના ચિત્રપટોને તિલક કરી હાર બદલાવ્યા હતા. ત્રણ નાનાં બાળકોએ નાનો પ્રોગ્રામ રજૂ કરેલ. પછી મંગળ દીવો અને આરતી કરવામાં આવેલ. ખૂબ ઉલ્લાસભાવથી આ કાર્યક્રમ પૂર્ણ થયો. અંતે આ. જયવંતભાઈ તથા આ.કુન્દનભેન તરફથી ભોજનની વ્યવસ્થા રાખવામાં આવેલ તથા પ્રભાવના પણ આપવામાં આવેલ.

પ. કૃ. દેવ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજીના ૧૪૪માં જન્માદિનની ઉજવણી

સંવત ૨૦૬૭ના કારતકી પૂનમ એટલે કે દેવદિવાળી, તા. ૨૧-૧૧-૨૦૧૦, રવિવારના રોજ પ.કૃ.દેવ શ્રીમદ્ રાજચંદ્રજીનો ૧૪૪મો જન્માદિન ભારે ધામધૂમપૂર્વક-ઉત્સાહસહ ઉજવવામાં આવેલ.

બ્ર.નિ.શ્રી વિકમભાઈ, શ્રી મિનળબહેન, શ્રી રસિકભાઈ તેમજ બ્ર.નિ.શ્રી વિનાયકભાઈ, દ્રસ્તીશ્રી વજુભાઈની ઉપસ્થિતિમાં મુમુક્ષુઓએ વિધવિધ કાર્યક્રમો દ્વારા આનંદ પ્રદર્શિત કરેલ હતો.

શ્રી પ્રભાબહેન અજમેરા તરફથી બાંધેલી પંચકલ્યાણક પૂજા આગળના દિવસે યોજાયેલ તો સોનામાં સુગંધ ભળે એમ તા. ૨૦ અને ૨૧ નવેમ્બર, ૨૦૧૦ના દિવસોએ આશીર્વાદ વિકલાંગ સેન્ટરમાં વિનામૂલ્યે ફિલ્ઝિયોથેરાપી કેમ્પનું આયોજન થયેલ જેનો લાભ ૪૮૭ ભાઈ-બહેનોએ પ્રાપ્ત કરેલ હતો.

રવિવાર, તા. ૨૧ના રોજ સવારે ધ્યાન-આજ્ઞાભક્તિ બાદ સમૂહ ચૈત્યવંદન થયેલ. ૧૦ વાયે વરઘોડો કાઢવામાં આવેલ. જેમાં શાણગારેલ ગાડીમાં પ.કૃ.દેવના ચિત્રપટને રાખવામાં આવેલ. નગારા-દોલ-ગાંસાના તાલે મુમુક્ષુઓએ ગાડી આસપાસ રાસ-ગરબાની રમઝટ બોલાવેલ. મુમુક્ષુ ભાઈઓના માથે સાફા શોભી રહ્યા હતા. આશ્રમના પરિસરમાં ફર્યા બાદ વરઘોડો કલ્યાણ હોલ પાસે આવેલ પછી સૌ પ્રથમ બધા જ બેઝમેન્ટમાં ગયેલ અને ત્યાં પ.કૃ.દેવની પ્રતિમાજી સમક્ષ આરતી-મંગળ દીવો ભાવપૂર્વક કર્યા બાદ ઉપર કલ્યાણ હોલમાં ભક્તિ તેમજ સ્વાધ્યાય થયેલ. બ્ર.નિ.શ્રી રસિકભાઈ, બ્ર.નિ. શ્રી મિનળબહેન અપૂર્વ એવા સ્વાધ્યાય બપોરના ૧૧ થી ૧૨-૩૦ દરમ્યાન તથા ૩-૩૦ થી ૫-૦૦ દરમ્યાન કરાવેલ જ્યારે બ્ર.નિ.

શ્રી વિકમભાઈએ આગવી શૈલીમાં ભક્તિ કરાવેલ હતી.

આ પ્રસંગ નિમિત્તે સંઘપૂજન, સ્વાધ્યાય ખંડમાં પ.પૂ.દેવના ચિત્રપટ સમક્ષ સુદર રંગોળી, ગ્રાઉન્ડમાં ધ્વજા-પતાકા, દહેરાસરજી-કલ્યાણ હોલ ઉપર રોશની કરવામાં આવેલ હતી.

❖ ❖ ❖

દીપોત્સવી મહોત્સવ, ૨૦૧૦

આશ્રમની પરંપરા તેમજ પ્રણાલિકા મુજબ તા. ૪-૫-૬ અને ૭ નવેમ્બર, ૨૦૧૦ એટલે કે સંવત-૨૦૬૬ના તેરસ-ચૌદશ-અમાસ તેમજ નૂતન વર્ષ (૨૦૬૭) ગુરુ-શુક્ર-શનિ અને રવિવાર દરમ્યાન દીપોત્સવી મહોત્સવ ભારે આનંદ અને અનેરા ઉત્સાહસભર વાતાવરણમાં પ.પૂ.ભાઈશ્રીની શુભ નિશ્રામાં તેમજ બ્ર.નિ.શ્રી વિકમભાઈ, શ્રી ભૂપતભાઈ, શ્રી દિપકભાઈ શ્રી કરસનભાઈ ઉપરાંત ટ્રસ્ટીશ્રી વજુભાઈની પ્રેરણાદાયક ઉપસ્થિતિમાં ઊજવવામાં આવેલ. ૨૦૦ જેટલાં મુમુક્ષુ ભાઈ-બહેનોએ આ વિશિષ્ટ મહોત્સવનો લાભ પ્રાપ્ત કરેલ હતો.

દરરોજ ધ્યાન-આજ્ઞાભક્તિ-સમૂહ ચૈત્યવંદન તેમજ પૂ. પ્રભુશ્રીજીએ દર્શાવેલ તે માળા સમાધિ મરણની આરાધના માટે ફેરવવામાં આવેલ હતી. સ્વાધ્યાયમાં બ્ર.નિ.શ્રી રસિકભાઈએ આત્મ-સાક્ષાત્કાર કરવા માટે પોતાની વિશિષ્ટ શૈલીમાં બોધ આપેલ તો પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ શ્રીમદ્ રાજયંદ વચ્ચનામૃતજમાંથી ઉપદેશાધ્યા-૧૪ તેમજ (ઉત્તરાધ્યયનસૂત્રના-૨૮માં અધ્યયન ‘સમ્યકૃત્વ પરાક્રમો’ના ૭૩ ગુણો વિષે વિશદ છણાવટ કરી મુમુક્ષુઓને સમ્યકૃત્વ પ્રાપ્ત કરવા પ્રોત્સાહિત કરેલ હતા.

દરરોજ સાંજે ૬-૩૦ થી ૭ દરમ્યાન શાંતિવનમાં યોજતી ધર્મસભામાં બ્ર.નિ.શ્રી

ભૂપતભાઈ બોધદાયક વાર્તાઓ સંભળાવતા હતા જેનો પરમાર્થ પ.પૂ.ભાઈશ્રી દ્વારા પ્રકાશિત થતો હતો. દહેરાસરજી માટેની બોલી શ્રી વજુભાઈ શાહ બોલાવતા તો અનેરી ભક્તિનો લાભ બ્ર.નિ.શ્રી વિકમભાઈ, શ્રી કીર્તિભાઈ બોરડીયા, શ્રી દુલારીબેન બોરડીયા, શ્રી હીરેન બોરડીયા, કુ.યાસિકા દ્વારા સૌને પ્રાપ્ત થયેલ.

રવિવાર, તા. ૭-૧૧-૨૦૧૦ના રોજ નૂતન વર્ષ નિમિત્તે સવારે ૫-૦૦ કલાકે પ.પૂ.ભાઈશ્રીના વરદ્દ હસ્તે દહેરાસરજીના દ્વારનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવેલ. શનિવાર, તા. ૬-૧૧-૨૦૧૦ના દિવાળી નિમિત્તે રાત્રે બાર વાગ્યા પહેલાં “ॐ હ્રી શ્રી મહાવીરસ્વામી સર્વજ્ઞાય નમः” માળા ત્રણ વખત ગણાયા બાદ પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ નૂતન વર્ષને આવકારવા તેમજ મહાવીર સ્વામીના નિવાણ બાદ ફેલાયેલ અંધકારને દૂર કરવા પ્રતીકરૂપે જ્ઞાનદીપક પ્રગતાવેલ. ત્યારબાદ “ॐ હ્રી શ્રી મહાવીરસ્વામી પારગતાય નમः” એ માળા ત્રણ વખત ગણાયેલ. રવિવાર, તા. ૭ના સવારે દહેરાસરજીના દ્વાર ઉદ્ઘાટન બાદ “ॐ હ્રી અહું શ્રી ગૌતમસ્વામી સર્વજ્ઞાય નમः” એ માળા ત્રણ વખત ગણાયી હતી.

મહોત્સવ દરમ્યાન સંઘપૂજન અલગ-અલગ મુમુક્ષુજનો દ્વારા કરવામાં આવેલ.

બુધવાર, તા. ૧૦-૧૧-૨૦૧૦ના રોજ જ્ઞાનપંચમી નિમિત્તે સવારે ૧૦-૩૦ કલાકે પ.પૂ. ભાઈશ્રીની શુભ નિશ્રામાં જ્ઞાનપૂજા થયેલ તો બપોરે ૩-૦૦ કલાકે પંચકલ્યાણક પૂજા ભષણાવવામાં આવેલ હતી.

❖ ❖ ❖

આસો માસની આયંબિલની ઓળી

તા. ૧૫ થી ૨૩ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૦ શનિવારથી શનિવાર સુધી આસો સુદ્ધ ૮ થી ૧૫ (તેરસ બે) સંવત ૨૦૬૬ દરમ્યાન ઉત્સાહપૂર્વક

આયંબિલની ઓળી આશ્રમમાં ઉજવાયેલ. દરરોજ શ્રીપાળ રાજાનો રાસ ઘણા ભાવપૂર્વકમ બ્ર.નિ. શ્રી વિનુભાઈ શાહ દ્વારા વાંચવામાં આવેલ. જ્ઞાનપૂજા થયેલ. આ દિવસો દરમિયાન આશ્રમમાં રહી અથવા અમુક દિવસ બહાર રહીને સંણંગ નવ દિવસ ઓળી કરનાર નીચે પ્રમાણે આઠ મુમુક્ષુઓ હતા.

૧.	શ્રી વિપીનભાઈ કામદાર	રાજકોટ
૨.	શ્રી ઈન્દ્રભાઈ શાહ	મુંબઈ
૩.	શ્રી પુષ્પાબહેન શાહ	મુંબઈ
૪.	શ્રી પ્રવિષાબહેન શાહ	મુંબઈ
૫.	શ્રી ચન્દ્રકાબહેન દોશી	કોલકતા
૬.	શ્રી કાન્તાબહેન હેમાણી	મહુવા
૭.	શ્રી જ્યોતિબહેન મહેતા	રાજકોટ
૮.	શ્રી ચન્દ્રકાહેન દામાણી	રાજકોટ

❖ ❖ ❖

પ.પુ. ભાઈશ્રીની કોબા આશ્રમ મુકામે પ.પુ. આત્માનંદજીની શુભેચ્છા મુલાકાત

પ.પુ.ભાઈશ્રીને તેમના મહારાષ્ટ્રના પ્રવાસ દરમિયાન સમાચાર મળ્યા કે પ.પુ. આત્માનંદજી સાહેબને પેરાલિટિક સ્ટ્રોક આવ્યો હતો અને તેમને આઈ.સી.યુ.માં દાખલ કર્યા છે. તેમને તુરત જ બ્ર.નિ. વિકમભાઈને સૂચન કર્યું કે કોબા આશ્રમ સાથે સંપર્કમાં રહેવું અને સાહેબજીની તબિયતનો રિપોર્ટ ભાઈશ્રીને આપવો.

ભાઈશ્રીએ મુંબઈ પદ્ધારી અને તુરત જ અમદાવાદ જવાનો પ્રોગ્રામ કર્યો.

સાહેબજીની તબિયત સુધરતાં તેઓ I.C.U.-માંથી બહાર વોર્ડમાં આવ્યા. તેમની ઈચ્છાને તથા તેમના મનોબળને માન આપી અને સાહેબજીને તેમના ૮૦મા જન્મદિનના એક દિવસ આગળ તેઓ તેમના મુમુક્ષોઓની વચ્ચમાં આશ્રમમાં આવી ગયા. આશ્રમમાં જન્મદિન નિમિત્તે ભરતી શિબિર

માટે લગભગ ૧૫૦ મુમુક્ષુઓ હાજર હતા. તેમને પ્રોત્સાહન આપવા સાહેબજીએ તેમના જન્મદિને એક સ્વાધ્યાય પણ કરાવ્યો.

તા. ગ્રીજ ડિસેન્ઝરના સવારે ભાઈશ્રી કોબા આશ્રમમાં પદ્ધાર્ય અને પ.પુ.બહેનશ્રીએ તેમનું માનપૂર્વક સ્વાગત કર્યું.

સાહેબજીની કુટીરમાં જ્યારે બંને સત્પુરુષોનો સમાગમ થયો ત્યારે તેઓએ દશ્ટિ મેળવી અને ઘણી વાતો કરી લીધી. વ્યાવહારિક રીતે ભાઈશ્રીએ તેમની તબિયત વિષે પૂછ્યું. સાહેબજીએ કહ્યું કે તેઓ તો આશ્રમમાં જ પાછા આવવા માટે તત્પર હતા અને તેમણે પોતાની આંતરિક શક્તિના બેને પોતાનું સ્વાસ્થ્ય બરાબર બનાવ્યું અને પાછા આવી ગયા હતા. ત્યારબાદ ભાઈશ્રી ત્યાંના મુમુક્ષુઓને સ્વાધ્યાય કરાવવા હોલમાં ગયા.

તેમના સ્વાધ્યાયની પ્રસ્તાવનામાં તેઓએ જ્ઞાનીપુરુષની આંતરિક સ્થિતિ વેદના ઉદ્યકાળે કેવી હોય છે તેની વાત કરી અને કહ્યું કે તે મુમુક્ષુઓ ખૂબ જ ભાગ્યશાળી હતા કે તેમને આ શક્તિનો પ્રત્યક્ષ દાખલો જોવામાં આવ્યો અને તેઓએ જોયું કે જ્ઞાનીપુરુષ પોતાના વીર્યબળથી કેવી રીતે વેદનાને પાર કરે છે.

ત્યાર પછી પ્રસંગને અનુરૂપ વચ્ચનામૃતજીમાંથી પત્રાંક-પદ્ધત બહુ જ સૂક્ષ્મતાથી સમજાવ્યો. પૂજ્ય ગોકુળભાઈ પણ ત્યારે હાજર હતા.

સ્વાધ્યાય પછી ભાઈશ્રી ફરીથી સાહેબજીની કુટીરમાં પદ્ધાર્ય અને તેમને મળ્યા. સાહેબજી ત્યારે બેઠા થયા હતા અને તેમને જોઈને ઘ્યાલ પણ ન આવે કે તેઓ કેવી બીમારી ભોગવી રહ્યા હતા. ભાઈશ્રી તેમની સાથે થોડી વાર બેઠા અને પછી તેમને તબિયત માટે શુભેચ્છા પાઈવી અને તેમની વિદ્યાય લીધી.

કુટીરમાં જ બપોરનું ભોજન લઈ અને ભાઈશ્રી સાયલા માટે રવાના થયા. તેમની સાથે

બ્ર.નિ. રસિકભાઈ, બ્ર.નિ. લલિતાબહેન, આ. અનુભાઈ, આ. જયેશભાઈ જે. શાહ, શ્રી મહેન્દ્રભાઈ મહેતા અને શ્રી જયસુખભાઈ મહેતા પણ સાહેબજીની તબિયત જોવા આવેલ.

❖ ❖ ❖

થાણામાં શ્રી હિમાંશુભાઈને ત્યાં પ. પૂ. ભાઈશ્રીનો સત્સંગ

તા. ૧૪-૧૦-૨૦૧૦, રવિવારે થાણા શહેરમાં હિમાંશુ મધુકાંત જૈનની ઓફિસે પ.પૂ. ભાઈશ્રીનાં પુનિત પગલાં થયાં. હિમાંશુની ઓફિસને ગ્રાન્ડ વર્ષ પૂરાં થયેલ હોવાના પ્રસંગે પ.પૂ.ભાઈશ્રીનો પરમસત્સંગ ત્યાં ગોઠવવામાં આવેલો. ગ્રાન્ડ વર્ષ પૂર્વે પ.પૂ.ભાઈશ્રીના શુભ હસ્તે આ ઓફિસનું ઉદ્ઘાટન થયેલ. ઉદ્ઘાટનની સાથે પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ ઓફિસમાં બનાવેલ મંદિરમાં ભગવાન પાર્શ્વનાથ સ્વામીની સુંદર પ્રતિમા તથા પ.કૃપાળુદેવ અને પ.પૂ.બાપુજીનાં ચિત્રપટોની સ્થાપના કરી હતી. આશરે ૧૧૦ મુમુક્ષુઓએ આ પરમસત્સંગનો લાભ લીધો.

પરમસત્સંગની શરૂઆત પ.પૂ.ભાઈશ્રીની આરતી સાથે થઈ. રૂપા અને બ્ર.વિક્રમભાઈના પદ પછી પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ નિશ્ચયબળને અનુલક્ષીને પરમસત્સંગની શરૂઆત કરી. એમણે કહ્યું કે “દરેક જીવને પોતાના જીવનમાં ઉન્નતિ કરવાની ભાવના હોય છે. અધ્યાત્મ જીવનમાં પ્રગતિ કરવા માટે આધ્યાત્મિક માર્ગની પ્રાપ્તિ કરીને, પોતાના જીવન દરમ્યાન આરાધના કરવાની હોય છે. એ પ્રગતિ માટે જીવને મદદરૂપ થનાર છે નિશ્ચયબળ અને ઈચ્છાશક્તિ.” નિશ્ચયબળનું મહત્વ જ્ઞાવતાં પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ કહ્યું કે “નિશ્ચયબળ ત્યાં સુધી ટકાવી રાખવાનું હોય છે જ્યાં સુધી જીવન કાર્ય પૂરું ન થાય. પ્રગતિના માર્ગ પ્રયાણ કર્યા પછી

નિશ્ચય-બળને ટકાવી રાખવું અને વધુ ને વધુ

બળવાન કરવું, એ જ સાધકનું તત્કાલિન લક્ષ હોવું જોઈએ.”

નિશ્ચયાત્મક વલણની સાથે શ્રદ્ધા હોવી જોઈએ. તે માટે પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ જાગ્રાયું : “આત્મશ્રદ્ધા ઓછી પડે ત્યારે જો જીવ ઈશ્વરને પોતાના કાર્યમાં સાથે રાખે તો એના માટે બધું સવણું થઈ જાય છે.” આત્મશ્રદ્ધા કેળવવા માટે પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ ગાંધીજીનો દાખલો આપ્યો.

આત્મશ્રદ્ધાને બળવાન કરવા માટે પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ ઉંડો અભ્યાસ, ચિંતન અને અનુભવની જરૂરિયાતનો ઝ્યાલ કરાવ્યો. માર્ગમાં ચાલતાં નિષ્ફળતાનો સામનો કરી નાસીપાસ ન થતાં પુરુષાર્થ ચાલુ રાખવાની એમણે ભલામણ કરી.

નિશ્ચિત ધ્યેય માટેની તમનાં, તે પ્રાપ્ત કરવા શકવાનો આત્મવિશ્વાસ અને તે પ્રાપ્ત કરવા માટેની પ્રવૃત્તિ આપણને સિદ્ધિ આપે છે. આ ત્રાણેય પાસાઓની ખૂબીઓ એમણે દર્શાવી. “દરેક જીવ પોતાના સાંસારિક જીવનને સુંદર રીતે જીવતાં પોતાનું આધ્યાત્મિક ઘડતર પણ દઢ આત્મવિશ્વાસ-પૂર્વક કરે એ સૌથી મહત્વની વાત છે. ગમે તે કક્ષાનો મુમુક્ષુ ચોક્કસપણે પોતાનું આધ્યાત્મિક ઘડતર કરી જ શકે છે, જે માટે એમણે પોતાના નિશ્ચયને દઢ બનાવવો અને ઈચ્છાશક્તિને બળવાન કરવી.” એવો નિર્ધાર પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ કર્યો. “જ્યાં નિશ્ચય અને શ્રદ્ધા બળવાન છે પણ આંતરિક બળની ઊંઘપ હોય તો ભક્તિ તે બળ આપશે”, એમ પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ આશ્વાસન આપીને સત્સંગનું સમાપન કર્યું.

અંતમાં, બ્ર.મિનળભેન તથા રૂપાના પદ અને ધૂન સાથે સહુએ ઓફિસને ગજાવી મૂકી. પ.પૂ. ભાઈશ્રીના પ્રાસંગિક શુભ આશીર્વચનથી સહુ કૃતાર્થ થયાં. સત્સંગ બાદ સહુએ ભોજનનો લાભ લીધો હતો.

❖ ❖ ❖

સદ્ગુરુ અને સત્સંગનો અપાર મહિમા

પૂ. વિક્રમભાઈ તથા પૂ. મિનળબેનની નિશ્ચામાં ત્રણ વર્ષથી દર મહિને નાનાં બાળકો તથા યુવાનો સ્વાધ્યાય કરે છે. જેમાં ગુરુવર્યોની અપૂર્વ વાણીથી દરેક જીવ નીત નવું શીખ્યી, આચરીને આગળ પગલાં માર્દે છે. આ વર્ષે પૂ. મિનળબેનના જન્મદિવસે તા. ૧૭-૧૧-૨૦૧૦ના રોજ બધા સાથે મળીને પ.પૂ.ભાઈશ્રીના સાનિધ્યમાં ભેગા થયા હતા. દરેક બાળયુવાન સાથે તેના માતાપિતાને પણ પ્રેમસહિત ભાવભર્યું આમંત્રણ હતું. આમ બધા મળી ૮૦ જણા હતા. પ.પૂ.ભાઈશ્રી સાંજના ૪.૪૫ના શાંતિનિકેતન પધાર્યા ત્યારે તિલક કરી આંટી પહેરાવી તેમને સૌઅં ભક્તિસભર આવકાર આપ્યો હતો. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ સ્થાન ગ્રહણ કર્યું પછી બોરીવલીના કવીશ, હેત, નિમિત્ત, વિધિ, હિતાંશી, વિયા અને ઋષભ આ સાત બાળકોએ “ગુરુ તુમ્હારા નામ ભવ ભવકા સહારા હૈ, ગુરુ તું તો હમકો ઘારા હૈ.” આ સુંદર ભાવસભર ભક્તિપદ ઉપર નૃત્ય કરી પ.પૂ.ભાઈશ્રીનું સ્વાગત કર્યું. દર વર્ષે બાળયુવાન મુમુક્ષુઓ પ.પૂ.ભાઈશ્રીનાં ચરણોમાં પોતાના ભાવો રજૂ કરતા હોય છે. પણ આ વખતે પૂ. મિનળબેનની વિનંતીથી પ.પૂ. ભાઈશ્રીએ મુમુક્ષુઓને પોતાના પ્રેમાળ બોધથી દરેકને સદ્ગુરુણોની પ્રાપ્તિ થાય તેવી ‘રૂપો ચોર’ની નાનકડી વાર્તા કરી. વાર્તા પૂરી થયા પછી સવાલો પૂછ્યા હતા, ત્યારે બધાં નાનાં બાળકોએ દરેક સવાલના સાચા ઉત્તર આપ્યા હતા. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ વાર્તાના માધ્યમ દ્વારા સત્કૃતેવ, સત્ગુરુ અને સત્કર્મનું સાચું સ્વરૂપ અને તેની મહત્ત્વા સમજાવી હતી. જીવનમાં પંચ પરમેષ્ઠિ નમસ્કાર મહામંત્રનું અને સત્સંગનું કેટલું માહાત્મ્ય છે અને તેનાથી કેટકેટલા ફાયદા દરેક જીવને થાય છે તે ખૂબ જ સરળતાથી તેમ જ સહજ રીતે સમજાવ્યું. સત્સંગથી

થતા ફાયદાઓ :- (૧) પાપ ને મોહનો નાશ થાય. (૨) બુદ્ધિમાંથી જડતા દૂર થાય. (૩) ચિત્તની એકાગ્રતા ને પ્રસંન્તતા કેળવાય ને જળવાય.

પછી કેક કાપીને પૂ. મિનળબેનને, સોહમને તથા આગળ પાછળની તારીખ પ્રમાણે જેમના જન્મદિવસ હતા તે બધા માટે Birthday નું ગીત ગાઈને ખૂબ પ્રેમથી વધાઈ આપી હતી. પ્રેમની ભેટ સ્વરૂપે Ivy ના બાળકોએ રૂ. ૫૦૦૦/-ની નૂતન હોલની એક ઈંટનો લાભ લીધો.

ત્યારબાદ બધા જ નજીકમાં હિન્દુ જીમખાનામાં સાથે મળી ભોજનને માન આપ્યું હતું. જમવાનું પણ બધાને ભાવે અવું હતું અને સાથે આઈસ્ક્રીમની મજા પણ માણી. ભોજન બાદ માતાઓએ બાળકોનો ઉછેર કેવી રીતે કરવો ? તે સવાલ પ.પૂ.ભાઈશ્રીને પૂછતાં ખૂબ જ શાંતિથી બધાને સમજાય તેવું સમાધાન કરતાં તેમણે કહ્યું કે “દરેક માતા જો બાળકના ઉછેરમાં સમતા રાખશે તો બાળક આપોઆપ સમજ જશે. કદાચ જો તેમને દેખાડવા ગુસ્સો કરવો પડે તો પણ માતાઓએ અંદરથી બિલકુલ કોથ ન કરવો જોઈએ. અંદર તો સમતા જ રહેવી જોઈએ. આમ સમભાવથી સુંદર રીતે ઘડતર થશે.” આવા સમતાસભર સદ્ગુરુના શરણમાં જીવ ચોક્કસ સદ્ગ્ભાવ સાધશે ! સાચી સમજ, સમતા અને સમાધાન જીવનમાં આવ્યા વિના રહે ખરી ? આ જ તો છે સત્ગુરુ અને સત્સંગનો અપાર મહિમા !!!

❖ ❖ ❖

પ. પૂ. ભાઈશ્રી તથા પ. પૂ. ગુરુમાના જન્મદિવની ઉજવણી

જેમનાં જન્મમરણ નથી થવાનાં પરંતુ વિશ્વને જન્મમરણથી પાર કરવા જ જેનો આવિભર્વિ થયો છે એ એમનો અવતરણ દિન કહેવાય. આવા

પરમોપકારી પ.પૂ.ભાઈશ્રી તથા પ.પૂ.ગુરુમાનો અવતરણ દિન તા. ૨૪મી નવેમ્બરે દાદર મધ્યે પ્રાચાર્ય બી.એન. વૈઘ સભાગૃહમાં ઘણા જ ભક્તિભાવ અને ઉલ્લાસથી ઉજવાયો. બપોરે ૩-૩૦ વાગ્યાથી કાર્યક્રમની શરૂઆત થઈ. પ.પૂ. ભાઈશ્રી ૪-૦૦ વાગે હોલ પર પધાર્યા. સૌઅં ચાપાણીને ન્યાય આપી હોલમાં પ્રવેશ કર્યો. આ અનેરા ઉત્સવને ઉજવવા દેશ-પરદેશથી અનેક મુમુક્ષુઓ, સગાંસ્નેહીઓ તથા મિત્રો અને આમંત્રિત મહેમાનો મળી લગભગ ૪૦૦ વ્યક્તિઓ ઉપસ્થિત હતી.

સૌ પ્રથમ પ.પૂ.ભાઈશ્રીનાં બન્ને માસીઓ આ.નીરુભેન મહેતા તથા આ.મૂઢુલાબેન પુનાતરે પૂજયશ્રીની ભાવવાહી આરતી ઉતારી જેના શષ્ટ્ઠો હતા, “ॐ ગુરુદેવ કહો, સબ ગુરુદેવ કહો.” આરતી પછી જેઓએ આ કાર્યક્રમને સફળ બનાવવા ઘણી જ મહેનત કરી હતી એવા યુવા મુમુક્ષુઓએ પ.પૂ.ભાઈશ્રીને તિલક કરી આંટી પહેરાવેલ. ત્યાર બાદ અમેરિકાથી પધારેલ ડૉ. મૂકેશભાઈ અજમેરાએ પ.પૂ.ભાઈશ્રીને સર્વવતી પુછુગુચ્છ અર્પણ કરી તેઓનું અભિવાદન કરેલ. પછી એક પદ બ્ર.વિક્રમભાઈ તથા હિરેનભાઈએ લીધેલ જેના શષ્ટ્ઠો હતા.”

“યુગ યુગ કી હૈ ખ્યાસ, સજનવા મેરે,
આજ હુઈ બરસાત અંગનવા મેરે.”

ત્યાર બાદ પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ પરમસત્સંગ કરાયો. પૂજયશ્રીની દિવ્ય ચૈતન્યસભર ઉપસ્થિતિ સંપૂર્ણ હોલમાં પરમતત્વની અનુભૂતિ કરાવતી હતી અને પૂજયશ્રીના એકેક શષ્ટ્ઠો હૃદયસ્પર્શી બની શીતળતા બક્ષતા હતા. તેમની બોધસ્વરૂપ દશા મુમુક્ષુઓના કલ્યાણનું કરારણ બને છે અને માટે જ તેમને ઓળખનાર અને આશ્રય કરનાર ધન્ય બની જાય છે. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ સત્સંગમાં જણાયું કે,

“મહાપુરુષો જે જીવનું ઘડતર કરી રહ્યા છે તેઓ સંસારી મનને અશુભમાંથી શુભ ભાવમાં લાવી, શુદ્ધ ભાવમાં લાવવાનો પ્રયત્ન કરે છે. પછી આવો જીવ સદા આનંદિત જ રહેતો હોય છે. ખોટી માન્યતાઓ, સુખ અને શાંતિની બાહરી શોધ, ભવિષ્યની ખોટી આશા, આણસ, ખોટી બાબતો પર ભાર, ખોટું કરીને સારું મેળવવાની વૃત્તિ, હતાશા, ખોટું સમાધાન, જે બધાને સ્પર્શે તે અભિમાન, પારકા પર આધાર રાખવાની વૃત્તિ આ બધા અવરોધો કીધા. આપણે આપણી જાતથી શહેનશાહ બની, સુખ અને આનંદમાં રહેવા આ બધાથી પર રહેવાની કળા જીવનમાં અપનાવવાની છે. આમ તો સૂર્યકિરણને પાંખડીમાં જીલવા જેવો આ ખેલ છે. પરંતુ ખરું યુદ્ધ તો પોતાની અંદર કરવાનું છે, જેના માટે ભારે સાહસની જરૂર છે.” આમ કહી પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ આશીર્વયન આપતાં કહું કે, “આજના દિવસે દરેકે દરેકના જીવનમાં સુખશાંતિ પ્રાપ્ત થઈ જીવન અમૃતમય થાય.” પ.પૂ. ગુરુમાને યાદ કરી, તેઓની અદ્ભુત પ્રજાને નમસ્કાર કર્યા. તેઓ મૌન રહીને પણ સૌને અદ્ભુત પ્રેરણા આપતાં ગયાં અને ઘણા જીવોએ એમની પાસેથી ઘણું પ્રાપ્ત કર્યું છે, એમ કહી તેઓના ગુણોનું કીર્તન કર્યું. પછી કેક કટિંગ કરવામાં આવ્યું અને સૌએ સાથે ભોજન લીધ્યું. ભોજન બાદ એક ધાર્મિક અર્થસભર, મૌલિક નાટક “અમરરણ” પ્રસ્તુત કરવામાં આવ્યું. વૈરાગ્ય પ્રેરિત આ નાટકમાં રાજી ભર્તૃહરિની કથા આવરી લેવામાં આવેલ હતી. સંસારી ભોગ ભોગવતાં જ્યારે જીવને સત્યાત્મ બોધ મળે તો જીવનમાં જળહળતો વૈરાગ્ય પ્રગતે તે વાત સુંદર રીતે પ્રસ્તુત થઈ હતી.

કાર્યક્રમ દરમ્યાન એક સંકલ્પ પેટી રાખવામાં આવેલ. જેમાં અનેક મુમુક્ષુઓએ વિવિધ મ્રકારના

સંકલ્પો કરેલ. જેમાં અલગ અલગ પ્રકારની તપશ્ચયી, ધ્યાન, માણા, મૌન, દાન વગેરેનો સમાવેશ થયો હતો. મુમુક્ષુઓએ સંપૂર્ણ કાર્યક્રમ વ્યવસ્થિત અને શિસ્તબદ્ધ ઉજવાય તે માટે પૂર્વતેયારી રૂપે ઘણી મહેનત કરેલ. સ્વયંસેવકોએ મૌન અને શાંતિ જીળવવા ઘણી જહેમત ઉઠાવેલ. આમ, મૌન અને શિસ્ત જીળવવાનો આ નવતર પ્રયોગ સૌને આધ્યાત્મિક ભાવોમાં ધરી રાખતો હતો.

આ વર્ષની ઉજવણીમાં બહારગામથી ઘણા મુમુક્ષુઓ હાજર રહેલ. પ.પૂ.ભાઈશ્રીને વ્યક્તિગત રીતે મળવાનું ન મળેલ પરંતુ તેઓશ્રીના હદ્યના તાર સાથે સૌના અંતરના શુદ્ધ ભાવો એકાકાર થઈ કહી રહ્યા હતા.

“શતં જીવ શરદः”

આમ, આ સુખદ સંભારણાને ગ્રસાઈડુપે વાગ્યોળતાં સૌ છૂટા પડ્યા.

અમદાવાદમાં શ્રી જે. જે. શાહને ત્યાં પ. પૂ. ભાઈશ્રીનો સત્સંગ

તા. ૧૫ ડિસેમ્બરના ચિ. દર્શનના લગ્ન નિમિત્તે જે. જે. શાહ પરિવારની વિનંતીને ધ્યાનમાં લઈને પ.પૂ.ભાઈશ્રી તા. ૧૨ ડિસેમ્બરના અમદાવાદ પધાર્યા ત્યારે તેઓનો સ્વાધ્યાય રાખેલ. પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ સ્વાધ્યાયની શરૂઆત કરતા કહ્યું કે,

“આપણે આજે અમદાવાદમાં ચિ. દર્શનના લગ્ન પ્રસંગે સ્વાધ્યાય રાખેલ છે. એમાં આપ સર્વ મુમુક્ષુને મળીને આનંદ વ્યક્ત કરું છું.

જે જીવ કે જેને પોતાનું આત્મકલ્યાણ કરવું છે એ એક પ્રકારનો જીવ અને બીજા જીવો કે જેમને સંસારની વચ્ચે સુખ અને શાંતિથી રહેવું છે. આ બધા જ જીવોની સ્પર્શતી Common વાત કે જે સ્વાધ્યાયમાં લઈશું.

“સંકલ્પ બળ”

French ના એક મનોવૈજ્ઞાનિક, Doctor & Hypnotic એવા Dr. Amilikaio કે જેનો આત્મ સંકેત ઘણો વિશ્વવિષ્યાત છે.

“આત્મ સંકેત”-તેઓનો આત્મ સંકેત છે કે, દિવસે દિવસે પ્રત્યેક બાબતમાં હું વધારે અને વધારે સારો થતો જાઉં છું.

તેઓનો આ આત્મ સંકેત, એટલે કે Auto suggestion આખા જગતમાં વિષ્યાત છે.

જ્ઞાની પુરુષો, આત્મજ્ઞાની મહાપુરુષો, સંતો તો આ વાત હમેશને માટે કરતા આવ્યા છે કે તમે બળવાન સંકલ્પ રાખી, Positive વિચારધારા જ રાખો અને એની અંદર જરા પણ negativity ઘૂસવા ન દેવી. હું જે પણ કરું એ સારું જ કરીશ, કરવાનો અને કરી શકીશ. આવો એક દઢ નિશ્ચય અંતઃકરણમાં આવવો જોઈએ.

“બળવાન સંકલ્પ”

માણસ જે વિચાર વાર્ચવાર પોતાના મનમાં ઘૂંટ્યા કરે છે એ વિચાર એના બાબ્ય જીવનમાં નક્કર પરિણામડુપે પ્રગટ્યા વગર રહેતો નથી.

બળવાન સંકલ્પમાં એટલું બધું બળ હોય છે કે માણસ જો યોગ્ય રીતે તેનો ઉપયોગ કરવાનું શીખી જ્યા તો તેનું આખું જીવન બદલાઈ જ્યા અને એ વર્તમાન પળે જ્યાં પણ હોય ત્યાંથી આગળ વધવાનું એના માટે સરળ બની રહે.

દરેક યુવાનો આ વાત મગજમાં રાખજો કેમ કે આપણો કેવા વિચાર કરીએ છીએ અને એ વિચાર કેટલા વધતા જ્યા છે- અંતઃકરણની અંદર, એનું બળ કેટલું છે એના ઉપર બધો આધાર છે. આપણા વિચાર રચનાત્મક છે, જીવન ઘડતરની અંદર ઉપયોગી થાય એવા છે તો તેનાથી આપણને ઘણો ફાયદો થવાનો પણ નબળા. વિચાર, nega-

tive વિચાર હોય તો, તેના સંસ્કાર કેટલા મજબૂત થતા જાય અને એનાથી જીવનનું કેટલું પડવાનું અને અધોગતિ થાય એનો આ વાત ઉપરથી ખ્યાલ રાખવાનો છે.”

સ્વાધ્યાયમાં આગળ જીવનમંત્રના પંદર મુદ્રા ઉપર વાત કરતા જાણાવ્યું કે,

“આજનો જીવન મંત્ર”

(૧) આજે હું જીવતો છું તેનો અનહદ આનંદ વક્ત કરું છું. કરોડો રૂપિયે ન મળી શકે એવો જીવંત સમય મને મળ્યો છે.

(૨) કોઈ મને ઉપયોગી થાય છે ત્યારે હું અપાર આનંદ અનુભવું છું. હું કોઈને થોડી પણ મદદ કરું તો એવો જ આનંદ એમને પણ થતો હશે. આ રીતે સંબંધો પણ વધે છે. હું આ રીતે અન્યને આજે ઉપયોગી થવાનો પૂરેપૂરો પ્રયત્ન કરીશ.

(૩) આહાર, વિહારમાં એકદમ સંતુલિત રહું અને જરાય અતિરેક કરતો નથી. આ કારણે મારું શરીર સ્વસ્થ અને સબળ રહે છે. મને એ વાતનો આનંદ છે કે મારે કરવા જેવાં કામ આ શરીર દ્વારા કરવાનું સરળ બને છે.

(૪) હું નીડર છું, હું કોઈથી ડરતો નથી અથવા કોઈ વાત મને ડરાવી શકે એમ છે નહિ. કોઈ પણ પ્રકારનો ડર મને પરેશાન કરી શકતો નથી. મારામાં એવો આત્મવિશ્વાસ જાગ્યો છે કે કોઈ પણ મુશ્કેલીને હું પહોંચી વળીશ.

(૫) હું કોઈની ઈર્ષા કરતો નથી કે કોઈને વિકારતો નથી. કોઈએ મારું બૂરું કર્યું હોય તો પણ હું એવા વિચાર કરતો નથી. સૌને ભગવાનના હાથમાં સોંપી અને દિવ્ય ન્યાયના નિયમને કામ કરવા દઈ હું મારી રીતે જવું છું, આથી મને શાંતિ રહે છે.

(૬) મારે જે કોઈ કામ કરવાનું આવે એને ખૂબ પ્રેમથી કરું છું. આથી પ્રત્યેક કાર્ય મારા માટે રમત બની જાય છે અને આ કારણે મને કોઈ થાક લાગતો નથી.

(૭) મને જે કંઈ પણ મળ્યું છે એના માટે હું રોજ ભગવાનનો આભાર માનું છું. મને વધારે સમૃદ્ધિ મળે એવી પ્રાર્થના કરવાને બદલે મારી પાસે અત્યારે જે કંઈ પણ છે એનો શ્રેષ્ઠ ઉપયોગ કરવાની બુદ્ધિ મળે એવી પ્રાર્થના કરું છું અને આથી સમૃદ્ધિ આપોઆપ વધે છે.

(૮) માત્ર માન આપવા, પ્રશંસા કરવા કે સારું બોલવાને નિમિત્ત જ હું કોઈનું નામ હોઠ ઉપર લાવું છું. નિદામાં બગાડવા જેટલો સમય અને વેડફ્વા જેટલી શક્તિ મારી પાસે છે જ ક્યાં? હું મારી શબ્દ-શક્તિનો સર્વોત્તમ ઉપયોગ કરું છું.

(૯) કોઈ મારા ભાણામાં નાખી જાય એવી અપેક્ષા હું રાખતો નથી. મારી જરૂરિયાતો છે એનો ખૂબ પ્રામાણિક પણે કમાઈ લેવાનો સંકલ્પ તથા આગ્રહ હું રાખું છું.

(૧૦) સેવા આપવી અને સમૃદ્ધિ પામવી એ મારો મહત્વનો સિદ્ધાંત છે.

(૧૧) મારા અંતઃકરણના અવાજને હમેશાં માન આપું છું. ક્યારેય એની અવગણના નથી કરતો. એના માર્ગદર્શનને અચૂક અનુસરું છું. આથી મને ક્યારેય ગેરફાયદો નથી થતો. હું ગેરમાર્ગ દોરતો અટકી જાઉં છું અને મને લાભ જ થાય છે.

(૧૨) મારે કોઈ જ દુશ્મન નથી. હું ક્યારેય કોઈનું બૂરું બોલતો નથી. કોઈને અન્યાય કરતો નથી. સદ્ગુરૂ પ્રેમથી વ્યવહાર કરું છું. અને હું જેમના પણ પરિચયમાં આવું છું તેઓ મારી સરળતા અને માધુર્યથી ખુશ થઈ જાય છે.

(૧૩) મને લોભ તો છે જ નહિ. મારી પાસે

એટલી આંતરિક સમૃદ્ધિ છે કે બીજું કશું પણ મેળવવાનો લોભ મને જાગે જ નહિ. હું તો જે છે તેનો ઉત્તમ ઉપયોગ કરવામાં માનું છું. એથી મારી સમૃદ્ધિ વધતી જાય છે.

(૧૪) મારા જીવન, વૈભવ અને આનંદનો કોઈ પાર નથી. મારામાં સમજણ વધતી જાય છે અને એ પણ મારા માટે એક સમૃદ્ધિ જ છે.

(૧૫) આવા મનોવલણમાંથી અખંડ શાંતિ અને સમૃદ્ધિની સરવાણીઓ જાગે છે. મારું જીવન ભર્યું ભર્યું છે એવો અનુભવ મને થયા કરે છે અને આ યોગ્ય માર્ગ ઉપર સતત હું આગળ વધતો જાઉં છું.

વિચારના પુનરાવર્તનમાં એક એવી શક્તિ રહેલી છે કે જેના અંતિમતલને હજુ માણસ સ્પર્શ પણ નથી શક્યો.

રોજ રોજ એક જ વિચાર કરવામાં આવે તો એ મનમાં એક બળવાન પ્રક્રિયા રોજ પેદા કરે અને આ બળ કોઈ આશ્રય રીતે તેના જીવનમાં પરિણામરૂપે પ્રગટાવે જ.

સંકલ્પ બળ ઉપર આટલો ભાર કેમ ?

સફળતાનો સંકલ્પ કરી જીવનમાં કોઈ એક જીવનમંત્ર સ્વીકારીને સંકલ્પ કરે તો એમનું મન કિયાશીલ બને છે. અને શરીર તો તરત જ અનુસરવા મારે છે. પણ એને અમલમાં મૂકવાનો સાદો ઉપાય ?

ઉપાય :- તમારે શું જોઈએ છે એ નક્કી કરો. એને એક કાગળ ઉપર લખી નાંખો અને તેને મેળવવાનો સંકલ્પ કરો. અને તમને ઘ્યાલ પણ નહિ આવે એ રીતે જગતના એક ઉચ્ચતમ રહસ્યને તમે પોતાનું બનાવી દીધેલું હશો.

“જરૂર છે એક સળગતી જંખના,
એક રણજણતો સંકલ્પ.”

આમ, પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ સર્વેને જીવનમાં ઉપયોગી એવી અગત્યની વાત ખૂબ જ સરળતાથી સમજાવી.

છેલ્લે સ્વાધ્યાયના સમાપન સમયે પૂ.ભાઈશ્રીએ આશીર્વાદ આપતા કહ્યું કે, “આજે દક્ષાબેન તથા પ્રકાશભાઈના સુપુત્ર ચિ. દર્શનના શુભ લગ્ન નિમિત્તે રાખેલ સ્વાધ્યાયમાં સૌ ભેગા થયેલ છીએ. હું એવી ભાવના વ્યક્ત કરું કે દર્શન અને પ્રિયંકાનું જીવન સુખી બને એટલું જ નહિ પણ એ લોકો તો ખૂબ પુણ્યશાળી કે આવા ધાર્મિક કુંભ કે જ્યાં પુત્ર પણે જન્મ થયો, તો એના અંતઃકરણની અંદર ધર્મના સંસ્કાર વધુ ને વધુ ગાઢા બનતા જાય. આધ્યત્મનો રંગ વધતો જાય, પાકો થતો જાય અને એ કે જે સાચું સુખ આત્મામાં રહેલું છે, તે સુખ પ્રાપ્ત કરવા ઉત્સુક બને એવી અંતઃકરણથી ભાવના ભાવી બનેને અભિનંદન પાઠવું છું.”

❖ ❖ ❖

શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ પ્રેરિત આશીર્વાદ વિકલાંગ કેન્દ્ર - સાયલા

ક્ષમતા કેન્દ્ર - લીંબડી

ઉપાસના તે કેર સેન્ટર - જોરાવરનગર
ઓક્ટોબર થી ડિસેમ્બર ૨૦૧૦-કાર્ય અહેવાલ
અંધશ્રદ્ધા દૂર કરો, વિકલાંગતાની વહેલી પરખ કરાવો

તા. ૨૦-૧૦-૨૦૧૧ને શનિવારના રોજ નેશનલ ટ્રસ્ટ અંતર્ગત SNAC દ્વારા જન જાગૃતિના ભાગ રૂપે ‘બઢતે કદમ’ કાર્યક્રમ અને ફિલ્મયોથેરાપી ક્રમ્ય આશીર્વાદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટમાં યોજાયો.

નેશનલ ટ્રસ્ટ દ્વારા જન જાગૃતિના ભાગરૂપે ૧૬ નવેમ્બરે નેશનલ લેવલનો કાર્યક્રમ યોજાયો અને તે અંતર્ગત ગુજરાતના જુદા જુદા આઈ જિલ્લામાં ‘બઢતે કદમ’ કાર્યક્રમ યોજવાનું આયોજન

કરવામાં આવ્યું. ૧૮ નવેમ્બર અમદાવાદમાં અંધજન મંડળ ખાતે આ કાર્યક્રમ યોજાયો અને ત્યાંથી બઢતે કદમ કાર્યક્રમની ટીમ સાયલા ખાતે આવી. અને ૨૦ નવેમ્બર સવારે ૮ કલાકે આશીર્વાદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટના પ્રાંગણમાં પ્રાર્થનાથી શરૂઆત કરી અને શ્રી મેજિસ્ટ્રેટ મામલતદાર શ્રી સાયલા, શ્રી રાજસોભાગ સત્સંગ મંડળ સાયલાના બ્રહ્મનિષ્ઠ શ્રી વિકમભાઈ શાહ તથા સી.પી. બાળક ધર્મિણાના હસ્તે દીપપ્રાગટ્ય કરી સ્ટેજ ઉપરના મહાનુભાવો શ્રી લાયન્સ કલબ ઓફ તારદેવ મુંબઈના શ્રી સરોજબેન સંધ્ઘવી અને શ્રી નગીનભાઈ ગોપાણી અને આર. કે. ફિલ્ઝિયોથેરાપી કોલેજ રાજકોટના ડૉ. પ્રિયાંશુ રાડોડ અંધજન મંડળના કો.ઓર્ડિનેટર શ્રી મિહિર જાની, વનરાજ ચાવડાનું શાન્દિક સ્વાગત આશીર્વાદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટના માનદ પ્રોગ્રામ મેનેજર શ્રી આર.એસ.જાદવે કર્યું. આ કાર્યક્રમમાં લગભગ ૧૫૦ જેટલા વાલી તથા બાળકો રાજકોટ ફિલ્ઝિયોથેરાપી કોલેજના સ્કુલન્ટ્સ તેમજ એ.એન. એમ. કોલેજ લીબિડીના સ્કુલન્ટ તેમજ આજુબાજુ ગામડાના લગભગ વિકલાંગ તથા અન્ય વ્યક્તિઓએ હાજરી આપી. કાર્યક્રમની શરૂઆતમાં શ્રી વિકમભાઈ શાહે 'તારે જમી પે'નું ગીત બાળકોને સંભળાવ્યું તેમજ આશીર્વાદ તે કેર સેન્ટરનાં બાળકોએ ડાન્સ કાર્યક્રમ ૨જૂ કરી તમામનાં દિલ જતી લીધાં. ત્યાર બાદ મિહિરભાઈ તથા 'બઢતે કદમ'ની ટીમે બાળકોને જુદી જુદી રમતો રમાડી અને કીચેઈન તેમજ બેગ, ડેપ અને લાયન્સ કલબ તારદેવ દ્વારા ટૂથપેસ્ટ આપી પ્રોત્સાહિત કર્યો.

અભિલ ગુજરાત અંધજન કિકેટ ટુનિમેન્ટ પ.પુ.ભાઈશ્રીના હસ્તે ખૂલી મૂકવામાં આવી હતી. ખેલ મહાકુંભ સંદર્ભે ગુજરાત ખાતે પાંચ જોનમાં

ટુનિમેન્ટ રમાઈ. તે પૈકી સૌરાષ્ટ્ર જોનની અંધજન કિકેટ ટુનિમેન્ટ નેશનલ એસોસિયેશન ફોર ધી બ્લાઇન્ડ ગુજરાત રાજ્ય શાખા અને શ્રી રાજસોભાગ સત્સંગ મંડળ સંચાલિત આશીર્વાદ વિકલાંગ ટ્રસ્ટ સાયલાના સંયુક્ત ઉપક્રમે તારીખ ૫-૧૨-૨૦૧૦ ને રવિવારે સવારે ૮-૦૦ કલાકે સાર્વજનિક હાઈસ્કૂલ, સાયલા ખાતે આ ટુનિમેન્ટમાં રાજકોટ, જૂનાગઢ, ભાવનગર અને અમરેલીની ટીમોના નેત્રાહીનોએ ભાગ લીધો. રમતના અંતે ભાવનગર ટીમ વિજેતા બની હતી અને પ.પુ. ભાઈશ્રીના હસ્તે તેમને રૂ. ૧૦૦૧/- તથા ટ્રોફી, રનર-અપ ટીમને રૂ. ૭૫૧/- અને ટ્રોફી બાકીની બે ટીમને રૂ. ૫૦૧/- તથા દરેક ટીમના ખેલાડીને રૂ. ૧૦૦/- મુમુક્ષુઓ દ્વારા આપી પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવ્યા હતા.

વિશ્વ વિકલાંગ હિન નિમિત્ત અંધજન મંડળ વસ્ત્રાપુરમાં રોજગાર મેળો યોજાયો તેમાં સાયલા તાલુકાની ઉ વિકલાંગ બહેનોને રોજગાર માટે સિલાઈ મશીન, બ્યુટીપાર્લર કોટ અને બ્યુટીપાર્લર ચેર આપવામાં આવી.

કેમ્પ તથા સાધન વિતરણ

રોટરી કલબ અમદાવાદ દ્વારા કૃત્રિમ હાથ માટે નિરાન અને વિતરણ કેમ્પનું આયોજન કર્યું જેમાં કુલ ઉછ લાભાર્થીઓ આવ્યા અને તેમનું નિરાન કરી જરૂરિયાત પ્રમાણે કૃત્રિમ હાથનું વિતરણ કર્યું. આ કેમ્પમાં આવનાર કેવિફોર્નિયાના રોટરી કલબના સભ્યોએ પ.પુ.ભાઈશ્રીની શુભેચ્છા મુલાકાત લીધી.

માનસિક બીમારી પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત માનસિક બીમારી ધરાવતી વ્યક્તિઓ માટે સર્ટિફિકેટ કેમ્પ સાર્વજનિક હોસ્પિટલ, લીબિડીમાં કર્યો તેમાં ૭૪ માનસિક બીમાર વ્યક્તિઓ આવ્યા અને તેમાંથી ૨૭ માનસિક બીમાર વ્યક્તિઓનાં સર્ટિફિકેટ નીકળ્યાં.

શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ, લાયન્સ કલબ ઓફ ટારદેવ, મુંબઈ આયોજિત ફિલ્મયોથેરાપી કેમ્પ કર્યો જેમાં ૪૮૮ વ્યક્તિઓ આવ્યા અને તેમને જરૂરિયાત મુજબ કમરપણા, ઢીંચણપણા, ગરદનપણા અને કેલ્ખિયમની ગોળીઓ આપવામાં આવી.

મીટિંગ તથા સેમિનાર

નેશનલ ટ્રસ્ટ આયોજિત ૧ દિવસીય સેમિનાર અંધજન મંડળમાં યોજાયો તેમાં શ્રી આર. એસ. જાદવ, શ્રી રાજેન્દ્રભાઈ તથા શ્રી સુરસંગભાઈએ હાજરી આપી.

સી.બી.આર. (સમુદ્દ્રાય આધારિત પુનઃવર્સન) ઈન્દ્રિયા નેટવર્ક મીટિંગમાં શ્રી આર. એસ. જાદવ તથા શ્રી રાજેન્દ્ર જાદવ દિલ્હી ગયા.

ઉત્સવ

આશીર્વાદ તે કેર સેન્ટર, ક્ષમતાકેન્દ્ર અને ઉપાસના તે કેર સેન્ટરમાં નવરાત્રી પર્વની ઉજવણી કરી.

દિવાળી પર્વ તથા શ્રી પુનિતબાના જમ્ભાદિવસની ઉજવણી પ.પુ.ભાઈશ્રીના સાનિધ્યમાં કરવામાં આવી અને સાયલા મામલતદાર સાહેબશ્રી શ્રી બિપીનભાઈ રાવલ, શ્રી મનીષભાઈ પટેલ અને મુમુક્ષુઓની હાજરીમાં બાળકોને બૂટ-મોઝાં, મીઠાઈનું વિતરણ તથા વિકલાંગ વ્યક્તિઓને ટ્રાયસિકલ, લીલાચેર, સિલાઈ મશીન, હિયરીંગ એઈડ જેવાં સાધનોનું વિતરણ પ.પુ.ભાઈશ્રી અને મુમુક્ષુઓના હસ્તે કર્યું.

ક્ષમતા કેન્દ્ર, લીંબડી અને ઉપાસના તે કેર સેન્ટર, જોરાવરનગરમાં દિવાળી પર્વની ઉજવણી કરી.

તાલીમાર્થી

અંધજન મંડળ વસ્ત્રાપુર, અમદાવાદથી ૩૭ રૂપે. એજ્યુકેટર (વિકલાંગોના શિક્ષક) ૧ દિવસ તાલીમમાં આવ્યા. તેમને ગ્રામ્ય કક્ષાએ ચાલતી વિકલાંગતાના શિક્ષણની તાલીમ આપી.

ચેન્નાઈમાં ચાલતી વોઈસ એન્ડ વિઝન સંસ્થાના ૧૮ તાલીમાર્થીઓ આશીર્વાદમાં તાલીમ માટે આવ્યા અને ગામડાના વિકલાંગોના પુનઃવસન યોજનાની જાણકારી મેળવી.

ઓસેડ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત સુરેન્દ્રનગર જિલ્લાના ૧૦ તાલુકાના ૨૫ રીસોર્સ ટીચરોને વિકલાંગતા, જનજાગૃતિ, વિકલાંગ ધારા તેમજ તેને મળતા લાભો વિષે બે દિવસીય તાલીમ આપી.

જનજાગૃતિ

જિલ્લા માનસિક આરોગ્ય કાર્યક્રમ અંતર્ગત લીંબડી વિશ્વ માનસિક આરોગ્ય દિનની ઉજવણી કરી. જેમાં માનસિક બીમાર વ્યક્તિઓના વાલીઓને જરૂરી માર્ગદર્શન પૂરું પાડ્યું.

ઓસેડ પ્રોજેક્ટ અંતર્ગત સાયલાના વિકલાંગ બાળકોના વાલીઓ માટે વાલી મીટિંગ રાખવામાં આવી, જેમાં વાલીઓને તેમને મુંજવતા પ્રશ્નો વિષે ચર્ચાવિચારણ કરી અને જરૂરી માર્ગદર્શન આપ્યું.

આઈ ચેકઅપ કાર્યક્રમ

શ્રી રાજ-સોભાગ સત્સંગ મંડળ, સાયલા દ્વારા સાયલા તાલુકાના બાળકોના આઈ ચેકઅપ કાર્યક્રમ અંતર્ગત સુદામડા, નથુપુરા, વાટાવથ્થ, અમરાપર, ઉમાપર, ઓવનગઢ, ગોપાલનગર, ગંગાનગર, સેજકપર, શીરવાણીયા અને ખીંટલા પ્રાથમિક શાળા અને આંગણવાડીમાં બાળકોની આંખની તપાસ કરવામાં આવી.

આધી રોટી ખાયેંગે, વિકલાંગતા ભગાયેંગે

❖ ❖ ❖

- * નિયમિતતા એ પ્રગતિનું પ્રથમ પગથિયું છે
- * પોતાની દિનચર્યા એવી ભનાવવી જોઈએ કે એક ક્ષણની પણ ફુરસદ ન મળે.
- * ઉત્સાહપૂર્વક કામ કરો ફળ તો ચોક્કસ મળશે.

શ્રી રાજ-સોભાગ આશ્રમ - સાયલા

‘એકાંત મૌન આરાધના’

અરજી પત્રક

(શ્રી રાજમાર્ગનું યોગારોહણ પ્રકલ્પમાં જોડાયેલ મુમુક્ષુ માટે જ)

નામ :	ઉંમર :	તારીખ/વર્ષ
સરનામું :		અર્પણાતા
		અર્ધપ્રાસિ
ફોન નં. :		પૂર્ણપ્રાસિ
		ઉચ્ચ શ્રેણી

સંસાર-તાપથી દુભાયેલા ગાહિત દુઃખી આત્માઓનું દુઃખ જોઈ પ.પૂ.ભાઈશ્રીએ બહુ અનુકૂળ કરી ‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિરનું આયોજન કર્યું છે. શ્રી રાજમાર્ગનું યોગારોહણમાં જોડાયા બાદ મારો અથ્યાત્મ પુરુષાર્થ હજ વધુ પ્રબળ, વધુ જોમવંત, ધ્યેયલક્ષી બને તે માટે આ ‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિરમાં મારા આત્માના શ્રેયાર્થ મને તક આપવા નમ્ર વિનંતી છે.

આ શિબિર માટેના બધા જ નિયમો મેં વાંચ્યા છે અને તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવાની હું બાંધઘરી આપું દું.

૧. ‘એકાંત મૌન આરાધના’ ની કેટલી શિબિરો ભરી છે ?
૨. હું ‘એકાંત મૌન આરાધના’ ની શિબિર નંબર તારીખ થી
..... તારીખ માટે અરજી કરું દું.

ચુપ લીડરનું નામ :-

ચુપ લીડરનો અભિપ્રાય :-

ચુપ લીડરની સહી :-

સાધકની સહી :-

- નોંધ : (અ) શિબિર શરૂ થવાના એક મહિના પહેલાં અરજી પત્રક ભરીને આશ્રમમાં પહોંચાડવાનું રહેશે.
 (બ) ચુપ લીડરના અભિપ્રાય વગરનું અરજી પત્રક અમાન્ય ગણવામાં આવશે.
 (ક) શિબિરમાં પસંદગી પામેલ મુમુક્ષુઓને વહેલી તક જાણ કરવામાં આવશે.

- ખાસ નોંધ :- (ખ) પરદેશના તથા લાંબા કેત્રો રહેતા મુમુક્ષુઓ “શ્રી રાજમાર્ગનું યોગારોહણ” પ્રકલ્પમાં ન જોડાયેલ હોય તો પણ ‘એકાંત મૌન આરાધના’ શિબિર માટે અરજી કરી શકશે.

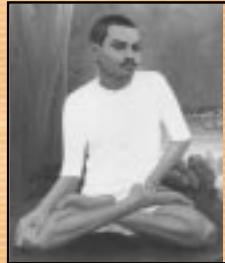
(પાછળ)

‘એકાંત મૌન આરાધના’
શિબિરના નિયમો

૧. એકાંત મૌન આરાધના શિબિર શરૂ થવાની હોય તે તારીખથી એક મહિના પહેલાં દેશ કે પરદેશના મુમુક્ષુઓ અરજી પહોંચાડવાની રહેશે.
૨. શિબિરને આગલે દિવસે મુમુક્ષુઓએ આશ્રમમાં હાજર થઈ જવાનું રહેશે. અને શિબિર પૂર્ણ થાય પછી જ આશ્રમ છોડીને જઈ શકાશે.
૩. રૂમમાં નાસ્તો કરવો નહીં.
૪. આખો દિવસ આત્માનું અનુસંધાન રહે તે રીતે દરેક કમ ઉપરાંત સતત ચિંતન-મનન અને સુવિચારણા કરવી.
૫. મૌનપણે એકાંતમાં રહેતા સાધકને વૈરાગ્ય-ઉપશમભાવ વધે તે પ્રમાણેની ચર્ચા ખૂબ જ ઉપયોગી થશે.
૬. શિબિર સંચાલક તરફથી જે કાંઈ સૂચના આપવામાં આવે તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવું.
૭. સ્વાધ્યાય, ભક્તિ, ધ્યાન અને સત્તસંગના સમયે પાંચ મિનિટ પહેલાં સ્થાન ગ્રહણ કરી લેવું.
૮. મોબાઇલ ફોન, છાપું કે પત્રવ્યવહાર શિબિર દરમ્યાન સંપૂર્ણ બંધ રાખવા.
૯. આશ્રમની બહાર જઈ શકાશે નહીં.
૧૦. ઉપરોક્ત નિયમોનો બંગ કરનાર સાધકને શિબિર સંચાલક શિક્ષા રૂપે જે કાંઈ પ્રાયશ્ચિત આપે તેનું ચુસ્તપણે પાલન કરવાનું રહેશે.

જાન્યુઆરી-૨૦૧૧ થી જૂન-૨૦૧૧ સુધી રાખવામાં આવેલ શિબિર

મહિનો	એકાંત મૌન આરાધના શિબિર	આરાધના શિબિર
જાન્યુઆરી-૧૧	અંગોણાચાલીસમી શિબિર તા. ૧૮ બુધવારથી તા. ૨૩ રવિવાર સુધી	તા. ૧૮ બુધવારથી તા. ૨૩ રવિવાર સુધી
ફેબ્રુઆરી-૧૧	ચાલીસમી શિબિર તા. ૧૮ શનિવારથી તા. ૨૩ બુધવાર સુધી ફેબ્રુઆરીમાં અન્ય કાર્યક્રમો હોવાના કારણે કદાચ શિબિરની તારીખમાં ફેરફાર થવાની શક્યતા છે.	તા. ૧૮ શનિવારથી તા. ૨૩ બુધવાર સુધી
માર્ચ-૧૧	એકતાલીસમી શિબિર ફક્ત પૂર્ણ પ્રામિલાળા સાધકો માટે જ તા. ૮ બુધવારથી તા. ૧૩ રવિવાર સુધી	ફક્ત અર્ધ પ્રામિલાળા સાધકો માટે જ તા. ૮ બુધવારથી તા. ૧૩ રવિવાર સુધી
એપ્રિલ-૧૧	બેતાલીસમી શિબિર તા. ૧૭ રવિવારથી તા. ૨૧ ગુરુવાર સુધી	તા. ૧૭ રવિવારથી તા. ૨૧ ગુરુવાર સુધી
મે-૨૦૧૧	તેતાલીસમી શિબિર તા. ૨૬ ગુરુવારથી તા. ૩૦ સોમવાર સુધી	તા. ૨૬ ગુરુવારથી તા. ૩૦ સોમવાર સુધી
જુન-૨૦૧૧	ચુમાલીસ શિબિર તા. ૨૧ મંગળવારથી તા. ૨૫ શનિવાર સુધી	આરાધના શિબિર રાખવામાં આવેલ નથી

સત્ત્વસમાગમ અને સત્ત્વાસ્ત્રના લાભને ઈચ્છતા એવા મુમુક્ષુઓને આંરભ પરિગ્રહ અને રસરસ્વાદાદિ પ્રતિબંધ સંક્ષેપ કરવા યોગ્ય છે, એમ શ્રી જિનાદિ મહાપુરુષોએ કહ્યું છે. જ્યાં સુધી પોતાના દોષ વિચારી સંક્ષેપ કરવાને પ્રવૃત્તિમાન ન થવાય ત્યાં સુધી સત્પુરુષનો કહેલો માર્ગ પરિણામ પામવો કઠણ છે. આ વાત પર મુમુક્ષુ જીવે વિશેષ વિચાર કરવો ઘટે છે.

- પત્રાંક : ૬૧૬

સર્વ ભાવથી અસંગપણું થવું તે સર્વથી દુષ્કરમાં દુષ્કર સાધન છે; અને તે નિરાશ્રયપણે સિદ્ધ થવું અત્યંત દુષ્કર છે. એમ વિચારી શ્રી તીર્થકરે સત્તસંગને તેનો આધાર કહ્યો છે, કે જે સત્તસંગના યોગે સહજસ્વરૂપભૂત એવું અસંગપણું જીવને ઉત્પન્ન થાય છે.

તે સત્તસંગ પ્રાપ્ત થયે જો આ જીવને કલ્યાણ પ્રાપ્ત ન થાય તો અવશ્ય આ જીવનો જ વાંક છે; કેમકે તે સત્તસંગના અપૂર્વ, અલભ્ય, અત્યંત દુર્લભ એવા યોગમાં પણ તેણે તે સત્તસંગના યોગને બાધ કરનાર એવાં માઠાં કારણોનો ત્યાગ ન કર્યો !

જીવ મુખ્યમાં મુખ્ય અને અવશ્યમાં અવશ્ય એવો નિશ્ચય રાખવો, કે જે કંઈ મારે કરવું છે, તે આત્માને કલ્યાણરૂપ થાય તે જ કરવું છે, અને તે જ અર્થે આ ત્રણ યોગની ઉદ્યબળે પ્રવૃત્તિ થતી હોય તો થવા દેતાં, પણ છેવટે તે ત્રિયોગથી રહિત એવી સ્થિતિ કરવાને અર્થે તે પ્રવૃત્તિને સંકોચયતાં સંકોચયતાં કષ્ય થાય એ જ ઉપાય કર્તવ્ય છે. તે ઉપાય મિથ્યાગ્રહનો ત્યાગ, સ્વચ્છંદપણાનો ત્યાગ, પ્રમાદ અને ઈન્દ્રિયવિષયનો ત્યાગ એ મુખ્ય છે. તે સત્તસંગના યોગમાં અવશ્ય આરાધન કર્યા જ રહેવાં અને સત્તસંગના પરોક્ષપણામાં તો અવશ્ય અવશ્ય આરાધન કર્યા જ કરવાં; કેમકે સત્તસંગ પ્રસંગમાં તો જીવનું કંઈક ન્યૂનપણું હોય તો તે નિવારણ થવાનું સત્તસંગ સાધન છે, પણ સત્તસંગના પરોક્ષપણામાં તો એક પોતાનું આત્મબળ જ સાધન છે. જો તે આત્મબળ સત્તસંગથી પ્રાપ્ત થયેલા એવા બોધને અનુસરે નહીં, તેને આચરે નહીં, આચરવામાં થતા પ્રમાદને છોડે નહીં, તો કોઈ દિવસે પણ જીવનું કલ્યાણ થાય નહીં.

- પત્રાંક : ૬૦૮

હવે પછીના સંસ્થાના કાર્યક્રમોની સૂચિ

૧. જાન્યુઆરી-૨૦૧૧ની ધર્મયાત્રા	- તા. ૧ થી ૮ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૧.
સાઉથ ઇન્ડિયાના ધર્મતીર્થો : બેંગલોર, હુમચા, મુરદ્વીની,
કારકલા, ધર્મસત્તલા, શ્રાવણબેલગોડા, હલાઈબેડ, બેલુર વિ.
૨. પ્રેમની પરબનો વાર્ષિક પ્રોગ્રામ	- તારીખ ૨૮, ૩૦, જાન્યુઆરી, ૨૦૧૧, શનિવાર-રવિવાર
૩. પૂ. બાપુજીનો જન્મદિવસ તથા
જિનાલય અને આશ્રમની વર્ષગાંઠ	- તા. ૬ - ૭ - ૮ માર્ચ, ૨૦૧૧
રવિ-સોમ-મંગળ, ફાગણ સુદ-૧, ૨, ઉ
૪. ચૈત્ર માસની આયંબિલની ઓળી	- તા. ૧૦ થી ૧૮, એપ્રિલ, ૨૦૧૧
રવિવાર થી સોમવાર, ચૈત્ર સુદ ૭ થી ૧૫
૫. મહાવીર જયંતિ	- તા. ૧૬ એપ્રિલ, ૨૦૧૧, શનિવાર, ચૈત્ર સુદ ૧૩
૬. ૫. કૃ. દેવનો દેહવિલય દિન	- તા. ૨૨ એપ્રિલ, ૨૦૧૧, શુક્રવાર, ચૈત્ર વદ ૫
૭. પૂ. સોભાગભાઈનો દેહવિલય દિન	- તા. ૨૬ જૂન, ૨૦૧૧, રવિવાર, જેઠ વદ ૧૦
૮. ગુરુપૂર્ણિમા મહોત્સવ	- તા. ૧૪ થી ૧૬ જુલાઈ, ૨૦૧૧, ગુરુવાર-શુક્રવાર-શનિવાર
અષાઢ સુદ ૧૪ થી અષાઢ વદ ૧.
૯. પર્યુષણ મહાપર્વ	- તા. ૨૫ ઓગષ્ટ થી ૧ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૧, ગુરુવારથી ગુરુવાર
શ્રાવણ વદ ૧૧ થી ભાદરવા સુદ - ૪ (ભા.સુ.૧નો કષય છે.)

BOOK-POST
PRINTED MATTER

To:

From :
SHREE RAJ-SOBHAG SATSANG MANDAL
SHREE RAJ-SOBHAG ASHRAM
 On National Highway no. 8-A,
 Sobhagpara, SAYLA-363430
 Gujarat, INDIA
 Tel : 02755-280533
 Telefax : 02755-280791

Printed by : Naishadhi Printers, Naranpura, A'bad. Ph. : 27491627

“સત્પુરુષોનું યોગબળ જગતનું કલ્યાણ કરો.”